

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

ชุตินันท์ กล้าหาญ

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ ชุตินันท์ กล้าหาญ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(พันตำรวจโท ดร.ไวพจน์ กุลาชัย)

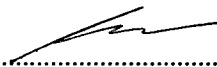
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(พันตำรวจโท ดร.ไวพจน์ กุลาชัย)

..... กรรมการ
(ดร.อมรทิพย์ อมราภิบาล)

..... กรรมการ
(ดร.โชติศา ขาวสนิท)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรมและสังคม
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 19 เดือน มกราคม พ.ศ. 2561

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก พันตำรวจโท ดร.ไวพจน์ กุลาชัย อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทาง และพิจารณาตรวจทาน แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่องานนิพนธ์ จนกระทั่ง งานนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้น โดยสมบูรณ์ ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากท่านประธานและคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ทุกท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ดร.อมรทิพย์ อมราภิบาล และ ดร.โชติสา ขาวสนิท ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพงานนิพนธ์ และได้กรุณาปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง พร้อมให้คำแนะนำ อีกทั้งขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้งยังได้รับความอนุเคราะห์ จากท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา และ โรงเรียนนวมินทราชินวิทยาลัย รัชมังคลาภิเษก ตลอดจนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ท้ายที่สุดนี้ คุณงามความดีและประโยชน์อันพึงเกิดจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา บรรพบุรุษ ญาติพี่น้อง บูรพาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ ประสาทวิชา อบรมสั่งสอน ชี้แนะแนวทางที่ดีและมีคุณค่า ตลอดจนกระทั่งประสบความสำเร็จ ในวันนี้

ชุตินันท์ กล้าหาญ

57920777: สาขาวิชา: การบริหารงานยุติธรรมและสังคม; ร.ม. (การบริหารงานยุติธรรมและสังคม)

คำสำคัญ: ปัจจัย/ พฤติกรรมเบี่ยงเบน/ เครือข่ายสังคมออนไลน์/ วัยรุ่น

ชื่อนี้ที่ กล่าวหาญ: ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น (FACTORS AFFECTING TEENAGERS' DEVIATIONAL BEHAVIORS FROM USING SOCIAL NETWORK) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: ไหวพจน์ กุลาชัย, ปร.ด., 131 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ตัวแปรประกอบด้วย ลักษณะของครอบครัวและที่อยู่อาศัย สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ความสัมพันธ์ของครอบครัว และสังคมและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 346 คน เลือกด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย และวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานด้วยโปรแกรม SPSS

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ปัจจัยด้านที่อยู่อาศัยในครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ปัจจัยด้านสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ส่วนปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก็มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

57920777: MASTER: JUSTICE AND SOCIAL ADMINISTRATION; M.A. IN POLITICAL SCIENCE (JUSTICE AND SOCIAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: FACTORS/ TEENAGERS/ DEVIATIONAL BEHAVIORS/
SOCIAL NETWORK

CHUTINAN KLAHAN: FACTORS AFFECTING TEENAGERS' DEVIATIONAL BEHAVIORS FROM USING SOCIAL NETWORK. ADVISORY COMMITTEE: WAIPHOT KULACHAI, Ph.D., 131 P. 2017.

The objectives of this study were 1. to study deviations from the social network of teenagers. and 2. to study the factors that affect the behavior deviated from the use of social network teenagers. The samples of this study were 346 high school students of a school in the Bangbon region of Thailand. Questionnaire was employed as a research tool to collect data. The data then were analyzed using stepwise multiple regression analysis technique. The findings indicated that the use of social network, family relations and social and environmental had positive relationship with deviational behaviors from using social network. The family lived in a different style that may extend our knowledge on deviational behaviors from using social network.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ซ
สารบัญภาพ.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน.....	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์.....	22
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น.....	24
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว.....	36
แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ	68
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	69
การเก็บรวบรวมข้อมูล	70
การวิเคราะห์ข้อมูล	71
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	74
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล	74
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่น	78
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว	80
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	85
ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน	86
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	103
ภาคผนวก ก	104
ภาคผนวก ข	115
ประวัติย่อของผู้วิจัย	131

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1-1 ที่มาของตัวแปร.....	6
3-1 จำนวนประชากร โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร.....	66
3-2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครื่องใช้และมอร์แกน.....	67
3-3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร.....	67
3-4 ค่า Cronbach's Alpha (Cronbach's Alpha) ของมาตรวัดต่าง ๆ.....	70
3-5 ระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R).....	73
4-1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล.....	75
4-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น.....	78
4-3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศที่เกิดจากการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น.....	79
4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมมั่วสุมที่เกิดจากการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์ของวัยรุ่น.....	80
4-5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมต่อต้านสังคมที่เกิดจากการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น.....	81
4-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	83
4-7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	85
4-8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่น จำแนกตามการอยู่อาศัยในครอบครัวที่แตกต่างกัน.....	87
4-9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่น จำแนกตามสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน.....	87
4-10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่น จำแนกตามปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว.....	88
4-11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของวัยรุ่น จำแนกตามปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม.....	89

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
2-1 ขั้นตอนของการได้ร้บมาซึ่งการเรียนรู้.....	48
2-2 ขั้นตอนของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (ขั้นที่ 1 + ขั้นที่ 2).....	49

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากความเจริญก้าวหน้าและการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างก้าวกระโดด โลกกำลังก้าวเข้าสู่การติดต่อสื่อสารแบบไร้พรมแดนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ในปัจจุบัน การติดต่อสื่อสารในรูปแบบดังกล่าว กำลังเป็นกระแสความนิยมและเข้ามามีอิทธิพลไปทั่วทุกมุมโลก และก็พบว่าการมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์หรือเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) นี้กำลังเพิ่มปริมาณของผู้เข้าใช้มากขึ้น จนกลายเป็นวัฒนธรรมการสื่อสารรูปแบบหนึ่งบนระบบอินเทอร์เน็ต และคาดการณ์ได้ว่าจะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกอย่างต่อเนื่องในอนาคต ส่งผลให้เครือข่ายสังคมออนไลน์กลายเป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อสื่อสารระหว่างกันของบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายและอิทธิพลจากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวก็ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีทางในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ปัจจุบัน โลกอินเทอร์เน็ตมีเว็บไซต์ที่ให้บริการในลักษณะ Social Network Service (SNS) ออกมาเป็นจำนวนมาก ในรูปแบบการบริการผ่านเว็บไซต์ที่เป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างบุคคลที่มีเครือข่ายสังคมของตนเองผ่านเน็ตเวิร์คอินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคมออนไลน์เปรียบเสมือนบริการพื้นฐานของเว็บไซต์ที่ผู้ใช้สามารถแสดงตนให้เป็นที่รู้จักแก่คนทั่วไป โดยการสร้างหน้าต่างหรือเว็บเพจ (Web page) ของตัวเอง และอนุญาตให้ผู้อื่นที่ใช้บริการเครือข่ายเดียวกันสามารถเข้ามาร่วมแบ่งปันประสบการณ์กับผู้ใช้นั้น ๆ ได้ (จุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์, 2552)

เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในกลุ่มวัยรุ่นของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1997 โดยเว็บไซต์แรกๆ ที่ให้บริการในลักษณะเครือข่ายสังคมออนไลน์คือ SixsDegrees.com ซึ่งหลังจากนั้นเว็บไซต์ในลักษณะนี้ก็มียอดเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปัจจุบัน มีจำนวนมากกว่า 100 เว็บไซต์ สมาชิกของแต่ละเว็บไซต์ทั่วโลกก็มีจำนวนมาก ซึ่งก็ประกอบด้วยกลุ่มคนที่มาจากคนทุกเพศทุกวัย (กรองทอง เกิดนาค, 2551) รูปแบบการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ผู้ใช้งานจะเป็นผู้สื่อสาร โดยการเขียนเล่าเรื่องราวประสบการณ์ ข้อมูลข่าวสาร บทความ รูปภาพ และ วิดีโอ ที่ผู้ใช้เขียนขึ้นเอง หรือ พบเจอจากสิ่งอื่น ๆ ที่ตนเองมีความสนใจ แล้วนำมาส่งต่อหรือแบ่งปันให้กับผู้อื่น ขณะเดียวกันก็สามารถอนุญาตผู้อื่นที่ใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์เดียวกันเข้ามาร่วมแบ่งปันหรือบอกเล่าประสบการณ์ได้เช่นกัน ผ่านทางเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ให้บริการนั่นเอง ด้วยประโยชน์ที่หลากหลายจากการใช้งาน

สามารถรองรับการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมต่อการใช้งานในโลกอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกรวดเร็วและง่ายต่อการเข้าถึง จึงส่งผลทำให้ตัวเลขของผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์มีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ยกตัวอย่างจากผลการสำรวจโดย Retrevo ซึ่งศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,000 คน เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ที่ใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ยอดนิยม เช่น Facebook Twitter Hi5 พบว่า มากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง จะติดตามความเคลื่อนไหวเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ของตน อย่างน้อยวันละครั้ง ก่อนเข้านอนหรือเวลาตื่นนอนตอนเช้า ร้อยละ 16 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเว็บไซต์เหล่านี้ และมากกว่าร้อยละ 10 มีการเข้าไปดูความเคลื่อนไหวล่าสุดทุก ๆ 2-3 ชั่วโมง (อรรถทวีเจริญวัฒน์วิญญู, 2551) จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวันของกลุ่มคนที่ใช้บริการระบบอินเทอร์เน็ต ส่งผลให้เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถขยายวงกว้างออกไปเรื่อย ๆ ในปัจจุบัน และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่องในอนาคต

ในส่วนของจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยนั้นก็มียุทธศาสตร์ของปริมาณกลุ่มผู้ใช้มากขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยจากผลการสำรวจจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2553-2557 ประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี มีสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มอื่น จากร้อยละ 50 ในปี พ.ศ. 2553 เป็นร้อยละ 58.2 ในปี พ.ศ. 2557 และคาดว่า การใช้อินเทอร์เน็ตของกลุ่มวัยรุ่นนี้จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นต่อไปเรื่อย ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557) ผลจากการสำรวจสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตมากกว่ากิจกรรมอื่น ส่งผลกระทบต่อการเรียนและการศึกษาต่อในอนาคต การที่เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มวัยรุ่นเริ่มมีการขยายตัวใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากภาครัฐ ที่ออกนโยบายให้สถานศึกษาส่งเสริมทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้กับผู้เรียนและสนับสนุนให้ใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน (ชลธิชา จุ้ยนาม, 2558) กลุ่มวัยรุ่นให้ความสนใจในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยู่ในสถานศึกษา เกิดค่านิยมที่ว่าหากใครไม่มีเครือข่ายสังคมออนไลน์อาจถือว่าไม่ทันสมัยและอาจไม่เป็นที่ยอมรับจากกลุ่มเพื่อน กลุ่มวัยรุ่นเริ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยมีการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสมและขัดต่อวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดั้งเดิม ยกตัวอย่าง เช่น การแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำหยาบคาย การโพสต์ภาพถ่ายหรือวีดีโอในเชิงล้อแหลม หรือรุนแรง เป็นต้น ดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคม ควรหันมาให้ความสนใจและช่วยกันประคับประคอง ให้ความรู้

และการแนะนำเพื่อให้การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นนั้นก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและวิวัฒนาการความเจริญทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ในสังคม ส่งผลกระทบต่อภาวะต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กและวัยรุ่น ซึ่งก็มีข้อดีและข้อเสียต่อพฤติกรรมหรือ การกระทำต่าง ๆ ตัวอย่าง เช่น ค่านิยม ทักษะคิด การคบเพื่อน การลอกเลียนแบบ การแสดงอารมณ์ อารมณ์อยากลอง ต้องการให้ตนเองเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ต้องการความรักความสนใจ จากเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น (นิศยา กัทสิทธิ์พันธ์, 2541) ดังนั้นถ้าพวกเขาได้รับการอบรมเลี้ยงดู จากครอบครัวหรืออยู่ท่ามกลางสังคมสิ่งแวดล้อมในที่ดีและเหมาะสม ก็จะส่งผลให้พวกเขา สามารถก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ได้ด้วยความมั่นคงได้นั่นเอง (อมร โต้ะทอง, 2555)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร เหตุผลที่เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน ซึ่ง ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษานารีวิทยา และโรงเรียนนวมินทราชินยาภิเษก ทั้งสอง โรงเรียนเป็น โรงเรียนที่มีทิศทางการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม ก้าวทัน เทคโนโลยี มีมาตรฐานเทียบเคียงสากล บนพื้นฐานความเป็นไทย ซึ่งให้การให้ความสำคัญกับการก้าวทันเทคโนโลยีนี้ จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าว มีความน่าสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการวิจัย การศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นการหาเหตุปัจจัยหรือตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น เพื่อนำมาวางแผนแนวทางของการป้องกันปัญหาต่อไปในอนาคตได้อย่างเป็นรูปธรรม และผู้วิจัยก็ มุ่งหวังที่จะให้ผลงานวิจัยดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของการต่อยอดงานวิจัยที่มีประโยชน์ต่อสังคม ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

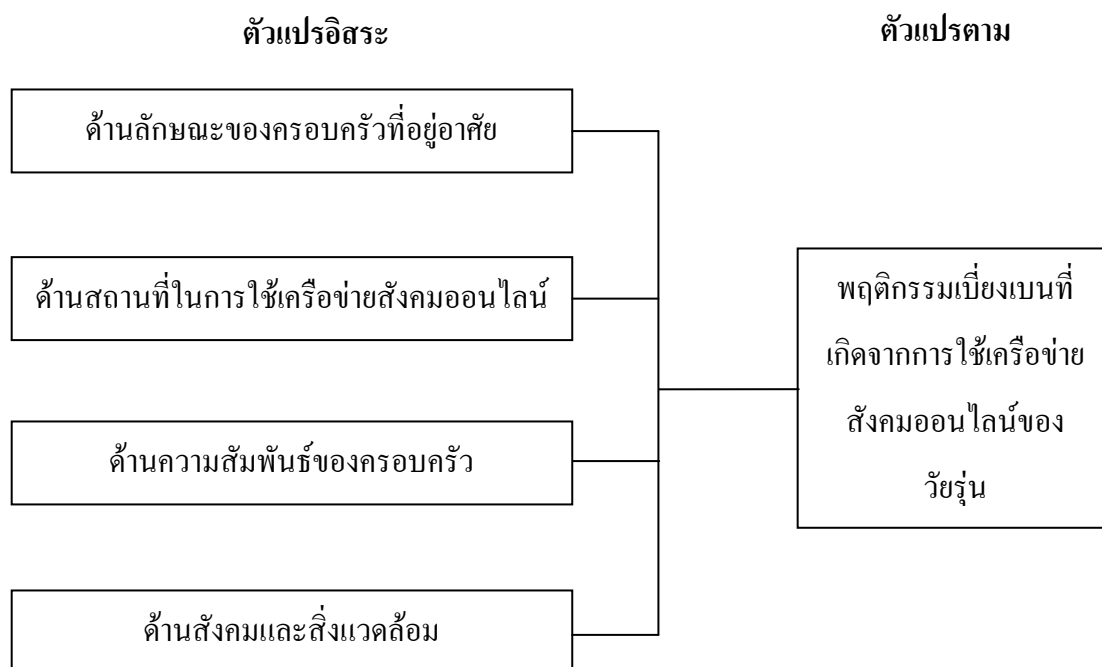
1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

สมมติฐานของการวิจัย

1. วัยรุ่นที่อยู่อาศัยในครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นแตกต่างกัน

2. วัยรุ่นที่ใช้สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นแตกต่างกัน
3. ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
4. ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ สามารถนำผลที่ได้การศึกษาวิจัยไปพัฒนาและหาแนวทางในการป้องกันและลดปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มวัยรุ่นได้

2. ภาคการศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยไปพิจารณาเพื่อออกแบบการเรียนการสอน ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เรียนในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไปในทางที่สร้างสรรค์ เป็นแนวทางในการลดปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่อย่างเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยสามารถนำไปต่อยอดงานทางการศึกษาสำหรับนักวิจัยในแง่ผู้อื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มวัยรุ่นต่อไปได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ วัยรุ่นชายหญิงผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 3,564 คน (สถิติฐานข้อมูลนักเรียน โรงเรียนศึกษานารีวิทยาและ โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ มิ่งมงคลเกษม, 2559)

2. ขอบเขตกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นชายหญิงผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 346 คน โดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้ตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชาย จำนวน 149 คน และนักเรียนหญิง จำนวน 197 คน

3. ขอบเขตตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัย ประกอบด้วย

1.1.1 อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว

1.1.2 อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย

1.1.3 อาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จัก

1.2 ปัจจัยทางด้านสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

1.2.1 บ้านตนเอง

1.2.2 บ้านเพื่อน

1.2.3 โรงเรียน

- 1.2.4 ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่
- 1.3 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว
 - 1.3.1 ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว
 - 1.3.2 ขาดความอบอุ่นในครอบครัว
 - 1.3.3 ขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรม
- 1.4 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม
 - 1.4.1 การคบเพื่อน
 - 1.4.2 อิทธิพลของสื่อสารมวลชนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์
 - 1.4.3 การเลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอล (Net idol)
- 2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
- 4. ที่มาของตัวแปร

ตารางที่ 1-1 ที่มาของตัวแปร

ตัวแปร	แนวคิดและทฤษฎี	บทความและงานวิจัย
1. ด้านลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัย	แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว	ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. ด้านสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรม	- ผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	แนวคิดและทฤษฎี	บทความและงานวิจัย
2. ด้านสถานที่ในการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ พฤติกรรม	- ผลกระทบจากการใช้สื่อ โซเชียลมีเดียของวัยทำงานใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
3. ด้านความสัมพันธ์ของ ครอบครัว	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ ครอบครัว	- พฤติกรรมและผลจากการใช้ เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย (ชลธิชา จุ้ยนาม, 2558)
4. ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	แนวคิดและทฤษฎี การเลียนแบบ	- ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรม การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย โรงเรียนในเครือ มูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่ง ประเทศไทย เขต กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล (พรารานภา เวียงคำ บุญจันทร์ สีสันต์ และปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์, 2556)
5. พฤติกรรมเบี่ยงเบนจาก การใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของวัยรุ่น	แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ พฤติกรรมเบี่ยงเบน	พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักเรียนในเขต กรุงเทพมหานคร (บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ, 2557)

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง พฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่ หรือความประพฤติที่แตกต่างจากบรรทัดฐานของกลุ่ม เช่น พฤติกรรมการต่อต้านสังคม พฤติกรรมการเบี่ยงเบนทางเพศ และพฤติกรรมมั่วสุม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. พฤติกรรมต่อต้านสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่มักจะแสดงความขัดแย้งกับบรรทัดฐานทางสังคม ไม่ทำตามกฎเกณฑ์ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อเรียกร้องความสนใจ สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม เช่น การแสดงความคิดเห็นด้วยถ้อยคำที่หยาบคายหรือ การเขียนข้อความที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เป็นต้น

2. พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานทั่วไปในสังคม โดยถูกสังคมมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น การแอบถ่ายภาพไปผู้อื่น ชอบโชว์อวัยวะ พฤติกรรมรักร่วมเพศ หรือค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น

3. พฤติกรรมมั่วสุม หมายถึง พฤติกรรมการชุมนุมหรือการรวมกลุ่มกันเพื่อแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่ดี เช่น การเล่นพนันออนไลน์ การใช้ยาเสพติด หรือการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สังคมออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองความต้องการทางสังคม เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการให้บริการผ่านหน้าเว็บ และเชื่อมโยงความสนใจของผู้อื่นในรูปแบบบริการเครือข่ายสังคม เช่น Facebook Instagram Twitter My Space หรือ Multiply เป็นต้น

วัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 13-19 ปีที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัยของวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว อาศัยอยู่กับครอบครัวขยาย และอาศัยอยู่กับคนรู้จัก

1. อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว หมายถึง กลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว ประกอบด้วย พ่อแม่ลูกแยกออกจากครอบครัวใหญ่ที่มีญาติพี่น้อง

2. อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย หมายถึง กลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และญาติพี่น้องอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่

3. อาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จัก หมายถึง กลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลที่เป็นวงศาคณาญาติหรืออาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัว

ปัจจัยด้านสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ บ้านตนเอง บ้านเพื่อน โรงเรียน และร้านบริการอินเทอร์เน็ต

1. บ้านตนเอง หมายถึง ที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัยรุ่นเอง ที่อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือคนรู้จัก
2. บ้านเพื่อน หมายถึง ที่อยู่อาศัยของผู้ที่กลุ่มวัยรุ่น ชอบพอรักใคร่กัน คบหาสนิทสนมคุ้นเคยกัน
3. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่กลุ่มวัยรุ่นศึกษาเล่าเรียนอยู่ภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์

4. ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ หมายถึง ร้านที่เปิดให้บริการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อบริการอินเทอร์เน็ต โดยคิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมง ที่กลุ่มวัยรุ่นไปใช้บริการ

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว หมายถึง ลักษณะทางด้านครอบครัวของกลุ่มวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวขาดความอบอุ่นในครอบครัว และขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรม

1. ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว หมายถึง การปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้งของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีผลทำให้เด็กเกิดความหว้าหว่ ขาดความรักความอบอุ่น เด็กอาจเรียกร้องความสนใจ โดยการแสดงออกในทางที่ผิดด้วยการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม
2. ขาดความอบอุ่นในครอบครัว หมายถึง สภาพความความแตกแยกของครอบครัว ไม่ปรองดอง หรือมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งหรือทุบตีเป็นประจำ ส่งผลต่อสภาพจิตใจรวมทั้งมีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็ก
3. ขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรม หมายถึง พ่อแม่หรือขาดการดูแลเอาใจใส่และกวดขันพฤติกรรม ปล่อยปละละเลย หรือมีการสอนหรือชี้แนะแนวทางในการใช้ชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้องติดตามตามวัยให้กับลูกหลาน

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การคบเพื่อน อิทธิพลด้านสื่อสารมวลชนของเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการเลียนแบบดารานักร้องและเน็ตไอดอล (Net idol)

1. การคบเพื่อน หมายถึง กลุ่มคนที่คบหาสมาคมซึ่งอาจจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กแล้วแต่ขนาดของการรวมกลุ่ม มีทัศนคติที่คล้ายกัน และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

2. อิทธิพลของสื่อสารมวลชนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ต่าง ๆ ที่สื่อสารลงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความรุนแรง มีผลกระทบต่อทัศนคติ ค่านิยม การแสดงออก ของผู้เสพย์สื่อบนเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. การเลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอล (Net idol) หมายถึง การทำตามแบบอย่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นขวัญใจและเป็นที่ยอมรับในหมู่พลเมืองชาวอินเทอร์เน็ต มีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดีต่าง ๆ

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว
6. แนวคิดและทฤษฎีการเขียนแบบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์

1. ความหมายของพฤติกรรม

พฤติกรรม (Behavior) คือ การกระทำ หรือกิริยาอาการที่แสดงออกของบุคคล (Action) ทั้งนี้รวมถึงการงดเว้นการกระทำ (Inaction) นอกจากนั้นการตัดสินใจที่ได้ของบุคคล กลุ่มหรือองค์การ การกระทำที่ซ่อนเร้นแต่พร้อมที่จะแสดงออก เช่น การมีความคิดริเริ่ม รวมถึงสิ่งที่บุคคลหรือกลุ่มหรือองค์การ ประพฤติปฏิบัติ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เปิดเผย (Over behavior) และพฤติกรรมที่ยังไม่แสดงออก (ซ่อนเร้น) (Cover behavior) รวมถึงกระบวนการภายในอื่น ๆ เช่น ความรู้สึก เจตคติ ความคิด ฯลฯ (สร้อยตระกูล ธรรมานะ, 2548, หน้า 13)

พฤติกรรมคือ กิริยาอาการที่แสดงออกหรือปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อเผชิญกับสิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่าง ๆ อาการแสดงออกต่าง ๆ เหล่านี้ อาจเป็นการเคลื่อนไหวที่สังเกตเห็นหรือวัดได้ เช่น การเดิน การพูด การเขียน การคิด การเต้นของหัวใจ เป็นต้น ส่วนสิ่งเร้าที่มักกระทบแล้วก่อให้เกิดพฤติกรรมก็อาจจะเป็นสิ่งเร้าภายใน (Internal stimulus) และสิ่งเร้าภายนอก (External stimulus) (องค์ความรู้พัฒนาตนเอง, 2551)

สิ่งเร้าภายใน ได้แก่ สิ่งเร้าที่เกิดจากความต้องการทางกายภาพ เช่น ความหิว ความกระหาย สิ่งเร้าภายในนี้จะมีอิทธิพลสูงที่สุดในการกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรม

สิ่งเร้าภายนอก ได้แก่ สิ่งกระตุ้นต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาททั้ง 5 คือ หู ตา คอ จมูก การสัมผัสสิ่งเร้าที่มีอิทธิพลที่จะจูงใจให้บุคคลแสดงพฤติกรรม ได้แก่ สิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจที่เรียกว่า การเสริมแรง (Reinforcement) ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิด คือ การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) สิ่งเร้าที่พอใจทำให้บุคคลมีการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เช่น คำชมเชย การยอมรับของเพื่อน ส่วนการเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ไม่พอใจหรือไม่พึงปรารถยานำมาใช้เพื่อลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาให้น้อยลง เช่น การลงโทษ การปรับเงิน เป็นต้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ การแสดงการกระทำเพื่อแสดงออกหรือแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเมื่อถูกเผชิญหน้าต่อสิ่งเร้าหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลในทุกลักษณะ ทั้งที่เป็นโดยธรรมชาติทางสรีระและที่จงใจกระทำ ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวและเป็นกระทำที่สังเกตได้โดย ใช้ประสาทสัมผัสธรรมดาหรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกต

2. ประเภทและลักษณะพฤติกรรม

2.1 พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด เกิดขึ้นเองโดยอัตโนมัติ เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่จำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้แต่อย่างใด กลไกของร่างกายจะมีปฏิกิริยาตอบสนอง (Reflex action) เช่น การกระพริบตา สัญชาตญาณต่าง ๆ เช่น ความกลัว ความตื่นเต้น ความรัก ความต้องการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ

2.2 พฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นจากอิทธิพลภายนอก คือ เกิดจากการที่บุคคลติดต่อกับปฏิสัมพันธ์สังสรรค์ ร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่น การเข้าอยู่ในกลุ่ม การปฏิบัติงานในองค์กร การเข้าไปข้องเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือสิ่งที่แปลกใหม่ บุคคลจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมของตนเพื่อการอยู่รอดและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การปรับตัวเองให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมเป็นกระบวนการแห่งวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต

จะเห็นได้ว่านอกเหนือจากพฤติกรรมทางกายภาพที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติแล้ว การแสดงพฤติกรรมที่มีปัจจัยจากสิ่งเร้าภายนอกทางด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ยกตัวอย่างเช่น การเข้าอยู่ในกลุ่ม การปฏิสัมพันธ์ในสังคม สภาพแวดล้อม สิ่งเร้าภายนอกเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมหรือควมกระทำให้ทั้งสิ้น ดังนั้นจากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบน

1. ความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

เสริน ปุณณะหิตานนท์ (2523) กล่าวว่า การเบี่ยงเบนคือการผิดไปจากบรรทัดฐาน (อย่างใดอย่างหนึ่ง) เป็นอันมาก เป็นความประพฤติที่คนในกลุ่มหนึ่งพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็น อันตรายหรือน่าอายหรือบาดเจ็บและ เป็นการกระทำที่กระตุ้นสิ่งเร้าทำให้คนเหล่านั้นแสดง ความไม่พอใจ โกรธเกลียด ประณาม จนต้องจัดการเอาผู้กระทำผิดมาลงโทษ การเบี่ยงเบนไม่ใช่ คุณสมบัติที่ฝังติดอยู่กับความประพฤติประเภทใดโดยเฉพาะ แต่เป็นคุณสมบัติที่ผู้รู้เห็น โดยทางตรง หรือโดยทางอ้อม ได้กำหนดขึ้น การเรียนรู้ว่าผู้พบเห็นที่มีปฏิกิริยาต่อการยึดถือมาตรฐานอะไรบ้าง จึงเป็นทางเดียวเท่านั้นที่ผู้สังเกตการณ์จะสามารถบอกได้ว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนนี้เป็นการเบี่ยงเบน หรือไม่ การพิจารณาว่าใครเป็นผู้เบี่ยงเบนหรือไม่นั้น ไม่ได้ถือเอาการละเมิดบรรทัดฐานหรือ กฎเกณฑ์เป็นหลักแต่เพียงอย่างเดียว สิ่งที่ผู้พบเห็นการกระทำมักจะคำนึงหรือพิจารณาอยู่ด้วยเสมอ ก็คือ (ก) ลักษณะทางประชากรของผู้กระทำ ตัวอย่างเช่นเป็นชายหรือหญิง เด็กหรือผู้ใหญ่ ฯลฯ (ข) วัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการกระทำ และ (ค) เงื่อนไขเกี่ยวกับสถานการณ์เช่นเวลา และสถานที่

อีริช (Erich, 1990) กล่าวว่า ความเบี่ยงเบน คือ พฤติกรรมที่ผู้คนในสังคมไม่พึงพอใจ เป็นผลให้ผู้คน ลงโทษ ประณาม หรือเกลียดชังบุคคลที่มีพฤติกรรมนั้น

ริชาร์ด (Richard, 2003) ให้ความหมายความเบี่ยงเบนไว้ว่า คือ พฤติกรรมที่ขัดแย้งต่อ มาตรฐานความประพฤติหรือความคาดหวังของกลุ่มหรือสังคม

ธีโอดอร์สัน (Theodorson, 1990 อ้างถึงใน จำนวน อธิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ, 2533, หน้า 16) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) หมายถึง พฤติกรรมที่ผิดไปจากบรรทัดฐานที่คนทั่วไปยึดถือปฏิบัติ และก่อให้เกิดการต่อต้านหรือลงโทษผู้กระทำผิด (Zootter, 1968 อ้างถึงใน ผจงจิตต์ อธิคมน์นทะ, 2535, หน้า 80-81) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่มีมาแต่กำเนิดหรือการสืบทอดทางพันธุกรรม
2. พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในกระบวนการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ
3. หลักสำคัญของการเรียนรู้ที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้น จะเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน และบุคคลเกิดการเลียนแบบ

4. เมื่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนถูกเรียนรู้ การเรียนรู้จะประกอบด้วยวิธีการในการเบี่ยงเบน ซึ่งในบางครั้งก็มีความซับซ้อน แต่ในบางครั้งก็มีความง่ายดาย และทิศทางที่เฉพาะเจาะจงของ แรงจูงใจ แรงขับ การให้เหตุผลเข้าข้างตัวเอง และทัศนคติต่อการเบี่ยงเบน

5. ทิศทางของแรงจูงใจและแรงขับจะถูกเรียนรู้จากการนิยาม กฎ ระเบียบ ในลักษณะของการนิยามว่าน่าพึงพอใจหรือไม่น่าพึงพอใจ

6. บุคคลจะกลายเป็นผู้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้เพราะยึดถือนิยามที่เอื้อหรือส่งระเบียบ

7. การคบหาสมาคมที่แตกต่างกันออกไปในเรื่องของความถี่ ระยะเวลาการลำดับ ก่อน-หลัง และความเข้มข้นของความสัมพันธ์

8. กระบวนการของการเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยการสมาคมกับผู้ที่เบี่ยงเบน หรือผู้ที่ต่อต้านเป็นการเชื่อมโยงถึงกลไกต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ ด้วย กล่าวคือ การเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่จำกัดอยู่เพียงกระบวนการของการเลียนแบบเท่านั้น บุคคลที่ถูก ล่อลวงหรือถูกชักชวนก็อาจจะเรียนรู้พฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ โดยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งกระบวนการเช่นนี้ไม่ถือว่าเป็นการเลียนแบบอย่างธรรมดาสามัญโดยทั่วไป

9. พฤติกรรมเบี่ยงเบนนั้นเป็นการแสดงออกถึงความต้องการ และค่านิยมโดยทั่ว ๆ ไป แต่จะอธิบายว่า คนที่เบี่ยงเบนเพราะมีความต้องการและค่านิยมแบบเดียวกัน เช่น ขโมยที่ลักขโมย (เบี่ยงเบน) ก็เพื่อต้องการที่จะได้เงินมา แต่คนที่ซื่อสัตย์ (ไม่เบี่ยงเบน) ก็ต้องการเงินเหมือนกัน

สนธยา พลศรี (2540, หน้า 243-251) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant behavior) แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ ความหมายในลักษณะตายตัว ความหมายเชิงสถิติ ความหมายเชิงตราประทับ และความหมายในเชิงสัมพันธ์

ความหมายในลักษณะตายตัว เป็นการให้ความหมายโดยยึดถือบรรทัดฐานพื้นฐานของสังคมเป็นสำคัญ หมายถึง “พฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม” ซึ่งเป็นความหมายที่ใช้กันโดยทั่วไป

ความหมายเชิงสถิติ เป็นการให้ความหมายของพฤติกรรมเบี่ยงเบน โดยพิจารณาว่าเป็น การเบี่ยงเบนหรือแปรปรวนออกจากบรรทัดฐานของสังคมโดยเฉลี่ยของพฤติกรรม โดยถือว่าวิถีทางใดก็ตามที่คนส่วนใหญ่กระทำคือวิถีทางที่ถูกต้อง

ความหมายเชิงตราประทับ (Label) เป็นการให้ความหมายโดยยึดถือผลของการใช้หลักเกณฑ์และบทลงโทษของผู้อื่นต่อผู้ “ละเมิด” ซึ่งถูกประทับตราว่าเป็น “ผู้เบี่ยงเบน” ได้สำเร็จ พฤติกรรมเบี่ยงเบนก็คือ พฤติกรรมที่ถูกประทับตราว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยหน่วยควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการ มีปฏิกิริยาต่อพฤติกรรมนั้น ๆ ในฐานะที่เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนสำคัญของความหมายนี้ “ไม่ได้อยู่ที่การละเมิดบรรทัดฐาน แต่เป็นการประทับตราให้กับการละเมิดนั้น ๆ

ดังนั้น พฤติกรรมใด ๆ จะไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนนอกเสียจากว่าคนอื่นค้นพบและมีปฏิกิริยาบางประการต่อพฤติกรรมนั้น

ความหมายในเชิงสัมพัทธ์ (Relative) เป็นการให้ความหมายโดยพิจารณาพฤติกรรมเบี่ยงเบนในแง่ของความแปรปรวนและสัมพันธภาพในชีวิตสังคมปัจจุบัน โดยตัดสินจากการพิจารณาของกลุ่มในสังคมว่ากลุ่มใดถือว่าเป็นเบี่ยงเบน กลุ่มใดไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน ดังนั้น พฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงเป็นสถานการณ์ที่ก่อขึ้น โดยกลุ่มคนในสังคมซึ่งเป็นผู้สร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมา และได้ทำการลงโทษพฤติกรรมบางชนิด การกระทำโดยตัวของมันเองไม่ได้ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือศีลธรรม เบี่ยงเบนหรือไม่เบี่ยงเบน การประเมินตัดสินของกลุ่มต่อพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ไม่ใช่ตัวพฤติกรรมเองที่เป็นตัวกำหนดและให้นิยามการเบี่ยงเบน ดังนั้น ตัวแปรที่สำคัญในการพิจารณาความเบี่ยงเบนก็คือผู้อื่น เนื่องจากเขาเหล่านี้เองที่ เป็นผู้ตัดสินว่าการกระทำใดที่เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน

พรชัย ชันดี, ธัชชัย ปตะนิละบุตร และอัศวิน วัฒนวิบูลย์ (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนไม่มีกฎที่เป็นสากลหรือตายตัว และแตกต่างกันออกไปตามสถานการณ์ พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นผลของการตีความและตัดสินของคนในสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่ไม่ปฏิบัติตามบรรทัดฐานหรือแปรปรวนออกจากบรรทัดฐาน พฤติกรรมเบี่ยงเบนจึงเป็นสถานการณ์ที่ก่อขึ้นโดยกลุ่มคนในสังคม ซึ่งเป็นผู้สร้างกฎเกณฑ์ขึ้นมา และได้ทำการลงโทษพฤติกรรมบางชนิด การกระทำโดยตัวของมันเองไม่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือศีลธรรม การประเมินตัดสินของพฤติกรรมหนึ่ง ๆ ไม่ใช่ตัวพฤติกรรมเองที่เป็นตัวกำหนดและให้นิยามการเบี่ยงเบน ไม่มีกฎที่เป็นสากลหรือตายตัวและแตกต่างกันออกไปตามแต่สถานการณ์ และจากแนวคิดเรื่องพฤติกรรมของซูทเธอ (Zootter, 1968) ที่ว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบน เป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ไม่ใช่มีมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นหรือเกิดขึ้นภายในกลุ่มที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ซึ่งรวมถึงกระบวนการสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้บุคคลเกิดการเลียนแบบ ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า อิทธิพลจากคนใกล้ชิด การคบหากับกลุ่มเพื่อน การสื่อสารในรูปของเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความสัมพันธ์และเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

2. ประเภทและรูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

พฤติกรรมเบี่ยงเบน อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมที่เป็นโทษต่อบุคคลและสังคม และพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม ดังนี้

2.1 พฤติกรรมที่เป็นโทษต่อสังคม เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เกิดขึ้นแล้วคุกคามความปกติสุขของผู้คนในสังคม แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

2.2.1 พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่มีผลต่อบุคคลและสังคมมาก ได้แก่ พฤติกรรมผิดกฎหมาย เช่น ขบถ การก่อจลาจล การฆ่าคนตาย หรือที่ร่องลงมาคือ การประทุษร้ายต่อร่างกาย และทรัพย์สิน ลักขโมย การกระทำผิดกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งผู้ที่ละเมิดจะลงโทษรุนแรงตามที่กำหนดไว้

2.2.2 พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่มีผลต่อบุคคลและสังคมน้อย แต่อาจก่อความยุ่งยากบางประการ ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก เป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ตัดสินโดยมาตรฐานทางศีลธรรมไม่ใช่กฎหมาย เช่น การฆ่าตัวตาย รักร่วมเพศ การมีจิตแปรปรวน การทุพพลภาพทางร่างกายต่าง ๆ เป็นต้น

2.2 พฤติกรรมเบี่ยงเบนที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลและสังคม เป็นพฤติกรรมที่ละเมิดบรรทัดฐานของสังคม แต่ผลของการเบี่ยงเบนมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม พฤติกรรมเบี่ยงเบนแบบนี้มีไม่มากนัก เช่น นวัตกรรมของสมาชิกระดับมัธยมนิยมของสังคม ซึ่งเป็นผู้สร้างแนวทางของพฤติกรรมแบบใหม่ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความตึงเครียด อันเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของสังคม อันมีผลกระทบต่อเสถียรภาพหรือความมั่นคงของสังคม นวัตกรรมต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนามนุษย์และสังคมนั้น ๆ

3. รูปแบบของพฤติกรรมเบี่ยงเบน

สนธยา พลศรี (2540, หน้า 243-251) ได้แบ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกเป็น 4 รูปแบบ ดังนี้

3.1 การกระทำเบี่ยงเบน (Deviant acts) คือ การกระทำผิดกฎหมายอาญา เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน ปลอมแปลงหนังสือ หมิ่นประมาท เป็นต้น นอกจากนี้ อาชญากรรมยังหมายถึง การดงเว้นไม่กระทำตามกฎหมายอาญาด้วย เช่น ไม่เสียภาษีหรือไม่ยอมเข้ารับการศึกษา เป็นต้น ผู้ฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน

3.2 นิสัยเบี่ยงเบน (Deviant habits) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากอุปนิสัยใจคอของบุคคลและความเคยชินที่สามารถขจัดออกไปได้ เช่น การดื่มสุราเป็นประจำ การติดยาเสพติด การพนัน เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าว ถ้ากระทำเพื่อความสนุกสนานหรือเพื่อเข้าสังคม และการกระทำนาน ๆ ครั้ง โดยไม่ติดเป็นนิสัย ก็ไม่จัดว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบน มีคนจำนวนไม่น้อยที่ทดลองดื่มสุรา ทดลองยาเสพติดหรือการพนันแล้วเกิดติดใจ กระทำจนเกิดเป็นนิสัยและก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนขึ้น

3.3 การเบี่ยงเบนทางจิต (Deviant psychology) ในสังคมปัจจุบันมีคนเป็นจำนวนมากที่ประสบกับปัญหาความพิการทางจิตหรือเป็นโรคประสาท ที่มีความตึงเครียดทางอารมณ์มาก ซึ่งนำไปสู่ปัญหาอย่างหนึ่งทางสังคม นอกจากนี้ยังมีคนอีกจำนวนไม่น้อยที่เป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่วุฒิภาวะทางอารมณ์ยังไม่เจริญเต็มที่ เช่น ไม่กล้าตัดสินใจทำอะไรด้วยตนเอง ต้องคอยแนะนำหรือ

การตัดสินใจของผู้อื่นอยู่เป็นประจำ บางคนมีความกลัวในบางสิ่งบางอย่างซึ่งคล้ายกับนิสัยของเด็ก เช่น กลัวการข้ามถนน กลัวหลงทาง กลัวหนู กลัวแมลงสาบ กลัวจิ้งจก ตุ๊กตา เป็นต้น ลักษณะดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดปกติทางจิตทั้งสิ้น ในสภาพสังคมที่เป็นอยู่ในสมัยนี้ อาจกล่าวได้ว่าบุคคลทุกคนเป็นโรคจิตประสาท ไม่น่าจะน้อย

3.4 วัฒนธรรมเบี่ยงเบน (Deviant culture) เป็นพฤติกรรมที่กลุ่มคนยึดถือวิถีชีวิต ผิดแผกออกไปจากคนทั่วไปในสังคมหรือพวกที่ต่อต้านวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ เช่น พฤติกรรมของกลุ่มฮิปปี้ พวกกลุ่มลัทธิ ศาสนาใหม่พวกอนาธิปไตย พวกพังค์ เป็นต้น

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนนักเรียน

นักจิตวิทยา นักการศึกษา ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน และรวบรวมสรุปปัจจัยที่ส่งผลแต่ละประเภท เพื่อเป็นแนวทางของการควบคุม และการทำนาย พฤติกรรมเบี่ยงเบน ตลอดจนหาวิธีแก้ไขให้ได้อย่างถูกต้อง ในปัจจุบันพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อ พฤติกรรมเบี่ยงเบนนักเรียน สรุปได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยเกี่ยวกับตนเอง

โสภกา ชูพิกุลชัย (2529) บอกว่าสาเหตุที่เยาวชนกระทำความผิดจำเป็นต้องพิจารณา หลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งคือปัจจัยจากตัวเอง ได้แก่ สาเหตุทางพันธุกรรมคือ เด็กที่เกิดมามีสภาพ ร่างกายที่ผิดปกติ เช่น ปัญญาอ่อน มีจิตบกพร่อง ทำให้เด็กไม่สามารถใช้สติปัญญาไตร่ตรอง และยับยั้งสิ่งชั่วร้ายรอบด้านได้ นอกจากนี้ยังมีความพิการ โรคภัยไข้เจ็บ อันเป็นผลต่อการแสดง พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือผิดปกติ

สมอ ทองดี (2538) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอารมณ์ ซึ่งเป็นผลกระทบทำให้เกิด พฤติกรรมเบี่ยงเบนเกี่ยวกับตัวนักเรียนวัยรุ่นเอง สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสุขภาพบกพร่อง วัยรุ่นที่สุขภาพไม่ดี มีอาการเจ็บป่วยหรือพิการ เช่น ตาบอด ขาขาด เด็กเหล่านี้จะแสดงพฤติกรรมได้ง่ายจากอารมณ์โกรธและฉุนเฉียว
2. ความเหนื่อยล้า เด็กพักผ่อนไม่เพียงพอ นอนน้อย ตื่นเต้นเกินไป รับประทานอาหารไม่เพียงพอต่อความต้องการทางด้านร่างกาย จะทำให้อารมณ์เสียได้ง่าย
3. ระดับสติปัญญา จากการศึกษาเด็กที่มีความบกพร่องทางสมอง และสติปัญญาระดับต่ำพบว่า เด็กกลุ่มนี้ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ส่วนเด็กฉลาดสติปัญญาสูงมีจินตนาการลึกซึ้ง จะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดีกว่า

4.2 ปัจจัยเกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสังคมหน่วยย่อยที่สุดที่ต้องเกี่ยวข้องกับ โดยทั่วไปครอบครัวประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ลูก พี่น้อง และ ญาติ จากองค์ประกอบดังกล่าวหากขาดความอบอุ่นหรือพ่อแม่เข้มงวดจนมากเกินไป อาจเป็นปัจจัยทำให้แสดงพฤติกรรมหลายประการที่สังคมไม่ยอมรับ

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2532) ประเด็นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมที่ผิดปกติจากปัจจัยครอบครัว คือ

1. บรรยากาศภายในครอบครัว ครอบครัวเข้มงวดเกินไปด้วยกฎระเบียบ ลูกจะมีพฤติกรรมไปในทางเก็บกด ไม่แสดงความคิดเห็น หลีกหนี ไม่ยอมพบหน้าพ่อแม่ เบื่อครอบครัว อาจคบเพื่อนเถร ดิตยาเสพติด

2. การอบรมเลี้ยงดู หากทางบ้านไม่ให้ความรักความอบอุ่น วัยรุ่นก็พยายามหาเพื่อนนอกบ้าน ถ้าคบเพื่อนไม่ดี อาจมีพฤติกรรมไม่ดีไปด้วย

3. ต้นแบบของพ่อแม่ เด็กวัยรุ่นคือเด็กที่พยายามหาความเป็นเอกลักษณ์ของตนหากพ่อแม่เป็นต้นแบบที่ไม่เหมาะสม เด็กอาจมีพฤติกรรมนั้นด้วย

โสภา ชูพิกุลชัย (2529) การอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ หากเน้นหนักเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเกินไป ไม่มีความพอดีอาจก่อให้เกิดผลร้ายต่อเด็ก เช่น เป็นเด็กก้าวร้าว ขาดการควบคุมอารมณ์ หากทางออกเพื่อชดเชยในทางที่ผิด

ประเทือง ภูมิภัทราคม (2540) ครอบครัวมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากที่สุด บทบาทของคนในครอบครัวจะส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็ก เป็นต้นว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น พ่อแม่รักใคร่ปรองดองกันจะเป็นเด็กที่ปรับตัวเข้าสังคมได้ดี ในขณะที่เด็กที่มาจากครอบครัวที่แตกแยก ก็มักจะขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ปรับตัวเข้าสังคมไม่ได้ มีพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่มักดุเมื่อลูกซักถาม หรือแสดงความคิดเห็นก็มักจะเป็นเด็กที่ไม่กล้าแสดงออก หลีกเลียงจากสังคม ในทางกลับกันเด็กที่มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ให้โอกาสลูกแสดงความคิดเห็น ให้โอกาสลูกโต้แย้งด้วยเหตุผลได้ ก็จะเป็นเด็กที่กล้าแสดงออกไม่หลีกจากสังคม นอกจากนี้ลักษณะพฤติกรรมของบุคคลในครอบครัวก็มีอิทธิพลต่อลักษณะพฤติกรรมของเด็กด้วย โดยเฉพาะในระยะแรกของชีวิต เด็กได้เรียนรู้จากแบบแผนพฤติกรรมของพ่อแม่ ดังนั้นบ้านหรือครอบครัวจึงเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ถ้าบุคคลในบ้านมีลักษณะพฤติกรรมที่เป็นปัญหา เด็กก็จะเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นปัญหานั้นไว้ ความไม่เหมาะสมในการอบรมเลี้ยงดูก็มีผลก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้อีกเช่นกัน

4.3 ปัจจัยเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อน

เพื่อนมีความหมายมากสำหรับวัยรุ่น และมักจะเห็นว่าเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นจะขาดเสียมิได้ ในการกระทำอะไรทุกอย่างมักอาศัยเพื่อน เถ้าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง ขอความเห็นปรึกษา และเที่ยวด้วยกัน เพื่อนจึงอิทธิพลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างมาก

สุจิตรา วสุวานิช (2526) ได้กล่าวถึงเพื่อนและการพัฒนาพฤติกรรมไว้ว่า เด็กอยู่รวมกันในกลุ่ม พวกเขาต้องการ การยอมรับเห็นความสำคัญในการยกย่อง มองเห็นคุณค่าของตน และเด็กต้องการมีฐานะตำแหน่งที่พึงมีในสังคม เด็กทุกคนถือว่าการได้รับการยอมรับจากกลุ่ม เป็นรางวัลที่มีค่า และสำคัญที่สุดสำหรับเด็ก เด็กจึงให้ความสำคัญต่อเพื่อนในวัยเดียวกันมาก ด้วยการเอาใจเพื่อน และพฤติกรรมตามอย่างเพื่อน รวมทั้งเอาแนวคิด ทักษะคิดตลอดจนแบบแผนของกลุ่ม มาปฏิบัติเพียงเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน ดังนั้น จากการคบค้าสมาคม การเล่น การทำงาน และอยู่รวมกันกับกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ความต้องการใหม่ และที่สำคัญที่สุดคือ เด็กได้เรียนรู้ความต้องการเป็นที่รักใคร่ ยอมรับจากเพื่อนฝูง และการปฏิบัติตนให้เข้ากับเพื่อนฝูงได้ ความต้องการเป็นอิสระ ก็เป็นเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ทำให้เด็กต้องการความสำเร็จใน การรวมกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่วัยเด็กตอนต้น และเจริญเติบโตมาจนถึงวัยรุ่น เด็กพยายามดิ้นรนต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ เด็กจะไม่ชอบการบังคับแต่ชอบให้แนะนำและชอบ จะแสดงความคิดเห็นมากกว่าจะเป็นผู้ปฏิบัติตามทุกอย่าง ดังนั้นจึงชอบที่เข้ากลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน ซึ่งสามารถแสดงความคิดเห็นได้เต็มที่ เพราะเด็กต้องการเป็นอิสระโดยตนเองในระดับพอดี มิใช่ ผู้ที่เป็นอิสระจนกลายเป็นก้าวร้าว หรือติดแน่นกับการปกป้องของพ่อแม่จนไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้ ความต้องการเป็นอิสระจึงนับเป็นแรงผลักดันให้เด็กรวมกลุ่มและเอาอย่างกัน กลุ่มเพื่อนวัยเดียวกันจะช่วยเสริมสร้างลักษณะประจำตัวเด็ก เด็กจะรับเอามาจากกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างลักษณะ ประจำตัวขึ้นมา บางครั้งการเอาอย่างเพื่อน ไม่ว่าผู้ใหญ่จะไม่เห็นด้วย แต่เด็กจะยืนยันเพื่อที่จะทำ เพียงเพื่อเหตุผลเดียวคือ เด็กในกลุ่มทำเช่นนั้น

ดังนั้น การเลือกคบเพื่อนจึงมีความสำคัญและมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของเด็ก เด็กจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่คบค้าสมาคมด้วย เป็นประการสำคัญ ถ้าเด็กขาดความอบอุ่นหรือมีปัญหาจากทางบ้านแล้ว เพื่อนจะชักจูงเด็กไปในทางที่ไม่ดีได้ง่าย ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ใหญ่จึงควรให้ความสนใจเกี่ยวกับการคบเพื่อนของเด็กให้มากและแนะนำให้ถูกต้อง พร้อมทั้งตระหนักว่าเพื่อนมีความสำคัญสำหรับเด็ก และมีส่วนส่งเสริมบุคลิกภาพของเด็กและสนับสนุนให้เด็กมีเพื่อนที่ดี เพื่อให้เป็นไปตามคำกล่าวที่ว่า “คบคนดีเป็นศรีแก่ตัว คบคนชั่วพาอัปราชัย” หรือ “คบคนพาลพาลพาไปหาผิด คบบัณฑิต บัณฑิตพาไปหาผล”

สุชา จันทร์เอม (2527) ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากเพื่อน ปัญหาการคบเพื่อนไม่ดี ปัญหาการห้ามคบเพื่อนของพ่อแม่ ปัญหาการไม่มีเพื่อนคบ เข้ากับเพื่อนไม่ได้ เพราะเด็กอาจจะจู้จี้คลาดไม่กล้าแสดงออกกับเพื่อน การคบเพื่อนไม่ดีจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมหนีเรียน เที่ยวเตร่เสเพลในสถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุข เที่ยวโสเภณี เล่นการพนัน เสพยาเสพติด คี๋มสุรา จนกระทั่งเป็นนิสัย เมื่อไม่มีเงินเที่ยวเตร่เพื่ออายุให้เกิดพฤติกรรมลักขโมย ดิฉิงวิ่งราว การคบเพื่อนชั่ว จึงทำให้เด็กดี ๆ ประพฤติผิดกฎหมายบ้านเมือง

สมร ทองดี (2532) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนความต้องการสำคัญอย่างหนึ่งของวัยรุ่น คือการได้รับการยอมรับจากเพื่อนเพศเดียวกันและเพศตรงข้าม หากเขารู้สึกว่าไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนได้ ก็จะเกิดความรู้สึกล้มเหลวท้อแท้ และสูญเสียความเชื่อมั่นในตัวเองไป

4.4 ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน

สังคมแรกของมนุษย์คือ ครอบครัว ถัดจากครอบครัวคือชุมชน ซึ่งประกอบด้วยหลาย ๆ ครอบครัว และชุมชนเองก็แบ่งได้หลายรูปแบบ นอกจากนี้ยังมีระเบียบวินัย ข้อบังคับ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และอื่น ๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2532) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนในเรื่องของชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนเป็นต้นแบบพฤติกรรม เพราะเวลาส่วนใหญ่ของเด็กอยู่ในชุมชน หากตัวแบบไม่ดี พฤติกรรมเด็กจะเบี่ยงเบนไปจากปกติ
2. ชุมชนเป็นแหล่งสนับสนุนพฤติกรรม เช่น การแบ่งปัน การชิงความได้เปรียบเพื่อการอยู่รอด ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม จะเป็นบรรทัดฐานสนับสนุน
3. ชุมชนเป็นแหล่งขัดขวางพฤติกรรมบางอย่าง เช่น ชุมชนแออัด แม้จะพยายามสร้างเอกลักษณ์ แสงหาความเป็นอิสระ แต่สภาพไม่เอื้ออำนวย จึงเป็นแหล่งขัดขวางพฤติกรรม
4. ปลุกฝังค่านิยม ความคิดชุมชน การดำเนินชีวิต วัฒนธรรม จะปลุกฝังค่านิยมให้มีผลต่อพฤติกรรม

4.5 ปัจจัยเกี่ยวกับสื่อมวลชน

ประเทือง ภูมิภักทราคม (2540) ได้กล่าวถึงสื่อมวลชนและพฤติกรรมเด็กไว้ว่า สื่อมวลชนไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่ออื่น ๆ ในลักษณะเดียวกัน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างมาก ยิ่งในปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีมาก การนำเสนอข่าวสารข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ โดยอาศัยสื่อดังกล่าว กระทำได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง สื่อเหล่านี้มีผลกระทบต่อบุคลิกของเด็ก เพราะเป็นตัวกลางในการเสนอตัวแบบ

ให้แก่เด็ก ถ้าสื่อเหล่านี้ เสนอข่าว ข้อเท็จจริง หรือภาพของเรื่องราวที่ขาดความรอบคอบ เสนอตัวแบบที่ไม่เหมาะสมให้แก่เด็ก เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไป เป็นผลให้เด็กมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาตามมา ซึ่งเป็นไปตามหลักการเรียนรู้ทางสังคม

จากข้อมูลด้านการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบน ของนักวิชาการหลายท่าน จึงสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในซึ่งได้แก่ พันธุกรรม ระดับสติปัญญา ความสมบูรณ์ของร่างกาย และปัจจัยภายนอก ซึ่งได้แก่ ครอบครัว ชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมทางสังคม การคบเพื่อน และการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสารมวลชน ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ของการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่นให้แสดงพฤติกรรมที่ผิดไปจากบรรทัดฐานของสังคม

5. การควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบน

พฤติกรรมเบี่ยงเบนเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อสังคมและคนใกล้ชิด ดังนั้นสังคมจึงต้องควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสมและจัดการให้ผู้ที่มิพฤติกรรมเบี่ยงเบน ไม่สามารถทำความเดือดร้อนให้แก่สังคมได้ รวมทั้งฟื้นฟูผู้ที่แก้ไขได้ด้วย

พาร์สัน (Parson, 1951) ได้เสนอว่าการจัดการกับผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีอยู่ 3 วิธี ซึ่งแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับว่าผู้ที่มีพฤติกรรมรุนแรงอยู่ในระดับใด เขาเรียกมาตรการในการควบคุมเหล่านี้ว่า เครื่องมือ 3 ประการ ซึ่งได้แก่

มาตรการที่ 1 หรือ เครื่องมือที่ 1 การตัดขาด (Isolation)

ใช้จัดการกับพวกอาชญากรร้ายแรงที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างยิ่ง โดยการจำคุก กักขัง เพื่อตัดตอนพวกนี้ออกจากสังคมโดยเด็ดขาด ไม่ให้พวกนี้มีโอกาสไปทำอันตรายหรือแก้แค้นใคร ๆ ในสังคมได้อีก

มาตรการที่ 2 หรือเครื่องมือที่ 2 การโคดเคี้ยว (Insulation)

ใช้จัดการกับพวกอาชญากรที่สามารถกลับตัวกลับใจได้ โดยในขั้นแรกจะจำคุก กักขัง และทำการบำบัดฟื้นฟูให้สามารถกลับตัวกลับใจได้ก่อน จึงจะปลดปล่อยให้กลับเข้าสู่สังคม

มาตรการที่ 3 หรือเครื่องมือที่ 3 การฟื้นฟู (Rehabilitation)

ใช้กับผู้ที่ไม่ได้มีนิสัยหรือสันดานเป็นอาชญากร แต่เป็นเพราะจิตใจที่อ่อนแอ หรือมีความล้มเหลวในบางสิ่งบางอย่างทำให้มีพฤติกรรมที่ละเมิดบรรทัดฐานของสังคม เช่น พวกแอลกอฮอล์ พวกจิตยาเสพติด เป็นต้น มาตรการสำหรับคนเหล่านี้คือ การฟื้นฟูทั้งสภาพร่างกายและจิตใจให้กลับเป็นปกติ เพื่อให้เขาสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติเช่นเดิม วิธีการฟื้นฟู เช่น การทำกลุ่มบำบัด การบำบัดกับนักจิตวิทยา หรือ แพทย์ เป็นต้น

นอกจากแนวคิดของ พาร์สัน แล้ว ยังมีมาตรการอื่น ๆ อีก เช่น การใช้องค์กรหรือกลุ่มเข้าจัดการควบคุมแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนตั้งแต่ระดับ ป้องกัน แก้ไข และลงโทษ โดยวิธีการดังนี้

1. ใช้กลุ่มเข้าควบคุมพฤติกรรม เช่น ครอบครัว กลุ่มเพื่อน กลุ่มผู้ร่วมงาน ฯลฯ การควบคุมของกลุ่มจะใช้การให้รางวัลแก่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา และการลงโทษพฤติกรรมที่สังคมไม่ต้องการ ซึ่งทำให้สมาชิกเรียนรู้ได้ว่า พฤติกรรมใดที่ตนควรปฏิบัติ พฤติกรรมใดที่ตนควรงดปฏิบัติ

2. ใช้อำนาจรัฐควบคุม ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ องค์กรเหล่านี้จะทำหน้าที่ลงโทษผู้ที่กระทำความผิดซึ่งสังคมได้ตกลงกันไว้ว่าต้องได้รับโทษ และทำหน้าที่ปรามไม่ให้สมาชิกคนอื่น คิดจะกระทำความผิดด้วย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

1. ข้อมูลเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

ในยุคที่อินเทอร์เน็ตกำลังเป็นที่นิยมและได้รับการพัฒนาอย่างไม่หยุดนิ่ง จากพัฒนาของโลกเว็ลด์ไวด์เว็บ (World Wide Web) จากยุคแรกหรือเรียกว่า Web 1.0 ซึ่งมีลักษณะเป็น Static Web คือมีการนำเสนอข้อมูลทางเดียว ต่อมาเข้าสู่เว็บ ยุคที่ 2 หรือ Web 2.0 เป็นยุคที่เน้นให้อินเทอร์เน็ตมีศักยภาพในการใช้งานมากขึ้น เน้นให้ผู้ใช้มีส่วนผู้ใช้สามารถสร้างเนื้อหา (Content) แลกเปลี่ยนและกระจายข้อมูลกัน ได้ทั้งในระดับบุคคลหรือกลุ่ม จนกลายเป็นสังคมในโลกอินเทอร์เน็ตหรือเรียกว่า สังคมออนไลน์ (Online social network) นั่นเอง

สังคมออนไลน์ (Online Social Network) คือสังคมที่ผู้คนสามารถทำความรู้จัก ร่วมแบ่งปันสิ่งที่สนใจและสามารถเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่งในโลกอินเทอร์เน็ต โดยอาศัยรูปแบบการบริการ เรียกว่า “บริการเครือข่ายสังคม หรือ Social Network Service (SNS)” โดยเป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคม สำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต ที่ใช้เขียนและอธิบายความสนใจและกิจกรรมที่ได้ทำ และเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น รวมทั้งข้อมูลส่วนตัว บทความ รูปภาพ ผลงาน พบปะ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความสนใจร่วมกันและกิจกรรมอื่น ๆ รวมไปถึงแหล่งข้อมูลมหาศาลที่ผู้ใช้สามารถช่วยกันสร้างเนื้อหาขึ้น ได้ตามความสนใจของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

2. ประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัจจุบันมีเว็บไซต์ที่ให้บริการ Social Network Service (SNS) มากมาย ซึ่งแต่ละเว็บก็ต่างคิดค้นพัฒนาฟังก์ชันต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเราสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจหรือการเรียนการสอนในลักษณะการแลกเปลี่ยน Social Network Service (SNS) ร่วมกัน การนำเสนอผลงานหรือแม้แต่กระทั่งการทำงานกลุ่มร่วมกัน โดยกลุ่มหลัก ๆ ของ SNS เพื่อการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้แบ่งออกได้ ดังนี้ (ธนภัทร ยีชะเต, 2552)

2.1 กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ “ตัวตน” เว็บไซต์เหล่านี้ใช้สำหรับนำเสนอตัวตนและเผยแพร่เรื่องราวของตนเองทางอินเทอร์เน็ต หรือผู้ใช้สามารถเขียนบล็อก สร้างอัลบั้มรูปของตัวเอง สร้างกลุ่มเพื่อนในห้องเรียน และสร้างเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ขึ้นมาได้ ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้คือ Facebook.com เป็นต้น

2.2 กลุ่มเว็บไซต์เผยแพร่ “ผลงาน” เราสามารถใช้เว็บไซต์เหล่านี้ในการนำเสนอผลงานของตัวเอง ผลงานของกลุ่ม ได้ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิดีโอ รูปภาพ หรือเสียงอาจารย์สอนที่ได้จากการบันทึกในชั้นเรียน เป็นต้น ตัวอย่างเว็บไซต์ประเภทนี้ เช่น YouTube.com Yahoo VDO Google VDO Flickr.com Multiply.com เป็นต้น

2.3 กลุ่มเว็บไซต์ที่มีความสนใจตรงกัน มีลักษณะเป็นออนไลน์บุ๊กมาร์ก (Online Bookmarking) หรือโซเชียลบุ๊กมาร์ก (Social Bookmarking) โดยมีแนวคิดที่ว่า จากที่เราทำการบุ๊กมาร์ก เว็บไซต์ที่เราชอบหรือบทความที่เกี่ยวข้องกับการเรียน เก็บไว้ในเครื่องของเราเพียงคนเดียว แต่เปลี่ยนเป็นบุ๊กมาร์ก (Bookmark) เก็บไว้บนเว็บเพื่อเกิดการแบ่งปันคนอื่นด้วย และเราก็จะรู้ด้วยว่าเว็บไซต์ใดที่ได้รับความนิยมมาก เป็นที่สนใจ โดยดูได้จากจำนวนตัวเลขที่เว็บไซต์นั้นถูกบุ๊กมาร์ก เอาไว้จากสมาชิกคนอื่น ๆ ตัวอย่างเว็บไซต์นี้ได้แก่ del.icio.us, digg, zickr, duocore.tv เป็นต้น

2.4 กลุ่มเว็บไซต์ที่ใช้ทำงานร่วมกัน เป็นกลุ่มที่เปิดให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเข้ามานำเสนอข้อมูล ความคิดหรือต่อยอดเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ตัวอย่างเว็บไซต์นี้ได้แก่ Wikipedia ซึ่งเป็นสารานุกรมต่อยอด ที่อนุญาตให้ใครก็ได้เข้ามาช่วยกันเขียน และแก้ไขบทความต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดเป็นสารานุกรมออนไลน์ขนาดใหญ่ ที่รวบรวมความรู้ ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ไว้มากมาย

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) คือ รูปแบบของเว็บไซต์ ในการสร้างเครือข่ายสังคม สำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต เขียนและอธิบายความสนใจ และกิจการที่ได้ทำ และเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วย การแชต ส่งข้อความ ส่งอีเมล วิดีโอ เพลง อัปโหลดรูป บล็อก การทำงานคือ คอมพิวเตอร์เก็บข้อมูลพวกนี้ไว้ในฐานข้อมูล sql ส่วน video หรือ รูปภาพ อาจเก็บเป็น ไฟล์ก็ได้ บริการเครือข่ายสังคมที่เป็นที่นิยมได้แก่ ไฮไฟฟ์ มายสเปซ เฟซบุ๊ก ออรัคัต มัลติพลาซ โดยเว็บเหล่านี้มีผู้ใช้มากมาย เช่น เฟซบุ๊กเป็นเว็บไซต์ที่คนไทยใช้มากที่สุด ในขณะที่ออรัคัตเป็นที่นิยมมากที่สุดในประเทศอินเดีย ปัจจุบัน บริการเครือข่ายสังคม มีผลประโยชน์คือ หาเงินจากการโฆษณา การเล่นเกมโดยใช้บัตรเติมเงิน (วิกิพีเดีย, 2560)

ผลสำรวจ ETDA ประจำปี 2559 ได้สำรวจการใช้งานในมิติต่างๆ ของผู้ใช้ในสังคมไทย รวมถึงมิติสำคัญอย่าง Social Media ยอดนิยมที่ผู้คนใช้กันมากที่สุด สามารถเรียงลำดับได้ ดังนี้ (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2559)

- อันดับ 1 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมสูงสุดคือ Youtube ถูกใช้ในอัตรา 97.3%
- อันดับ 2 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ Facebook ถูกใช้ในอัตรา 94.8%
- อันดับ 3 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ LINE ถูกใช้ในอัตรา 94.6%
- อันดับ 4 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ Instagram ถูกใช้ในอัตรา 57.6%
- อันดับ 5 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ Twitter ถูกใช้ในอัตรา 35.5%
- อันดับ 6 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ Whatsapp ถูกใช้ในอัตรา 13.7%
- อันดับ 7 โซเชียลมีเดีย (Social Media) ที่นิยมใช้คือ Linkedin ถูกใช้ในอัตรา 11.4%

สังเกตข้อมูลสามอันดับแรก ได้แก่ Youtube Facebook และ LINE ที่น่าสนใจคือสามอันดับแรกยังมีอัตราการใช้ที่ห่างจากอันดับ 4 และ 5 ค่อนข้างมาก โดยในสามอันดับแรกนั้นมีอัตราการใช้สูงถึงเก้าสิบกว่าเปอร์เซ็นต์ ขณะที่อันดับ 4 มีการใช้เพียง 57.6% ส่วนอันดับ 5 มีการใช้เพียง 35.5%

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น

1. ความหมายของวัยรุ่น

สุชา จันทรเอม (2527, หน้า 18) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่เข้าสู่วุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ เด็กหญิงจะเข้าสู่ภาวะทางเพศเมื่ออายุ 13-15 ปี ในขณะที่เด็กชายเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้นเมื่ออายุ 15 ปี สำหรับในประเทศไทยกลุ่มวัยรุ่น หมายถึง บุคคลที่มีอายุระหว่าง 13-19 ปี เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายไปสู่ลักษณะเป็นหนุ่มเป็นสาวหรืออาจกล่าวได้ว่า วัยรุ่นคือวัยที่สิ้นสุดการเป็นเด็ก เป็นวัยที่เปรียบเสมือนสะพานไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ไม่มีเวลา กำหนดแน่นอนว่าเริ่มและสิ้นสุดเมื่อใด แต่ได้กำหนดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายเป็นสำคัญ คือ เด็กหญิงเริ่มมีประจำเดือนและมีขนที่อวัยวะเพศส่วนเด็กชายเริ่มมีน้ำอสุจิ

สุพัตรา สุภาพ (2536, หน้า 40) ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่เป็นวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กกับความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นวัยที่เข้าสู่ความเป็นหนุ่มสาว

องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายวัยรุ่นว่า วัยรุ่นเป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ คือ พัฒนาการทางด้านร่างกายโดยมีวุฒิภาวะทางเพศ มีพัฒนาการทางด้านจิตใจ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปเป็นผู้ใหญ่และมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษาที่ควรพึงพาครอบครัวมาเป็น

บุคคลที่สามารถประกอบอาชีพ หารายได้ด้วยตนเอง

เฮิร์ลล็อก (Herlock, 1975, อ้างถึงใน สุชา จันท์ธรม และสุรางค์ จันท์ธรม, 2529, หน้า 20) อธิบายคำว่า “วัยรุ่น” ตรงกับคำว่า “adolescence” มีรากศัพท์เดิมมาจากภาษาละตินคือ “adolescere” ซึ่งหมายความว่าถึงการเจริญเติบโตหรือการเจริญเติบโตเพื่อไปสู่วุฒิภาวะ การที่เด็กจะบรรลุถึงขั้นวุฒิภาวะนี้ ไม่ใช่จะเจริญแต่ทางร่างกายด้านเดียวเท่านั้นทางด้านจิตใจก็ต้องเจริญเป็นเงาตามตัวไปด้วยนั่นคือ จะต้องมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคม

ที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า วัยรุ่น หมายถึง ช่วงวัยที่อยู่ระหว่างความเป็นเด็กและก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีอายุระหว่าง 13-19 ปี ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพัฒนาการทั้ง 4 ด้านไปพร้อม ๆ กัน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสติปัญญา และด้านสังคมอย่างสมบูรณ์แบบ

2. พัฒนาการวัยรุ่น

วัยรุ่น (Adolescence) มีรากศัพท์มาจากภาษาละติน คือ Adolescere ซึ่งหมายความว่า เจริญเติบโตไปสู่วุฒิภาวะ (To grow into maturity) ซึ่งคำว่า วุฒิภาวะหมายถึง สภาพความเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นสภาวะสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา องค์การอนามัยโลกได้ให้ความหมายของวัยรุ่นว่าเป็นผู้มีลักษณะ 3 ประการ คือ มีการพัฒนาทางด้านร่างกาย จะมีการเจริญเติบโตในด้านความสูง น้ำหนัก รวมถึงเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศจนกระทั่งมีวุฒิภาวะทางเพศอย่างสมบูรณ์ พัฒนาการทางด้านจิตใจ มีการเพิ่มความสามารถในความคิดเป็นนามธรรมมากขึ้นและมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ และพัฒนาการด้านสังคม จากการพึ่งพาผู้อื่นในครอบครัวเป็นการพึ่งพาตนเอง วัยรุ่นเป็นช่วงชีวิตที่คั่นกลางระหว่างความเป็นเด็กและความเป็นผู้ใหญ่ แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ (สุชา จันท์ธรม และสุรางค์ จันท์ธรม, 2529, หน้า 136-137)

1. วัยรุ่นตอนต้น (Early adolescence) ได้แก่ เด็กหญิงอายุ 13-15 ปี เด็กชาย 15-17 ปี ทั้งสองเพศจะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายจิตใจและความคิด การเจริญเติบโต ทางด้านร่างกายในขณะนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย เช่น การมีประจำเดือน การฝั้นเปียก ส่วนด้านอารมณ์และจิตใจนั้นจะอารมณ์รุนแรง เปิดเผยตรงไปตรงมา อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย

2. วัยรุ่นตอนกลาง (Middle adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 16-18 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 18-19 ปีวัยรุ่นตอนกลางจะมีช่วงที่แยกจากครอบครัว ทำตัวห่างเหินกับสมาชิกในครอบครัว เริ่มรวมกลุ่มกับเพื่อนวัยเดียวกันและเพศเดียวกันมากขึ้น ลักษณะเพศปรากฏชัดเจน ทำให้สำนึกถึงความแตกต่างระหว่างเพศมากขึ้น ช่วงนี้บางคนจะคิดเพื่อนมาก ไม่ชอบให้ใครมายุ่งเรื่องส่วนตัว

3. วัยรุ่นตอนปลาย (Late adolescence) เด็กหญิงจะมีอายุระหว่าง 19-21 ปี เด็กชายจะมีอายุระหว่าง 20-21 ปี มีลักษณะเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น เริ่มแยกอารมณ์เป็นประเภท ๆ ได้ชัดเจน ไม่สับสนวุ่นวาย

3.1 พัฒนาการทางร่างกาย

เกิดจากการที่ต่อมพิทูอิทารีผลิตฮอร์โมน ทำให้วัยรุ่นมีการเจริญเติบโตแบบพุ่งพรวด (Growth spurt) และกระตุ้นให้ต่อมไร้ท่ออื่น ๆ ทำงานมากกว่าวัยที่ผ่านการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

3.1.1 การเปลี่ยนแปลงขนาดของร่างกาย เป็นการเติบโตทางด้านส่วนสูงและน้ำหนัก ที่เพิ่มขึ้นอย่างพุ่งพรวดในเด็กหญิงอายุ 10-13 ปี ส่วนเด็กชายอายุ 12-14 ปี นั่นคือเด็กหญิงโตเร็วกว่าเด็กชาย 1-2 ปี (สาธิต วรรณแสง, 2525, หน้า 19) โดยเฉลี่ยวัยรุ่นจะมีส่วนสูงเพิ่มขึ้น 4-6 นิ้วต่อปี และจะเริ่มคงที่เมื่อวัยรุ่นหญิงอายุประมาณ 15-16 ปี ส่วนวัยรุ่นชายอาจจะสูงได้จนกระทั่งอายุประมาณ 20 ปี

3.1.2 การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของร่างกาย จากรูปร่างแบบเด็กที่มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า วัยรุ่นชายจะกลายเป็นมีสัดส่วนคล้ายสามเหลี่ยมคว่ำ และวัยรุ่นหญิงจะมีรูปร่างคล้ายนาฬิกาทรายบอกเวลา แขนขายาวเร็วขึ้น ทำให้ดูแข็งแรง มือและเท้าโตมากขึ้น ใบหน้าของวัยรุ่นหญิงจะเป็นรูปไข่มากขึ้น ส่วนวัยรุ่นชายมีรูปเป็นสี่เหลี่ยมและมุมมากขึ้น

3.1.3 ลักษณะปฐมภูมิทางเพศ วัยรุ่นจะมีการเปลี่ยนแปลงที่อวัยวะเพศซึ่งมีมาแต่กำเนิด ในด้านปริมาณ คือ ขยายใหญ่ขึ้น และด้านคุณภาพคือ มีการหลั่งน้ำอสุจิ (วัยรุ่นชาย) หรือการผลิตไข่ (วัยรุ่นหญิง) ผลที่ตามมาทำให้วัยรุ่นชายและหญิง ถ้ามีเพศสัมพันธ์กันจะสามารถให้กำเนิดลูกได้

3.1.4 คุณลักษณะทุติยภูมิทางเพศ (Secondary characteristic) หมายถึง ลักษณะทางร่างกายที่แสดงความแตกต่างระหว่างเพศ (ไม่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์) แต่ปรากฏให้เห็นชัดว่าเป็นหญิงหรือชายอย่างแท้จริง

3.2 พัฒนาการทางอารมณ์

วัยรุ่นได้รับการขนานนามว่า เป็น “วัยพายุบูแคม (Storm and stress)” หรือมีอารมณ์ที่รุนแรงและบีบคั้น บางครั้งก็กล่าวว่า วัยรุ่นมีอารมณ์ที่มากกว่าปกติ

นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่าวัยรุ่นต้องมีอารมณ์ที่มากกว่าปกติ และแสดงอารมณ์ที่มากกว่าปกติแตกต่างกันตามเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล แต่นักจิตวิทยากลุ่มหนึ่งมีความคิดเห็นว่า วัยรุ่นไม่มีอารมณ์ที่มากกว่าปกติ โดยแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นบางคนไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกอึดอัดในตนเอง หรือไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ พ่อแม่ หรือผู้ใหญ่

ลักษณะของอารมณ์ที่มากกว่าปกติ ของวัยรุ่น วัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมของอารมณ์รุนแรง และบีบคั้นในลักษณะสำคัญ 4 ประเภท ดังนี้

1. ความรู้สึกที่รุนแรงและไวเกินไป เมื่อวัยรุ่นได้รับความกระทบกระเทือนเพียงเล็กน้อย ก็จะแสดงพฤติกรรมที่ร้ายแรงกับตนเอง ได้แก่ พ่อแม่ตำหนิ ทำให้วัยรุ่นกินยาตายหรือหนีออกจากบ้าน เป็นต้น

2. อารมณ์ที่ไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา วัยรุ่นจะมีอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว และหายได้ง่าย ได้แก่ วัยรุ่นร้องไห้เพราะเพื่อนแหย่ แต่เมื่อเพื่อนง้อก็ยิ้มแย้มได้ทันที (แต่ในกรณีที่มีอคติเข้ามาเกี่ยวข้อง วัยรุ่นบางคนจะมีอารมณ์ที่ถาวร อาทิเช่น ความรักชาติ สถาบัน การรักความยุติธรรม เป็นต้น)

3. การควบคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้เนื่องจากวัยรุ่นมีอารมณ์มากมายหลายประเภทและมีความรุนแรง บางครั้งจึงแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะ เช่น วัยรุ่นรักเพื่อนเมื่อใครพูดดูถูกเพื่อนก็อาจทำร้ายด้วยกำลังเพื่อปกป้องเพื่อน (โดยไม่ใช้เหตุผล หรือหาต้นเหตุในเรื่องนั้นก่อนการแก้แค้น)

4. อารมณ์ค้าง (Moody) เป็นอารมณ์ที่เกิดจากความผิดหวัง และลดความรุนแรงลง (แต่ยังติดอยู่ภายในใจ) ถ้าเป็นเวลานาน วัยรุ่นจะมีพฤติกรรมเครียด ซึมเศร้า หรือฆ่าตัวตาย

ส่วนอารมณ์โดยทั่วไปที่พบในวัยรุ่น ก็มีอารมณ์เช่นเดียวกับวัยเด็กที่ผ่านมา ได้แก่ ความกลัว ความวิตกกังวล ความโกรธ ความอิจฉาริษยา ความรัก ความอยากเรียกร้องเห็นความ โสภณ และความสุข แต่เขาจะพบการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้แตกต่างจากวัยเด็กในด้านสิ่งเร้า นักจิตวิทยาศึกษาพบว่า อารมณ์ของวัยรุ่นบางส่วน ได้ถูกสะสมมาตั้งแต่เกิดและในวัยรุ่นจะมีอารมณ์ที่สับสนวุ่นวายมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสังคมที่วัยรุ่นอาศัยอยู่ว่าจะมีมาตรฐาน หรือเงื่อนไขทางสังคมเข้มงวดหรือให้อิสระตามความแตกต่างของวัยรุ่น

3.3 พัฒนาการทางสติปัญญา

วัยนี้เป็นวัยที่มีความกระตือรือร้นมีความสามารถหลายอย่างมีพลังในการทำงานและการแสดงออกทางสติปัญญา รู้จักปรับปรุงบุคลิกภาพ เลียนแบบผู้ที่ตนยกย่อง รู้จักใช้ความคิดอย่างลึกซึ้งชอบทำสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เด็กที่ขาดความมั่นคงในตนเอง จะเป็นเด็กที่ไวต่อความรู้สึก มีความกระวนกระวายต่อคำพูดที่กล่าวออกไป ซึ่งสามารถเห็นความแตกต่างได้ พัฒนาการของวัยนี้คือ

3.3.1 เพิ่มความสนใจตนเองและมองเห็นการณ์ไกล รู้จักปรับตัวในสังคมได้ดี

3.3.2 ปลุกฝังการพึ่งตนเอง ชอบอิสระ

3.3.3 รู้จักปรับตัวและจงรักภักดีต่อบุคคลในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน

เราสามารถวัดหรือสังเกตพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กได้จากความสนใจของเด็กและความต้องการของเด็ก พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัยนี้จะกว้างขึ้นเนื่องจากเด็กชอบทำและทดลองหรือเลียนแบบ หรือจากการทดลองผัดลองถูก ซึ่งการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญเพราะเด็กได้ลงมือทำเอง ได้พบและแก้ปัญหาด้วยตัวเอง ผู้ใหญ่ไม่ควรขัดขวางเด็กควรจัดให้เด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง

ความเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งผู้ใหญ่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องเข้าใจและยอมรับว่าจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอันเป็นธรรมชาติของเด็กแล้ว ยังต้องเข้าใจต่อไปอีกว่าความเปลี่ยนแปลงในชีวิตเด็กดังกล่าวแล้ว จะสร้างความอึดอัดและรำคาญใจแก่เขาด้วย บางอย่างอาจทำให้เขาดกใจมากหากเขาเหล่านั้นจะไม่ได้ทราบความเป็นจริงและมีการเตรียมตัวมาก่อน ครูและผู้ปกครองควรจะได้ว่าเป็นความจำเป็นที่จะอธิบายความจริงต่าง ๆ ให้แก่เด็ก เพื่อเขาจะได้ไม่เกิดความกระตือรือร้นหรืออึดอัดใจเกินความจำเป็น ถ้าหากผู้ใหญ่ไม่เข้าใจในสิ่งเหล่านี้อาจทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ ซึ่งในช่วงของการเจริญเติบโตจากวัยรุ่นเพื่อจะเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์การจะผ่านพ้นช่วงวัยนี้ไปได้ เด็กวัยรุ่นมักจะเผชิญกับความกดดันที่เกิดจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ตนไม่เคยได้เรียนรู้มาก่อน นั่นคือ การเรียนรู้การดำเนินชีวิตของผู้ใหญ่อย่างรวดเร็วและรอบด้าน ในขณะที่ตนเองยังไม่แข็งแกร่งเพียงพอ จึงเป็นภาระหนักของเด็กวัยรุ่นในการจะผ่านช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อนี้ไป หากเผชิญพล้ำตกอยู่ในความเสี่ยงหรือเกิดพฤติกรรมเสี่ยงขึ้น นั่นคืออุปสรรคในการเติบโต ซึ่งหากไม่สามารถผ่านไปได้อาจอันตรายถึงชีวิต หรือถึงแม้ไม่ถึงชีวิตก็อาจไม่สามารถพัฒนาไปเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปได้ และหากเด็กสามารถปรับตัวได้ทันทีจะเกิดการเรียนรู้ที่เป็นทุนสำคัญของการดำเนินชีวิตได้ต่อไปในวัยผู้ใหญ่ได้

3.4 พัฒนาการทางสังคมและบุคลิกภาพ

สังคมของวัยรุ่นได้เปลี่ยนแปลงจากพ่อแม่หรือครู ไปเป็นเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ในการดำรงชีวิตของวัยรุ่นจึงมีลักษณะการติดต่อที่ทำให้วัยรุ่นแตกต่างจากเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเราเรียกว่า วัฒนธรรมคนหนุ่มสาว (Youth culture) โดยความหมายของวัฒนธรรมคนหนุ่มสาว หมายถึง ระบบการติดต่อและรูปแบบของพฤติกรรม เพื่อการมีชีวิตอยู่ที่แสดงออกอย่างแน่นอน ในระหว่างวัยรุ่น ได้แก่ การติดต่อสื่อสารโดยใช้อีเมลล์ (E-mail) หรือ Facebook แทนพูดคุยทางโทรศัพท์ การทำผมทรงเก๋เก๋ การรับประทานอาหารเก๋เก๋หรือญี่ปุ่น เป็นต้นลักษณะการคบเพื่อนของวัยรุ่น แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

3.4.1 ผุ่ชน (Crowds) เป็นกลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุด มีสมาชิกประมาณ 15-30 คน เป็นเพศชายและหญิงมารวมกลุ่มกันด้วยความสนใจที่เหมือนกัน หรือ โอกาสที่จำเป็นได้แก่ เพื่อนเรียนวิชาเลือกเดียวกัน การมารวมกลุ่มปลูกต้นไม้ป้องกันภาวะโลกร้อน การเข้าชมรม

ต่าง ๆ กระทำกิจกรรมนอกหลักสูตร เป็นต้น

3.4.2 เพื่อนสนิท มีสมาชิก 5-6 คน วัยรุ่นคบกันเป็นเพื่อนสนิทใน 3 รูปแบบ คือ

3.4.2.1 ก๊ิก (Cliques) สมาชิกในกลุ่มจะเป็นเพศชายและหญิงและอายุเท่ากันมา รวมกันด้วยมาตรฐานของผู้ใหญ่หรือชนชั้นทางสังคม ได้แก่ วัยรุ่นที่มีฐานะร่ำรวยจะเล่นเทนนิส วัยรุ่นที่มีฐานะปานกลาง-ต่ำ จะเล่นกีฬาฟุตบอล (กีฬาประเภทอื่น ๆ ที่ค่าอุปกรณ์การเล่นไม่แพง มาก) การใช้สินค้าราคาแพงและผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศสำหรับวัยรุ่นที่มีฐานะร่ำรวย แต่วัยรุ่น ฐานะปานกลางจะซื้อเสื้อผ้าราคาถูก โดยอ้างว่าเปลี่ยนบ่อย ๆ ได้ตามแฟชั่น

3.4.2.2 แก๊ง (Gang) สมาชิกในกลุ่มมักจะเป็นเพศชาย มารวมกลุ่มกันด้วย คุณสมบัติ หรือความสามารถของแต่ละคน และแสดงพฤติกรรมที่สร้างความเดือดร้อนให้แก่สังคม ได้แก่ แก๊งลักขโมย แก๊งรถซิ่ง

3.4.3 เพื่อนคู่หู (Pals) เป็นบุคคลซึ่งวัยรุ่นไว้วางใจที่จะเล่าทุกสิ่งทุกอย่างให้ฟังได้

3. วัฒนธรรมวัยรุ่น

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ตรงกลางระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ จึงไม่น่าแปลกว่าพฤติกรรมบาง ประการของวัยรุ่น บางครั้งก็คล้ายเด็กบางครั้งก็คล้ายกับผู้ใหญ่แต่ลักษณะที่สำคัญที่สุดของวัยรุ่น นั้นก็คือการให้ความสำคัญกับเพื่อนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ วัยรุ่นมักจะอาศัยซึ่งกันและกันเพื่อนจะมี อิทธิพลต่อการตัดสินใจของวัยรุ่นในทุก ๆ ระดับ ตั้งแต่การเลือกชุดที่จะใส่การตัดสินใจเกี่ยวกับการ เรียนไปจนถึงความสัมพันธ์กับพ่อแม่ (Krantz, 1994, p. 508) ลักษณะของวัฒนธรรมของวัยรุ่น สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประการดังต่อไปนี้

3.1 สังคมของกลุ่มวัยรุ่น

การที่จะเข้าใจสภาพของกลุ่มวัยรุ่นนั้นจะต้องเข้าใจถึงธรรมชาติของวัยรุ่นเสียก่อน เนื่องจากเป็นที่ทราบกันดีว่าวัยรุ่นจะใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับเพื่อน เมื่อวัยรุ่นใช้เวลาอยู่กับเพื่อนเป็น เวลานาน ๆ พวกเขาที่จะห่างเหินจากครอบครัวไม่ค่อยสนิทสนมและใกล้ชิดกับพ่อแม่ปรากฏการณ์ เช่นนี้ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยรุ่นกับวัยผู้ใหญ่โดยเฉพาะบิดามารดาขึ้นในที่สุดความเห็นห่าง ระหว่างผู้ใหญ่กับวัยรุ่นมักเกิดขึ้นในแง่ลบ (Mumss, 1990, p. 25) อย่างไรก็ตามสิ่งเหล่านี้ไม่ได้ หมายความว่าวัยรุ่นจะไม่ได้รับอิทธิพลจากพ่อแม่เลยอย่างน้อยที่สุดในเรื่องบางเรื่องที่วัยรุ่นมักจะ หันไปหาพ่อแม่มากกว่าเพื่อน ๆ เช่นในเรื่องเป้าหมายในอนาคตของชีวิตในขณะที่บางเรื่องซึ่ง เกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิตนั้นวัยรุ่นจะโน้มเอียงไปทางเพื่อนมากกว่า (Brittain, 1963 อ้างถึงใน Mumss, 1990, p. 25) ด้วยเหตุนี้กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นจึงมีอิทธิพลต่อการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล ซึ่งการขัดเกลาโดยกลุ่มเพื่อนที่มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากสถาบันครอบครัวเท่านั้นนอกจากนี้ กลุ่มเพื่อนยังสามารถแทนที่ครอบครัวในการควบคุมวิถีการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นตลอดจนปรับ

บุคลิกภาพของพวกเขา (Mumss, 1990, p. 171) วัยรุ่นสามารถชักจูงวัยรุ่นด้วยกัน โดยผ่านวิธีการ 2 วิธีด้วยกันคือ

1. การเปรียบเทียบทางสังคม (Social comparison) วัยรุ่นจะถูกชักจูงจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่โดยผ่านกระบวนการการเปรียบเทียบทางสังคมคือการประเมินตัวเองตลอดจนความสามารถและบุคลิกภาพกับเพื่อน ๆ ซึ่งแอทวอเตอร์ (Atwater, 1992, p. 147) อธิบายว่าการเปรียบเทียบทางสังคมนี้เป็นกระบวนการตลอดชีวิตที่ทุกคนต้องเผชิญไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่และจะมีความสำคัญมากขณะอยู่ในวัยรุ่นเนื่องจากการเปรียบเทียบตัวเองกับเด็กนั้นถือเป็นการเดินถอยหลังขณะที่การเปรียบเทียบกับผู้ใหญ่เป็นการไม่เหมาะสมดังนั้นวัยรุ่นจึงหันไปหาเพื่อนวัยเดียวกันเพื่อเป็นกลุ่มอ้างอิงการเปรียบเทียบทางสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสถานที่ เช่น บนรถประจำทาง ในโรงเรียน ในงานสังสรรค์หรือแม้แต่ห้องส่วนตัว

2. การยอมรับและความนิยม (Acceptance and popularity) วัยรุ่นจะให้ความสำคัญต่อวิธีการที่เพื่อน ๆ มองเขาว่าเขาได้รับการยอมรับหรือการปฏิเสธจากเพื่อน ๆ มากเพียงใดวัยรุ่นหลายคนรู้สึกว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะได้รับการชื่นชมและยอมรับจากเพื่อน (Atwater, 1992, p. 149) การยอมรับจากกลุ่มและให้ความสำคัญโดยส่วนใหญ่แล้วขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพของวัยรุ่นเอง วัยรุ่นที่เป็นที่ชื่นชอบจะได้รับอนุญาตให้เข้าร่วมกิจกรรมกับกลุ่มซึ่งจะมีคุณสมบัติเป็นผู้ที่เป็นมิตรการมีอารมณ์ขันหรือเป็นคนสนุกสนานจะเพิ่มความนิยมให้กับบุคคลนั้นนอกจากนั้นแล้วการมีหน้าตาดี เฉลียวฉลาดและมีทักษะทางสังคม ก็ยังมีผลต่อการยอมรับของกลุ่มด้วย (Gaier, 1988 อ้างถึงใน Atwater, 1992, p. 150) คาร์เดล (Cardel, 1978 อ้างถึงใน Adams et al., 1994, p. 96) ระบุว่า การชักชวนระหว่างวัยรุ่นนั้นเกิดขึ้นจากเงื่อนไข 2 อย่าง คือ

1. การเลียนแบบ (Imitation) ซึ่งเป็นการที่บุคคลหนึ่งสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นแล้วเอาอย่าง

2. การเสริมแรงทางสังคม (Social reinforcement) ซึ่งเป็นการที่บุคคลได้รับรางวัลเมื่อรับเอาพฤติกรรมหรือค่านิยมของบุคคลอื่น

กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางสังคมของวัยรุ่นลักษณะเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันในวันนี้จัดเป็นกลุ่มซึ่งอาจเป็นกลุ่มฝูงชน (Crowd) หรือกลุ่มพรรคพวก (Clique) สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศเดียวกันและชอบคิดแยก “เรา” จาก “เขา” และแสดงให้เห็นคนอื่นเห็นว่า “เรา” เป็นสมาชิกของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเช่น โดยการแต่งกายให้คล้ายคลึงกันสมาชิกกลุ่มเดียวกันเป็นต้น สำหรับพรรคพวกซึ่งเป็นกลุ่มเล็กในกลุ่มใหญ่การจัดกลุ่มเล็ก ๆ เช่นนี้ประกอบด้วยวัยรุ่นเพศเดียวกัน 2-3 คนซึ่งไปไหนด้วยกันบางครั้งมีการคิดค้นภาษาประหลาด ๆ ขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของตนกลุ่มนี้เน้นความกลมเกลียวเหนียวแน่นว่าจะอะไรก็ตาม (Conformity) อย่างไรก็ตามจับกลุ่ม

เช่นนี้มิได้มีข้อตกลงอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด โดยทั่วไปกลุ่มลักษณะพรรคพวกมีสมาชิกเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อย่างไรก็ตามวัฒนธรรมเยาวชนที่สร้างโดยเยาวชนมีลักษณะพิเศษที่เหมือนกันคือการมีอิสระจากค่านิยมดั้งเดิมและประเพณีต่าง ๆ และได้รับผลกระทบเหมือนกันระหว่างกลุ่มเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน

3.2 วัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่น

ลักษณะวัฒนธรรมย่อยวัยรุ่นประกอบด้วย 4 ประการ (Broke, 1980, p. 115) คือ

3.2.1 วัฒนธรรมเยาวชนมักสำนึกปัญหาที่เกิดมาจากโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจดั้งเดิมอย่างเช่นปัญหาชนชั้นในสังคม

3.2.2 วัฒนธรรมวัยรุ่นปรากฏในวัฒนธรรมชนิดต่าง ๆ (Culture elements) อย่างเช่น รูปแบบค่านิยมอุดมคติและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งมีบทบาทในการแสวงหาอัตลักษณ์ (Identity) ของตน

3.2.3 วัฒนธรรมวัยรุ่นมักจะได้รับผลกระทบจากโลกภายนอกซึ่งส่วนมากมาจาก 26 วัฒนธรรมในชนชั้นของตนเองขณะเดียวกันกลุ่มเพื่อนและสื่อมวลชนก็มีอิทธิพลสูง

3.2.4 วัฒนธรรมวัยรุ่นการบริโภคมักปรากฏอยู่ในในช่วงเวลาว่างคือ ว่างเว้นจากหน้าที่ต่าง ๆ ทางสังคม

4. ความต้องการของวัยรุ่น

ความต้องการคือ สภาพที่อินทรีย์ขาดสมดุลซึ่งจะก่อให้เกิดแรงผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อกลับเข้าสู่สมดุลตามเดิม เช่น คนที่ร่างกายขาดอาหาร ท้องว่างก็จะเกิดความต้องการอาหาร ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้กินอาหาร เป็นต้น

ความต้องการเป็นต้นเหตุให้เกิดแรงขับ และแรงจูงใจ ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่จุดหมายปลายทาง (จรรยา สุวรรณทัต, 2538)

คำว่า “แรงขับ” (Drives) หมายถึง แรงผลักดันที่เกิดจากภายในตัวบุคคล ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา

คำว่า “แรงจูงใจ” (Motives) หมายถึง สิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างมีจุดหมายปลายทาง

ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์โดยทั่วไป แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ความต้องการทางชีววิทยา (Biological needs) และความต้องการทางจิตวิทยา (Psychological needs) สมาคมการศึกษาแห่งชาติ (National education association) ของสหรัฐอเมริกาได้รวบรวมความต้องการของวัยรุ่นและสรุปว่าวัยรุ่นมีความต้องการ 10 ประการ (Ten temperature needs of

youth) (สุโข เจริญสุข, 2507, หน้า 245) ดังนี้

1. ความชำนาญและความเข้าใจเกี่ยวกับการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน
2. ความมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์
3. ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง
4. ความเข้าใจในความสำคัญของชีวิตครอบครัว
5. ความเป็นผู้มีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ
6. ความเข้าใจในระเบียบวิธีวิทยาศาสตร์ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน
7. การมีโอกาสได้ชื่นชมกับความงามและซาบซึ้งในศิลปะ วรรณคดี ดนตรีและ

ธรรมชาติ

8. การมีความสามารถในการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และแบ่งเวลาได้เหมาะสมในกิจกรรมต่าง ๆ

9. ต้องการที่จะได้รับความเคารพนับถือจากผู้อื่น สามารถดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี

10. ต้องการมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล แสดงความคิดเห็นของตนได้แจ่มแจ้ง สามารถอ่านและฟังได้อย่างเข้าใจ

ความต้องการทั้ง 10 ประการของวัยรุ่นตามที่กล่าวมา เป็นผลจากการศึกษาในวัยรุ่นของสหรัฐอเมริกา ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการอธิบายความต้องการของวัยรุ่นไทยได้ (สุโข เจริญสุข, 2507)

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2539) ได้กล่าวไว้ว่า ความต้องการของวัยรุ่นคือความต้องการในสิ่งต่อไปนี้

1. ความรักและความห่วงใย
2. ความเป็นอิสระ อยากจะทำอะไรด้วยตนเอง อยากทำในสิ่งที่ตนคิดแล้วว่าดี อยากมีส่วนร่วมการตัดสินใจ อยากทำตัวห่างจากพ่อแม่ ห่างจากคำสั่ง
3. ต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการเป็นที่ยอมรับ
4. อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ในสิ่งใหม่ ๆ
5. การคบเพื่อนเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะการมีเพื่อนจะทำให้รู้สึกว่าคุณเองมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วย มีความรู้สึกเป็นที่ยอมรับและมีความเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม
6. ความถูกต้อง ความยุติธรรม
7. ต้องการความสวยงามทางร่างกาย
8. ความตื่นเต้นท้าทาย ความต้องการหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ
9. ต้องการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้าน ของกลุ่มเพื่อน

วิทยา นาควัชระ (2527, หน้า 392-393) ได้แสดงผลการศึกษาไว้ดังนี้

1. ต้องการความรัก วัยรุ่นต้องการความรักจากบุคคลหลายฝ่าย เช่น จากพ่อแม่ ญาติพี่น้อง จากครู จากเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ ความต้องการความรักนี้อาจเป็นเพราะตัวเองคิดว่ามีคนสนใจหรือมีคนรักตนเองน้อยลง ซึ่งเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย อารมณ์ และจิตใจที่ไม่ค่อยมั่นคง ไม่มั่นใจในควมมีค่าของตนเอง คิดว่าคนอื่นมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ จึงอยากเรียกร้องให้เขารักและสนใจตัวเองมากขึ้น

2. ต้องการอยากรู้และอยากทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศ วัยรุ่นจะมีความสนใจเกี่ยวกับเพศและเพื่อนต่างเพศ เป็นวัยที่ต้องการความรู้ความเข้าใจทางเพศอย่างถูกต้อง ถ้าถูกกีดกันจะแสดงออกโดยการปิดบังหรือโดยการหาความรู้อย่างไม่ถูกวิธี นอกจากความสนใจแล้ววัยรุ่นยังอยากทดลองเกี่ยวกับเรื่องเพศอีกด้วย เพราะเป็นวัยที่สนใจเพื่อนต่างเพศ รักแบบหลงใหลใฝ่ฝัน และเป็นความรักที่รุนแรงไม่ค่อยมีเหตุผล

3. ความต้องการอิสรภาพมากขึ้น ซึ่งจะรุนแรงมากในวัยนี้ วัยรุ่นต้องการเป็นตัวของตัวเอง ต้องการตัดสินใจ วางแผน วางโครงการของชีวิตและอยากลงมือทำด้วยตัวเอง จะไม่ยอมให้ผู้ใหญ่ม้ากว่ากายชีวิตของตน และมักคิดว่าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจความต้องการของตน

4. ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม

5. ความต้องการรวมกลุ่ม

6. ความต้องการมีอนาคต

7. ความต้องการเป็นแบบอย่างที่ดี

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัยรุ่น ในแง่ของพัฒนาการในช่วงวัยรุ่น วัฒนธรรมและสังคม รวมถึงความต้องการของวัยรุ่น จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นเป็นช่วงวัยที่มีเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความนึกคิดต่าง ๆ อันเป็นช่วงวัยที่กำลังข้ามผ่านวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ และด้วยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้เอง ทำให้วัยรุ่นสามารถเราเอาอิทธิพลจากภายนอกมาเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ และเริ่มมีการออกห่างจากครอบครัว เป็นตัวของตัวเอง ให้ความสำคัญกับเพื่อน และอยากเป็นที่ยอมรับในสังคมเพื่อน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการกระทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่น

5. ความแตกต่างของคนหลากรุ่นอายุ (Generation)

แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรนี้ ใช้หลักการแห่งการเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกกระตุ้น (Exogenous factor) และ พฤติกรรมโดยส่วนใหญ่ของมนุษย์จะดำเนินชีวิตตามแบบฉบับที่สังคมได้วางไว้ และสังคมทั่วไปมักจะกำหนดให้ บุคคลที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป

ด้วย (สันสนีย์ สุวภิญาโณภาส, 2549)

การศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องของรุ่นอายุนั้น มีผู้ให้ความสนใจและทำการศึกษากันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในทางสังคมศาสตร์ โดยมุมมองและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับรุ่นอายุนั้น ยุคสมัยที่จัดแบ่งตามช่วงอายุทางวิชาประชากรศาสตร์ที่อเมริกาใช้และเผยแพร่ไปทั่วโลก รุ่นอายุ ก็คือยุคสมัยของกลุ่มคนตามช่วงอายุ ซึ่งหมายถึงช่วงเวลาเฉลี่ยระหว่างการมีลูกคนแรกของแม่กับการมีลูกคนแรกของลูก ดังนั้นในแต่ละรุ่นอายุ ก็จะห่างกันประมาณ 20 กว่าปี ซึ่งในเรื่องรุ่นอายุนี้ก็มีคนศึกษากันมากมาย โดยเฉพาะสายทางด้านสังคมศาสตร์ ที่จะศึกษาทั้งในด้านพฤติกรรมสังคม การใช้ชีวิต ความคิดต่าง ๆ ฯลฯ หรือแม้แต่ในด้านการตลาดเองก็ให้ความสนใจกับเรื่องนี้ไม่น้อย เนื่องจากพฤติกรรมต่าง ๆ ส่งผลต่อการบริโภคอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามที่พูดถึงอยู่บ่อยๆ เป็นหลักสากลจะมีเพียง 4 รุ่นอายุ เท่านั้น คือ Baby Boomer, Generation X, Generation Y และ Generation Z (ฉันทน์ทิพย์ ศิริเจริญ, 2548)

5.1 Baby Boomer หรือ Gen B

Baby boomer คือ กลุ่มคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2489-2507 โดยมีอายุประมาณ 49 ปีขึ้นไป หากนับจากอายุแล้วก็จะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มที่เริ่มเข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้วนั่นเอง Gen B ถือว่าเป็นคนที่สู้งานมากที่สุด มีความจงรักภักดีต่อองค์กรด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความอดทน ให้ความสำคัญกับงาน มุ่งมั่นทำงานกว่าจะประสบความสำเร็จ ชอบพิสูจน์ความสามารถของตนเอง เนื่องจากเป็นรุ่นอายุ (Generation) ที่จำนวนประชากรเยอะ ต้องแข่งขันกันทำงาน ทำงานทำ จึงจะเห็นได้ว่าคน Gen B ขอมทำงานหนักเพื่อให้เห็นตัวเองประสบความสำเร็จ วางรากฐานให้กับครอบครัวในอนาคต โดยอาจคาดหวังว่าไม่อยากให้คนรุ่นต่อไปยากลำบากเหมือนตัวเอง และข้อดีของคน Gen B ที่ผู้บริหารในองค์กรชอบมากที่สุดคือ ไม่ค่อยเปลี่ยนงาน ในส่วนของพฤติกรรมการใช้ชีวิตก็เป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่หวือหวา รักครอบครัวและมีข้อมูลที่น่าตกใจอีกอย่างหนึ่งคือ ปัจจุบันประเทศไทยเริ่มเป็นสังคมผู้สูงอายุแล้ว หมายความว่า มีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปีเป็นจำนวนมาก โดยสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจาก 7 ล้านคนในปี 2550 มาเป็น 7.5 ล้านคนในปี 2553 และคาดว่าจะเพิ่มเป็น 14.5 ล้านคนหรือมีสัดส่วน 20% ในปี 2568 ถึงเวลานั้นประเทศไทยก็เข้าข่ายประเทศสังคมผู้สูงอายุเต็มตัว (กระทรวงสาธารณสุข, 2555)

5.2 Generation X หรือ Gen X

Gen X คือ กลุ่มคนที่มีอายุลดหลั่นลงมาอีกช่วงหนึ่ง เกิดประมาณปี พ.ศ.2508-2522 อายุ 34-48 ปี คนกลุ่มนี้เกิดมาในช่วงที่ไม่ลำบากเท่ารุ่น Baby boomer คน Gen X มีความทะเยอทะยานก็จริง แต่ก็รู้สึกว่าการใช้ชีวิตควรอิสระ เสน่ห์ของคนกลุ่มนี้คือ หันมาให้ความสำคัญกับครอบครัวมากขึ้น มองว่าครอบครัวสำคัญที่สุด จะเห็นได้ว่าคนรุ่นพ่อแม่หรือญาติผู้ใหญ่มักจะรัก

คนในครอบครัว ทำอะไรก็คิดถึงครอบครัว ห่วงลูกหลาน นอกจากนี้สิ่งที่แตกต่างอีกอย่างของคน Gen X คือรู้จักการพักผ่อน หาความสุขให้ตัวเองมากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าคนรุ่นนี้จะเติบโตมาในยุคที่เริ่มมีเทคโนโลยี แต่ก็พบว่าพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีไม่ได้ใช้พำเพ็ญ หรือเน้นความสนุก แต่เขาเน้นใช้เพื่อการทำงาน ในทางที่มีประโยชน์ ใช้อย่างเหมาะสมพอดีกับความจำเป็น อาจเป็นไปได้ว่าสมัยก่อนเทคโนโลยียังไม่ได้เข้าถึงทุกครัวเรือนเหมือนปัจจุบันนี้

5.3 Generation Y หรือ Gen Y

เจนเรชันนี้ค่อนข้างคุ้นหูเป็นพิเศษ เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคของคนเจน Y หรือคนรุ่นใหม่ นั่นเอง โดยคนเจน Y คือคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ.2523-2543 หรือมีอายุประมาณ 13-33 ปี หากนับดูอายุแล้วก็พบว่าคนกลุ่มนี้เป็นลูกของคนที่เกิด Gen X ด้วยสภาพแวดล้อมที่เกิดมาท่ามกลางเทคโนโลยี ทำให้คนรุ่น Generation Y มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีไว้ว่าจะใช้ทำงาน ติดต่อสื่อสาร แต่ในขณะที่เดียวกันการให้ความสำคัญกับสังคมรอบข้างก็น้อยลง โดยไปเพิ่มความสำคัญในโลกโซเชียลแทน นอกจากนี้ลักษณะนิสัยของคนกลุ่มนี้ยังใจร้อน กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง ชอบความท้าทาย ไม่ชอบการขู่เข็ญบังคับ หากเจอพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ที่ชอบบังคับหรือไม่เข้าใจในตัวตนก็มักจะมีอาการไม่พอใจ มีค่านิยมที่ต่างจากคนรุ่นก่อนทั้งในเรื่องการดำเนินชีวิตและการทำงาน

5.4 Generation Z หรือ Gen Z

ค.ศ. 2000 บ้างว่าเป็น iGeneration, Internet generation หรือ Silent Generation (เจนเงียบ) เนื่องจากการสื่อสารระหว่างคนกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารผ่านข้อความบนหน้าจอ มือถือ หรือคอมพิวเตอร์แทนการพูดโทรศัพท์มือถือ ทั้งกลุ่มสมาร์ตโฟน หรือแท็บเล็ตถือว่าเป็นอวัยวะที่ 33 ของชาว Gen Z ต้องมีลูกเล่นหลายอย่างทั้งโทร ทั้งแชต ถ่ายรูป ฟังเพลง เล่นเกม ดูคลิป ฯลฯ ที่ตอบสนองวงจรชีวิตดิจิทัล โลกออนไลน์สำหรับชาว Gen Z ไม่ใช่โลกเสมือนแต่คือโลกความจริงอีกโลกเลยทีเดียว Gen Z คิดโลกออนไลน์ จึงรับข้อมูลข่าวสารมากมายอย่างรวดเร็ว ทั้งข่าวทันโลก และวิเคราะห์สถิติเรื่องต่างๆ เพื่อคาดการณ์อนาคต ดังนั้น ชาว Gen Z จึงเป็นทั้งคนชอบตัดสินใจทำอะไรอย่างรวดเร็ว ไม่ชอบรอคอย แต่ก็เป็นคนที่กลัวอนาคตด้วย เรียนอะไรดีไม่ตถกงาน อาชีพอะไรมั่นคง มีแนวโน้มว่าจะเลือกงานที่เงินเดือนมากกว่าที่ชอบจริงๆ ข้อมูลที่เข้าหา ชาว Gen Z อาจทำให้ Gen Z เองกลายเป็นคนที่กลัวที่จะตัดสินใจเรื่องอาชีพการงานในอนาคต ข้อมูลมาก ก็กลัวมากนั่นเอง Gen Z มีความรู้สึกเปิดกว้างในการยอมรับความแตกต่างได้ง่ายมากขึ้น มีแนวโน้มที่จะปรับทัศนคติได้ดี ไม่แบ่งแยกชนชั้น สีผิว ศาสนา หรือประเพณีที่แตกต่าง แต่ก็อาจจะยังเกิดทุนความเป็นทุนนิยมมากขึ้น (เรื่องจริงวัยรุ่นยุคใหม่ Gen Z คนเกิดหลัง 1995, 2559)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว

1. แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว

จากการสังเคราะห์แนวคิดของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา พบว่าครอบครัวมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (นิมิตสุรา แว และวิยะดา รัตนสุวรรณ, 2548, หน้า 13-14)

1.1 ครอบครัวในลักษณะที่เป็นพลวัต (Dynamic)

หมายถึง ครอบครัวมีคุณสมบัติมีชีวิตในฐานะที่เป็นหน่วยพื้นฐานของชีวิต นั่นคือ มีกิจกรรมการเปลี่ยนแปลง และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ มีการเกิด การเติบโต การพัฒนาอย่างมีทิศทาง มีความทุกข์ ความสุข มีการเริ่มต้น การถดถอย และการสิ้นสุด แต่ละครอบครัวมีรายละเอียดบนหน้าประวัติศาสตร์ของตนเองโดยเฉพาะซึ่งแตกต่างไปจากครอบครัวอื่น ๆ อย่างมากมาย

1.2 ครอบครัวในลักษณะที่เป็นระบบ (System)

หมายถึง ครอบครัวเกิดจากการรวมตัวของบุคคลเข้าด้วยกัน เกิดเป็นระบบใหม่ คือ ระบบครอบครัวซึ่งประกอบด้วยหลายระบบย่อยได้แก่ ระบบย่อยของบุคคล ของสามี ภรรยา ของพ่อแม่และพี่น้อง ภายในระบบย่อยจะบ่งบอกถึงตำแหน่งของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งอื่น ๆ และระบบทั้งระบบมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในทำนองเดียวกันการเปลี่ยนแปลงของระบบรวมก็จะส่งผลกระทบต่อหน่วยย่อย แต่ละหน่วยเช่นกัน ดังนั้นการเข้าใจครอบครัวอย่างลึกซึ้ง ก็ต้องพิจารณาสมาชิกแต่ละคน และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกนั้นกับสมาชิกอื่นภายในครอบครัวด้วย ระบบครอบครัวจัดเป็นระบบกึ่งปิด ซึ่งให้เห็นว่าครอบครัวไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว แต่จะมีการเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลาครอบครัวจึงมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บทบาทของสมาชิกครอบครัว จะได้รับผลกระทบจากระบบต่าง ๆ ภายในสังคม เช่น ระบบชุมชน ระบบโรงเรียน ระบบสถาบันศาสนา และอื่น ๆ

1.3 เป็นแหล่งรวมบุคลิกภาพที่มีการปฏิสัมพันธ์ (Interacting personality) หมายถึง ครอบครัวที่มีสมาชิกมากกว่า 1 คน มาอยู่ร่วมกัน ทำให้ เกิดความเชื่อมโยงของสภาพต่าง ๆ ที่สมาชิกเป็นอยู่ และกำลังกระทำอยู่ซึ่งแต่ละคนก็ยังถือว่า มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเองครอบครัวจึงได้รับผลกระทบจากสมาชิกทั้งในปัจจุบันและอนาคต การปฏิสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีลักษณะการโตกลับ ไปกลับมา และมีกฎควบคุมชีวิตครอบครัวอยู่ ทั้งที่เป็นสากล ขอมรับกันทั่วไปในทุกสังคม กฎที่ถือปฏิบัติเฉพาะครอบครัวกฎเหล่านี้แม้ว่าเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นแต่สามารถสังเกตรูปแบบได้จากการวิเคราะห์วิธีการ เมื่อสมาชิกมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน การทำความเข้าใจการปฏิสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงบริบทด้านสังคมและวัฒนธรรมเข้าด้วยกัน ภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ ของสังคมใหญ่ ทั้งนี้เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวชี้นำ และบังคับให้สมาชิกในครอบครัวมีการตอบสนอง

2. ความหมายของครอบครัวและคุณสมบัติของครอบครัว

2.1 ความหมายของครอบครัว

ครอบครัว จัดเป็นสถาบันที่เก่าแก่อันดับแรกของมนุษย์ เป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในบรรดาสถาบันทางสังคมทั้งหลาย โดยมีความสำคัญและมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อมนุษย์ทุกคนนับตั้งแต่เกิด เจริญเติบโตจนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของชีวิต ปัจจุบันได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของครอบครัวมากขึ้น มีการมองบริบท (Individual in his context) นอกเหนือจากการเคยมองเฉพาะบุคคล จึงช่วยให้เข้าใจบุคคลได้อย่างแท้จริง เนื่องจากบริบทที่สำคัญของบุคคล คือ ครอบครัว (อุมาพร ตรังสมบัติ, 2541, หน้า 1) นอกจากนี้สำนักงานสำมะโนประชากรของสหรัฐอเมริกา (อุมาพร ตรังสมบัติ, 2541, หน้า 2 อ้างถึงใน The U.S. Bureau of the Census, 1988) ได้ให้คำนิยามว่าครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่เกี่ยวข้องกัน โดยการเกิดการแต่งงาน หรือการรับเป็นบุตรบุญธรรมและอาศัยอยู่ร่วมกันในครัวเรือนหนึ่งรวมถึงผู้ที่ไม่แต่งงาน แต่งงานแล้วแต่ไม่มีลูก แต่งงานแล้วหย่าร้างหรือตายจากกันซึ่งเป็นครอบครัวที่มีลักษณะหลากหลายสำหรับประเทศไทย คณะอนุกรรมการด้านครอบครัวในคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ ได้จัดประชุมสมัชชาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2537 ให้คำนิยามของครอบครัวไว้ว่า หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีความผูกพัน พึ่งพิงกันทางสังคมและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันทางกฎหมายและทางโลหิต หรืออาจกล่าวได้ว่าครอบครัว หมายถึง การที่ชายและหญิงใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันกับฉันท์สามี ภรรยา มีความรับผิดชอบร่วมกัน แบ่งงานและหน้าที่ กันตามความเหมาะสม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันทั้งด้านการเงินอาหาร สิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ ร่วมกันและเมื่อมีบุตรธิดามากกว่าหนึ่งคน บิดามารดาที่ต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกรู้บทบาทหน้าที่การเป็นพี่น้อง ให้รู้จักแบ่งปันดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และบางครอบครัวอาจมีลักษณะเป็นช้อยกเว้นบางประการจากที่ กล่าวมา ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวที่ต้องมีฐานแห่งความรัก ความเข้าใจ ความผูกพัน พึ่งพิงเป็นสายใยในการดำเนินชีวิตร่วมกัน และรูปแบบของครอบครัวเป็นครอบครัวในอนาคตจะมีความหลากหลายไม่ได้ จำกัดอยู่เฉพาะครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย ครอบครัวกลุ่มหรืออื่น ๆ ดังที่เป็นมาในอดีต สมาชิกของครอบครัวปกติจะอยู่ร่วมกัน มีภาระและพันธะ ต่อกัน มีสิทธิและหน้าที่ที่ต้องกระทำต่อกันช่วยกันในเชิงร่วมมือทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม มีสิทธิ ในการเป็นพ่อแม่ ก็คือ ได้รับความนับถือเชื่อฟังจากลูก มีสิทธิในตัวลูกก็คือ ได้รับการเลี้ยงดู ปกป้องให้เติบโต มีสิทธิ ในการสืบทอดทรัพย์สิน ลูกมีหน้าที่คือ ให้ความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน กับพ่อแม่ เลี้ยงดูตอบแทน เมื่อพ่อแม่ชราภาพและช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต่อมาครอบครัวถูกกระทบด้วยปัจจัยหลายประการ ได้แก่ แนวโน้มด้านประชากร การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ

สงครามสภาพการณ์ว่างงาน การอพยพย้ายถิ่นการคิดค้นเทคโนโลยีใหม่กระบวนการพัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมและการขยายตัวของชุมชนเมือง การแสวงหาความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก่ครอบครัวระบบใหม่ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม

2.2 คุณสมบัติของครอบครัว

เมื่อพิจารณาระบบครอบครัวจะพบว่า ครอบครัวมีคุณสมบัติของระบบทางชีวภาพ ดังที่กล่าวมาอย่างคร่าว ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2542, หน้า 17 อ้างถึงใน Minuchin, 1974) นั่นคือ

2.2.1 ครอบครัวเป็นระบบเปิดในสังคมและวัฒนธรรม (Open socio-cultural System) ระบบครอบครัวที่ปกติ จะมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและสื่อสารกับระบบนอกอยู่เสมอ นอกจากนี้ ระบบครอบครัวยังได้รับแรงกระทบจากภายนอกตลอดเวลา เช่น ค่านิยมจากโรงเรียน ที่ทำงาน และระบบ เศรษฐกิจของประเทศ เป็นต้น

2.2.2 ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลง (Transformation) ตลอดเวลาและจะมีการพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง ผ่านจากวงจรชีวิตตอนหนึ่งไปยังอีกตอนหนึ่ง เช่น จากครอบครัวที่เพิ่งแต่งงานไปสู่ครอบครัวที่มีลูกเล็ก ครอบครัวที่วัยรุ่น และครอบครัวที่ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่ควรแยกเรือนออกไปในที่สุด

2.2.3 ครอบครัวมีการจัดระบบภายใน เพื่อในครอบครัวสามารถดำรงอยู่ได้อย่างสมดุลมีความต่อเนื่อง (Continuity)

2.2.4 ครอบครัวมีการสื่อสาร ทั้งระหว่างระบบย่อยภายในครอบครัวเองและกับระบบภายนอก

2.2.5 ครอบครัวที่มีกฎที่สมาชิกต้องถือปฏิบัติ กฎจะควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและการปฏิบัติหน้าที่ ภายในครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ เพื่อความคงอยู่ดังข้อที่ 3 นอกจากนี้ในวงจรชีวิตแต่ละตอนครอบครัวจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกฎเหล่านี้ให้เหมาะสมอยู่เสมอ

2.2.6 ครอบครัวมีขอบเขต ทั้งระหว่างบุคคลในครอบครัวด้วยกันเองและระหว่างครอบครัวกับระบบภายนอกอื่น ๆ ถ้าขอบเขตไม่ชัดเจนหรือสับสน ก็จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและพัฒนาการครอบครัวได้

3. หน้าที่ของครอบครัว

ครอบครัวจะดำรงหรือพัฒนาการได้อย่างเหมาะสมและปกติสุขมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับหน้าที่ที่ประจำวันว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แนวคิดที่อธิบายการปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัวที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ที่จะกล่าวถึงในนี้คือ แนวคิดแบบ Mc Master Model ของ แอปเสตน และคณะ (กรมสุขภาพจิต, 2542, 19 อ้างถึงใน Epstein, 1982)

การปฏิบัติหน้าที่ของครอบครัว Mc Master Model of Family Functioning (MMFF) ตาม MMFF ครอบครัวเป็นระบบเปิด (Open system) ซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยอื่น ได้แก่ สมาชิกแต่ละคน (Individual subsystem) คู่สมรส (Spousal subsystem) และพี่น้อง (Sibling subsystem) ที่ไม่เหมาะสมก็จะเกิดปัญหา MMFF แบ่งการทำหน้าที่ของครอบครัวออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การแก้ปัญหา (Problem solving) หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม ทำให้ครอบครัว ดำเนินไปได้และปฏิบัติหน้าที่ด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบครัวแต่ละครอบครัวมีทักษะการแก้ปัญหาแตกต่างกัน บางครอบครัวจะแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับวัตถุได้หมด แต่อาจแก้ปัญหาทางอารมณ์ ได้ลำบากครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ จะแก้ปัญหาอย่างรวดเร็วและเป็นระบบ ปัญหาที่มีมักเป็นปัญหาที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ ไม่ใช่ปัญหาเรื้อรังที่แก้ไม่ได้เสียที ในทางตรงข้าม ครอบครัวที่ไม่มีประสิทธิภาพ มักแก้ปัญหาอย่างไม่เป็นระบบ ไม่เสร็จสิ้น ไปเป็นเรื่อง ๆ และกลายเป็นปัญหาเรื้อรังในที่สุด

3.2 การสื่อสาร (Communication) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงข้อมูลระหว่างกันและกัน การสื่อสารมีสองแบบคือ การสื่อสารโดยใช้คำพูด (Verbal communication) และการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูด (Nonverbal communication) MMFF จะเน้นการสื่อสารแบบแรก เนื่องจากสามารถวัดได้ชัดเจนกว่า อย่างไรก็ตามการสื่อสารโดยไม่ใช้คำพูดนั้น แม้เนื้อหาจะไม่เด่นชัด แต่เป็นเนื้อหาที่มีความสำคัญโดยจะแสดงออกมาทางระดับเสียง คำพูดที่เลือกใช้สีหน้าแววตา การประสานสายตา และท่าทาง เป็นต้น เนื้อหาของการสื่อสารแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เนื้อหาที่เกี่ยวกับวัตถุและการดำเนินชีวิตประจำวัน และเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกครอบครัวที่สื่อสารด้านวัตถุไม่ดี มักจะมีปัญหาการสื่อสารด้านอารมณ์ร่วมด้วยเสมอครอบครัวที่มีประสิทธิภาพจะสื่อสาร ได้ชัดเจนและตรงต่อบุคคลเป้าหมาย ถ้าการสื่อสารมีความคลุมเครือและอ้อมค้อมมากเท่าใด ครอบครัวก็จะทำหน้าที่ได้ไม่ดีเท่านั้น ผู้ที่สื่อสารอย่างคลุมเครือและอ้อมค้อม จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งสื่อกลับมาแบบเดียวกัน ในครอบครัวปกติความสามารถในการสื่อสารแต่ละด้านจะแตกต่างกันไป บางครอบครัวการสื่อสารเกี่ยวกับปัญหาที่ขัดแย้งกันอาจไม่ชัดเจนและไม่ตรงต่อบุคคลเป้าหมายแต่ก็จะเป็นอยู่ช่วงสั้น ๆ และไม่ทำให้เกิดปัญหาแต่อย่างใด

4. ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่าง พ่อ แม่ และลูก

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของมนุษย์ตั้งแต่กำเนิดชีวิตมา จัดเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม และมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาแรกเริ่มของเด็กและวัยต่อ ๆ มาด้วย เพราะหน้าที่ของครอบครัวนั้น นอกจากการอบรมเลี้ยงดูบุตร ยังมีหน้าที่ให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ครอบครัว จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน มีผลทำให้ บทบาทของพ่อแม่ในสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งพ่อและแม่มีความจำเป็นต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือ

ครอบครัว ทำให้มีเวลาแก่กันน้อย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่แน่นแฟ้น มีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุในสังคมมีมากขึ้นเป็นลำดับ ได้ดึงดูดให้เยาวชน ก้าวสู่โลกภายนอกมากกว่าการอยู่กับบ้าน จึงทำให้โรงเรียน ชุมชน และ สื่อมวลชนได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน มากกว่าสถาบันครอบครัว ซึ่งควรจะเป็นแหล่งให้ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องเพศ มากที่สุดเพราะครอบครัวเป็นแหล่งที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากกว่าใคร ๆ (ศรีภักธา จาริวงค์, 2539, หน้า 41-42)

วันนีซี วาลิกะสิน (2540, หน้า 5) ได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทจำลองและรูปแบบทางเพศว่า ความรู้ ความเข้าใจทางเพศของคนเรานั้นจะถูกต้องหรือไม่ บิดามารดาเป็นผู้ให้กลุ่มที่สนใจ แนวคิดด้านจิตวิเคราะห์ของ فروยด์ เชื่อว่า หญิงมักลอกเลียนแบบพฤติกรรมของมารดา และชายลอกเลียนแบบจากบิดา อย่างไรก็ตามเด็กจะสร้างบทบาทจำลองแบบอัตโนมัติภายหลังจากได้เก็บความคิดและรูปแบบของบิดา มารดาไว้แล้ว และเมื่อเด็กได้เรียนรู้เรื่องเพศของตนเองชัดเจนแล้ว พฤติกรรมของเด็กจะแกร่งขึ้น เด็กจะสร้างรูปแบบทางเพศได้ตามที่ตนต้องการ แต่ทั้งรูปแบบจำลองและรูปแบบทางเพศของเด็กยังไม่ถือว่าเป็นเอกลักษณ์ทางเพศปัญหาทางเพศของเยาวชนมักเป็นเพราะครอบครัวให้ความรู้หรือประสบการณ์ทางเพศไม่ถูกต้องเหมาะสม

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของวอลเตอร์ มิสเชล (Mischel, 1974) อธิบายว่าเด็กเรียนรู้พฤติกรรมลอกเลียนแบบจากบุคคลรอบ ๆ ตัว โดยเด็กจะเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศ แนวทางของพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างกัน จากพฤติกรรมของผู้ใหญ่ทั้งเพศชายและเพศหญิง รวมทั้งเพื่อนที่อยู่รอบ ๆ ตัว แต่รูปแบบพฤติกรรมที่มีความสำคัญที่สุด คือ รูปแบบพฤติกรรมของพ่อและแม่ ซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้ตั้งแต่วัยต้นของชีวิต และเป็นรูปแบบพฤติกรรมที่มีอำนาจมากที่สุดในชีวิตของเด็ก ซึ่งเด็กส่วนมากจะมีรูปแบบพฤติกรรมของพ่อและแม่ เป็นรูปแบบที่เขาใช้เลียนแบบพฤติกรรมและพัฒนาบทบาท ในการเรียนรู้ทางสังคมซึ่งเด็กสามารถเรียนรู้ได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการสังเกตโลกรอบ ๆ ตัว หรือจากการกระทำของกระทำของพ่อแม่ที่มีต่อลูกโดยตรง เช่น การเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างลูกสาว กับลูกชาย โดยให้อิสระลูกชายมากกว่าลูกสาว ลูกสาวมีโอกาสออกไปนอกบ้านน้อยกว่าลูกชาย ลักษณะรูปแบบการเล่นที่มีความแตกต่างกันระหว่างเพศ เช่น เด็กชายเล่นฟุตบอล จะเหมาะสมกับความเป็นชาย ในขณะที่เด็กหญิงเล่นตุ๊กตา (Kaplan & Sedney, 1980, pp. 185-186 อ้างถึงใน สุภาศิริ การิกาญจน์, 2541, หน้า 19-20)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเซียร์ (Sears, 1952) อธิบายว่า พัฒนาการพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์ เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องตามความคาดหวังของสังคม ในเด็กแต่ละวัย แนวคิดของเซียร์ส ถือว่า ครอบครัวเป็นบ่อเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ทำให้บุคคลได้รับการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของ

บุคคลซึ่งอาจรับได้จากการถูกรบกวน หรืออาจได้จากการเลียนแบบก็ได้ (พรรณทิพย์, 2538, หน้า 173-189 อ้างถึงใน สุภาศิริ การิกาญจน์, 2541, หน้า 20) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พาฟลอฟ (วันทนีย์ วะสีกะสิน และคณะ, 2537, หน้า 4 อ้างถึงใน สุภาศิริ การิกาญจน์, 2541, หน้า 20) กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่ได้จากการเรียนรู้ ก็คือ ความสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมถึงกันได้ ไม่ว่า บุคคลนั้นจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง การเรียนรู้จะเริ่มต้นเมื่อพ้นจากครรภ์มารดา และจะเริ่มมีการพัฒนาการเรียนรู้ที่มากขึ้นตามวัยที่สูงขึ้น เช่น การแยกบุคคลิกตามเพศ การเลียนแบบบุคลิกของ พ่อ แม่และพี่ ๆ ลักษณะการแต่งกาย ลักษณะการเล่นระหว่างเพศ เป็นต้น

5. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

สถาบันครอบครัวยังคงเป็นหน่วยเล็ก ๆ ทางสังคมที่มีความสำคัญที่สุด ต่อการกล่อมเกล่าเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นคนที่สมบูรณ์มีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่น (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2548, หน้า 22) ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมแรกของบุคคลประสบการณ์และความสัมพันธ์ในครอบครัว เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกรู้สึกนึกคิด การมองโลก การมองตนเอง และการพัฒนาบุคลิกภาพตลอดจนการกำหนดคุณภาพความสัมพันธ์ที่บุคคลจะมีกับผู้อื่นในอนาคตอีกด้วย นอกจากบุคคลจะอยู่ภายใต้อิทธิพลของครอบครัวแล้ว ตัวบุคคลเองก็มีอิทธิพลต่อครอบครัวด้วย ในขณะที่ เดียวกันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นความสัมพันธ์สองทางที่มีการโต้ตอบกันไปมา (Reciprocal relationship)

สัมพันธภาพอันดีในครอบครัว จะเป็นภูมิคุ้มกันให้สมาชิกทุกคนอยู่อย่างมีความสุข ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวเป็นพลังอันพิเศษช่วยให้ปัญหาในครอบครัวลดน้อยลง และสังคมที่มั่นคงย่อมมาจากสถาบันครอบครัวที่มั่นคง ปัจจุบันสถาบันครอบครัวเริ่มเสื่อมลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของครอบครัว ประกอบกับประเทศไทยได้รับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ จึงทำให้วิถีชีวิตของสถาบันครอบครัว และตัวชีวิตคุณภาพชีวิตของครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของสถาบันครอบครัว จากครอบครัวขยายที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย อาศัยในครอบครัวเดียวกัน ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์เหนียวแน่น มีความรักใคร่ปรองดองซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยมีผู้อาวุโสอยู่ในครอบครัวเป็นที่ให้ความเคารพนับถือ และเป็นบุคคลที่คอยดูแลเอาใจใส่สมาชิกคอยประสานความสัมพันธ์กันในครอบครัว และคอยเลี้ยงดูบุตรหลานเมื่อพ่อแม่ไปทำงาน โดยมากจะมีเวลาให้แก่กันเมื่อเสร็จจากการทำงาน ก็จะมาทำกิจกรรมร่วมกันภายในครอบครัวและเครือญาติในเวลาหลังเลิกงานตอนเย็น ทำให้เกิดสัมพันธภาพอันดีในครอบครัว วัยรุ่นมีความอบอุ่น ท่ามกลางคนจำนวนมากและทุกวัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเป็นสายเลือดเดียวกัน วัยรุ่นสมัยก่อนจึงไม่ค่อยมีโอกาสตัดสินใจเองไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น ถ้าหากมีความคับข้องใจก็ปรึกษาพ่อแม่ หรือ

ปู่ย่าตายาย แต่สภาพครอบครัวขยายมีน้อยมากในปัจจุบัน ครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ซึ่งสมาชิกในครอบครัวมีเฉพาะ พ่อ แม่ ลูก จึงส่งผลให้ครอบครัวมีขนาดเล็กถึงจำนวนสมาชิกในครอบครัวลดลง รวมทั้งจำนวนเครือญาติก็ลดลง ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดน้อยลง แนวโน้มครอบครัวเดี่ยวจะนำมาซึ่งการสลายตัวของวัฒนธรรม ประเพณี ศีลธรรมที่ครอบครัวเคยยึดถือมาแต่ก่อน เนื่องจากผู้อาวุโสซึ่งเคยทำหน้าที่เป็นผู้จัดเกลาทางสังคม ได้แก่การอบรมสั่งสอนทางสังคม ทั้งเรื่องกิริยามารยาท การขัดเกลาทางจิตใจ รวมไปถึงการถ่ายทอดความรู้ ความชำนาญอาชีพต่าง ๆ และปลูกฝังให้ลูกหลานรู้จักและซาบซึ้งในค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงามของไทย มีแนวโน้มจะลดความสำคัญลง และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในครอบครัวที่มีสมาชิกอยู่ในวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต หากครอบครัวไม่มีเวลาพูดคุยพบปะกัน เกิดความเหินห่าง ความสัมพันธ์ยิ่งเจือจางลงไม่มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้ความอบอุ่นและเป็นเพื่อนที่ดีสำหรับลูก ไม่มีเวลาที่จะร่วมทำกิจกรรมในครอบครัวได้ เช่น การปลูกต้นไม้ ร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน การไปทำบุญร่วมกัน ไม่สะดวกพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระบายความทุกข์ร้อนไว้ได้ในตอนเย็นเมื่อพ่อแม่ไม่สามารถสร้างความมั่นใจ หรือความไว้วางใจให้กับลูกได้หรือไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว จึงจำเป็นที่วัยรุ่นต้องไปหาคำตอบจากคนอื่นในสังคมนอกครอบครัว โดยเฉพาะเพื่อน (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ, 2541, หน้า 96-97) ดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครอง นับเป็นตัวอย่างที่สำคัญยิ่งในการปรับตัว ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง ถ้าตัวแบบได้ให้พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีกับวัยรุ่น จะมีผลทำให้วัยรุ่นสามารถปรับตัวมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม (ประทุม เป็นสุวรรณ, 2545, หน้า 71)

จากความรู้เรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ได้กล่าวไปในข้างต้น จะเห็นว่า ครอบครัวเป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของลูก การปลูกฝังและการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ ความรักความอบอุ่นในครอบครัวจะเป็นภูมิคุ้มกันในลูกอยู่ในกฎระเบียบของสังคมที่ถูกต้อง แต่ในขณะเดียวกันถ้าครอบครัวขาดความรักความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่จากพ่อแม่ ก็จะส่งผลให้ลูกมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน

6. ครอบครัวไทยกับวัยรุ่น

เดิมครอบครัวไทยเป็นครอบครัวใหญ่ มีจำนวนคนในครอบครัวมากและเป็นครอบครัวขยาย (Extended family) วัยรุ่นมีความอบอุ่นท่ามกลางคนจำนวนมากและทุกวัย ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเป็นสายเลือดเดียวกัน วัยรุ่นในสมัยก่อนจึงไม่ค่อยมีโอกาสดัดใจเองไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น หากมีความคับข้องใจอยู่บ้างก็จะปรึกษาพ่อแม่ ถ้าพ่อแม่ให้คำตอบไม่ได้ก็ปรึกษาปู่ย่า ตายาย ได้ เพราะอยู่รวมกันหรืออยู่ใกล้กันในบริเวณเดียวกัน

ปัจจุบันวัยรุ่นอยู่ในครอบครัวของพ่อแม่ที่สร้างครอบครัวกันได้ง่าย ๆ และรวดเร็วมักไม่ค่อยรู้อะไรดีกับครอบครัวและเลี้ยงลูกไม่ค่อยเป็น เหมือนเด็กที่มีเด็ก และเมื่อสภาพครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เคยเป็นครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว (Nuclear family) มีจำนวนสมาชิกในครอบครัวเพียง 4-6 คน เนื่องด้วยสภาพทางเศรษฐกิจบังคับ หรือความจำเป็นด้านอื่น ๆ ก็ตาม ทั้งพ่อแม่และวัยรุ่นต่างก็เคลือบแคลง ไม่รู้จะหันไปพึ่งพาปรึกษาผู้ใหญ่ที่เพียบพร้อมด้วยประสบการณ์คนใด เพราะอยู่กันเองแบบ พ่อ แม่ ลูก เมื่อพ่อแม่ ไม่สามารถสร้างความมั่นใจหรือไว้วางใจให้กับวัยรุ่นได้ หรือไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันภายในครอบครัวได้ วัยรุ่นจึงจำเป็นต้องไปหาคำตอบจากคนอื่นในสังคมนอกครอบครัวซึ่งภายนอกครอบครัววัยรุ่นจะได้เพื่อนที่พึ่งพาได้ เพื่อนของวัยรุ่นเป็นทั้ง เพื่อนกิน เพื่อนเที่ยว เพื่อนที่ปรึกษาเพื่อนเรียน และเพื่อนเล่นที่น่าเกรงใจ และไม่ยากเข้าใจทั้ง ๆ ที่บางครั้งต้องฝืนความรู้สึกบ้างทั้งนี้เพราะต้องการอยู่เกาะกลุ่มกัน อยู่ไม่แตกแยกเพื่อความสนุกสนานอย่างอิสระ ไม่ต้องระวังเนื้อระวังตัวเหมือนอยู่กับพ่อแม่ในครอบครัว (จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ และคณะ, 2541, หน้า 96) ดังนั้น เรื่องของการคบเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตและกำหนดพฤติกรรมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก หากคบเพื่อนที่ดี พฤติกรรมที่แสดงออกมาก็จะมีแนวโน้มไปในสิ่งที่ดีที่ควร แต่หากคบเพื่อนที่เกร ก็จะไปสู่การแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ขัดต่อบรรทัดฐานที่สังคมวางไว้

7. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว

บาร์มรินด์ (Baumrind, 1971 อ้างถึงใน ศุภาศิริ การิกานุจน์, 2541, หน้า 47-48) กล่าวว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกของพ่อแม่มีความเกี่ยวข้องกันด้านจิตวิทยา ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับความสัมพันธ์ หรือสัมพันธ์ภาพระหว่างพ่อ แม่ กับลูก ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกออกเป็น 3 แบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน (Authoritarian) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ใช้เหตุผลกับลูกน้อย มักใช้อำนาจในการอบรมลูก (Power assertive discipline) รวมทั้งให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น ความเห็นอกเห็นใจกับลูกน้อย และมักไม่กระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยเกี่ยวกับการตัดสินใจ หรือกฎเกณฑ์ใด ๆ ของตนเอง พ่อแม่กลุ่มนี้มักใช้อำนาจอย่างอิสระพยายามให้ลูกเชื่อฟังตนเสมอ มักวางกฎเกณฑ์ให้ลูก และคาดหวังว่าลูกจะปฏิบัติตามกฎเกณฑ์นั้น โดยไม่มีข้อโต้แย้งใด ๆ ลูกจะต้องเชื่อฟัง และให้ความเคารพนับถือพ่อแม่

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจอย่างมีเหตุผล (Authoritative) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่มีการควบคุมลูกและเรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ เช่นเดียวกับแบบแรกแต่การควบคุมจะมีความยุติธรรมมากกว่า โดยที่พ่อแม่จะมีการสื่อสารที่ดี และมีการสื่อสารที่ชัดเจนกับลูก พ่อแม่จะมีการกระตุ้นให้ลูกได้พูดคุยอย่างยุติธรรมในการตัดสินใจใด ๆ ของตนเองรวมทั้งให้เหตุผลให้

คำอธิบายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้วางไว้ และเปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นของตนเอง โดยพ่อแม่พยายามตอบสนองความต้องการ และความปรารถนาของลูกเท่าที่จะเป็นไปได้และอย่างเหมาะสม เคารพในสิทธิและความคิดเห็นของลูก ทำให้ลูกมีความมั่นคงในความคิดของตนเอง

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยตามใจ (Indulgent-permissive) เป็นการอบรมเลี้ยงดูในรูปแบบที่พ่อแม่ให้อิสระกับลูก และมักไม่เรียกร้องให้ลูกมีวุฒิภาวะ หรือควบคุมลูก พ่อแม่จะให้ความรัก ความอบอุ่นและตามใจลูกมาก รวมทั้งการไม่ใช้การควบคุมลูก พ่อแม่จะขาดการอบรมลูก ขอมให้ลูกควบคุมตนเองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ พ่อแม่จะมีความอดทนต่อพฤติกรรมของลูกอย่างมาก และไม่ค่อยลงโทษลูก

โรเจอร์ (Rogers, 1972 อ้างถึงใน จิราภรณ์ รักษาแก้ว, 2538, หน้า 32-33) แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณได้รับการยอมรับ ผู้เลี้ยงดูให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถความคิดเห็นของลูก ให้ความร่วมมือแก่ลูกตามโอกาสอันควร

2. แบบเข้มงวดกวดขัน หรือให้ความคุ้มครองมากเกินไป (Overprotection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร พ่อแม่จะเข้มงวดทั้งการกระทำ ความคิด และความเชื่อ ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่พ่อแม่กำหนดไว้ หรือควบคุมไม่ให้คุณได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ตนต้องการ คอยคุ้มครองป้องกัน และให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา

3. แบบปล่อยปละละเลย หรือแบบทอดทิ้ง (Rejection) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่ลูกรู้สึกว่าคุณไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำ มักถูกปล่อยให้อะไรตามใจปรารถนา ไม่ได้รับความอบอุ่นเท่าที่ควร

วันทนี วะสิกะสิน (2540) กล่าวว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูก จะมีหลายรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีผล โดยตรงกับบุคลิกภาพ และมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ทำให้เกิดบรรยากาศในครอบครัวมีความแตกต่างกันไป ดังนี้ (วันทนี วะสิกะสิน, 2540, หน้า 20)

1. บรรยากาศแบบอิตาเลียน คือ ครอบครัวให้สิทธิขาดแก่พ่อ พ่อมีอำนาจสิทธิขาดทุกอย่างภายในบ้าน แม้กระทั่งการตัดสินใจแทนสมาชิกในครอบครัว พ่อจะสร้างกฎเกณฑ์ให้สมาชิกในครอบครัวปฏิบัติตาม แม้มีหน้าที่เป็นแม่บ้าน แต่อาจมีส่วนร่วมคิดร่วมตัดสินใจกับพ่ออยู่บ้าง ลูกถูกปิดกั้นความคิดเห็น พ่อแม่เท่านั้นที่มีสิทธิขาดทุกอย่างในบ้านซึ่งอยู่ในรูปแบบผู้ปกครอง การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะ การห้ามปราม การออกคำสั่งแบบเผด็จการ ไม่ชี้แจงเหตุผลส่วนใหญ่พบในครอบครัวแถบเอเชียที่มีบรรยากาศเช่นนี้ผลก็คือ เกิดช่องว่างระหว่างลูกกับ

พ่อแม่ ลูกจะเกิดความรู้สึกว่าเหว เป็นความอ่อนแอทางความคิด ขาดความอบอุ่น ขาดความเชื่อมั่น ในตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง บางคนถูกค่านิยมของครอบครัวครอบงำ จนไม่กล้าทำอะไร ๆ ที่คิดว่าพ่อแม่จะไม่พอใจ ลูกจะให้ความสำคัญกับกลุ่มเพื่อน หรือสิ่งแวดล้อมภายนอกมากกว่า

2. บรรยากาศแบบให้เสรีภาพสุดขีด คือ พ่อแม่ต่างก็มีภาระหน้าที่จนไม่มีเวลาให้ ครอบครัว ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกห่างเหิน บางทีพ่อแม่คิดว่า เด็กมีเชื้อสายดีก็จะได้ดีเอง ทำให้เด็กอ่อนการอบรม เด็กประเภทนี้หากพ่อแม่มีฐานะดี จะได้รับการปรนเปรอด้วยเงินทองโดยพ่อแม่มีความคิดว่าเงินทองทดแทนความรัก ความเอาใจใส่ของตนที่มีที่มีต่อลูก ได้การแสดงออกจะปรากฏในลักษณะ ลูกจะมีความห่างเหินกัน การพูดคุย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการรับฟัง ปัญหาภายในครอบครัว มีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมากผลก็คือ ลูกขาดความอบอุ่น ไม่เข้าใจว่าสิ่งใด ควร หรือไม่ควรกระทำ ขาดความเข้าใจขาดการรู้จักความรัก หรือการให้อภัยผู้อื่น บางทีจะรักและหลงตัวเอง มีกลไกการป้องกันตนเองสูง หากลูกสิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายชักรงก็สามารถประพฤตินอกกรอบได้ เช่นเดียวกับเด็กที่อยู่ในครอบครัวแบบอิตาเลียนไทย

3. บรรยากาศแบบประชาธิปไตย คือ บรรยากาศของครอบครัวจะเป็นบรรยากาศที่ดี สร้างสรรค์ชีวิตแก่เด็ก พ่อแม่รวมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการอบรมเลี้ยงดูลูก เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจในการวางแผนชีวิตครอบครัวตามสมควร ซึ่งพ่อแม่ยังต้องแสดงบทบาทความเป็นพ่อแม่ที่มีความปรองดองต่อกัน รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว ร่วมกันรับผิดชอบภารกิจต่าง ๆ ในครอบครัว ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน การแสดงออกของพ่อแม่เช่นนี้ จะสร้างความประทับใจ และเป็นแบบแม่พิมพ์ของลูกผลก็คือ ลูกจะรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย เชื่อมั่นในตนเอง กล้าแสดงออก กล้าเผชิญความจริงกล้ารับผิดชอบ มีความเสียสละ รู้จักการให้อภัยคนอื่น

8. ครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว

ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวคือ การเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบภายในครอบครัว จากครอบครัวที่ประกอบ ด้วยพ่อแม่และลูกมาสู่ครอบครัวที่ไม่มีพ่อและแม่ครบถ้วน และสภาวะครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เกิดจากสาเหตุการหย่าร้างนั้นมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นในหลายประเทศ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย ผลการวิจัยจากอาจารย์ระวีวรรณ ธรณี อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัย เทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ผู้ทำรายงานการวิจัยเรื่อง “พลวัตการปรับตัวและการดำรงตนของบุตรในครอบครัวที่พ่อแม่หย่าร้าง” ได้กล่าวไว้ดังนี้ “เมื่อพ่อแม่แยกทางกัน มุมมองที่ทุกคนรับรู้ก็คือ เด็กมีโอกาสกลายเป็นเด็กมีปัญหาสูง แต่ทุกวันนี้ อาจารย์เองก็สังเกตเห็นว่ามีนักศึกษาบางคน ที่มาจากครอบครัวพ่อแม่หย่าร้าง แต่เขาก็สามารถประสบความสำเร็จได้ ดังนั้น จึงมองว่า เราน่าจะมีมุมมองใหม่ ๆ เอาไว้เป็นแนวทางให้กับเด็กพ่อแม่หย่าร้างที่กำลังจะมีมากขึ้นในอนาคตกลุ่มนี้บ้าง” จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเด็กที่ประสบความสำเร็จในชีวิตแม้จะมาจากครอบครัวที่ไม่

สมบูรณ์จำนวน 30 คน อาจารย์ระวีวรรณเผยว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในเด็กกลุ่มนี้เกิดจากการที่เด็กมีมุมมองเปลี่ยนไปต่อการหย่าร้างของพ่อแม่ (เพชรเมษา นกเล็ก, 2555)

8.1 ผลกระทบในทางลบครอบครัวพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว

8.1.1 ความเป็นอยู่ลำบากขึ้น โดยเฉพาะบุตรที่หย่าร้างแล้วอยู่กับแม่ เนื่องจากพ่อไม่มาส่งเสีย ดูแล ทำให้ภาระจึงตกไปที่แม่ ทำให้เด็กบางคนต้องทำงานไปด้วยและเรียนไปด้วยเพื่อแบ่งเบาภาระของแม่

8.1.2 ผลกระทบทางด้านจิตใจ จากความเศร้าเสียใจ ทำให้บุคลิกภาพเปลี่ยนจากคนร่าเริงแจ่มใส เป็นคนเก็บตัว คิดมากสะสมจนเกิดปัญหาทางสุขภาพตามมา เช่น เป็นโรคกระเพาะ

8.1.3 ผลกระทบทางการเรียน คือ การไม่สนใจเรียน โดดเรียน เพื่อประชดและเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ทำให้ผลการเรียนลดลง รวมไปถึงการติดเพื่อนมากขึ้นและถูกชักจูงให้ไปดื่มเหล้า

8.2 ผลกระทบในทางบวก

จากประสบการณ์ชีวิตที่ได้หล่อหลอมความเข้มแข็ง และความแข็งแกร่งในชีวิต ทำให้เด็กเหล่านี้เลือกที่จะไม่นำปมในครอบครัวมาเป็นปัญหาให้กับตนเอง เขาเลือกที่จะเผชิญกับปัญหาและทางออกให้กับชีวิตของตนเองในรูปแบบดังนี้

8.2.1 การทำใจยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

8.2.2 การเห็นคุณค่าในตัวเอง

8.2.3 การวางแผนและจัดการชีวิตของตนเอง

8.2.4 การสร้างพลังขับเคลื่อนในการดำเนินชีวิต

จากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว จะพบว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กที่สุดในสังคมแต่มีความสำคัญที่สุดต่อสมาชิกทุกคนในสังคม เพราะครอบครัวมีหน้าที่ให้การอบรมเลี้ยงดูแก่สมาชิกเพื่อให้มีความพร้อมเป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคมต่อไป ดังนั้นรูปแบบของการเลี้ยงดูสภาพความสัมพันธ์ของครอบครัว จึงเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของลูก ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก และเวลากับลูก เด็กในครอบครัวนั้นก็จะมีภูมิคุ้มกันเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้าในสังคม ขณะเดียวกันเด็กที่มาจากครอบครัวที่ปล่อยปละละเลย เข้มงวดเกินไป ไม่ให้ความรักและการเอาใจใส่ เด็กก็จะไปแสวงหาสิ่งที่ตนเองขาดจากสังคมภายนอก เช่น เพื่อนฝูง ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานทางสังคมในที่สุด

แนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ

1. ความหมายการเลียนแบบ

ฮาร์เวย์ (Harvey, 1971, p. 130) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การเลียนแบบ (Imitation) หมายถึง การกระทำที่เอาอย่างจากคนอื่น เป็นกระบวนการที่ถูกเร้า (และชี้แนะ) โดยได้เห็นสิ่งนั้นมาก่อน การเลียนแบบเป็นกระบวนการของการทำ ซึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมที่เห็นจากคนหรือสัตว์อื่น ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การเลียนแบบหมายถึง พฤติกรรมเอาอย่างภายใต้กระบวนการที่ถูกเร้าและชี้แนะซึ่งเกิดจากการสังเกตพฤติกรรมที่เห็นจากคนหรือสิ่งแวดลอม

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

เมื่อพิจารณาตามลักษณะการเลียนแบบจะพบว่าการเลียนแบบของบุคคลมิได้เกิดจากการเสริมแรงโดยตรง แต่เกิดจากแรงจูงใจที่จะเลียนแบบให้เหมือนตัวแบบตามที่สังเกตเห็นและคิดว่าเมื่อตนเองมีพฤติกรรมเหมือนตัวแบบแล้วจะได้รับการเสริมแรงเช่นเดียวกับตัวแบบ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจจึงทำให้เกิดการเลียนแบบขึ้น และมักจะเลียนแบบจากผู้ที่ใกล้ชิด ผู้เคยให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ตน หรืออาจเกิดจากการเลียนแบบคนแปลกหน้าด้วยก็ได้

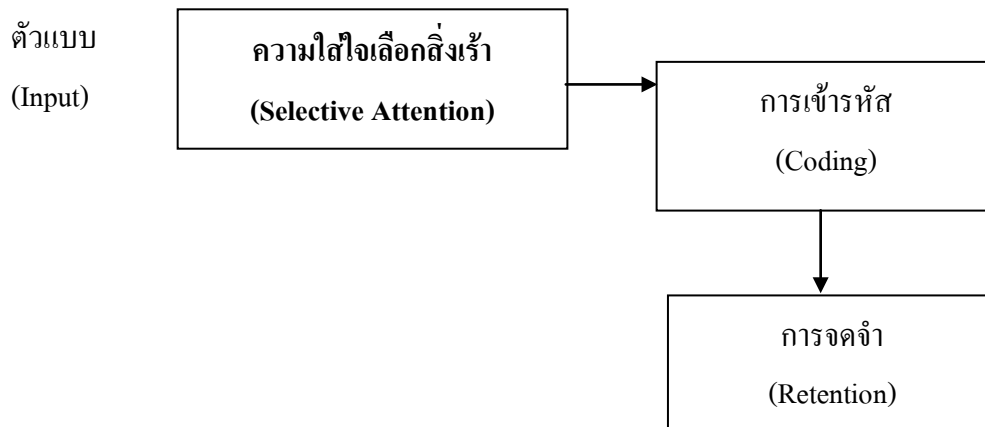
ทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการสังเกต ถือว่าความคาดหวังของผู้เรียนที่จะได้รับรางวัลหรือผลประโยชน์จากพฤติกรรมที่แสดงเหมือนกับตัวแบบ เป็นแรงจูงใจที่ทำให้ผู้สังเกตแสดงออก แต่สำหรับการวางเงื่อนไขแบบการกระทำการเสริมแรงเป็นสิ่งที่มาจากภายนอก จะเป็นอะไรก็ได้ไม่เกี่ยวกับตัวของผู้เรียน (สุจิตรา ศรีประสิทธิ์, 2554, หน้า 12)

3. ชั้นของการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือการเลียนแบบ

บันดูรา (Bandura, 1977 อ้างถึงใน สุจิตรา ศรีประสิทธิ์, 2554, หน้า 15) กล่าวว่า หากเรียนรู้โดยการเลียนแบบมี 2 ขั้นตอน คือ

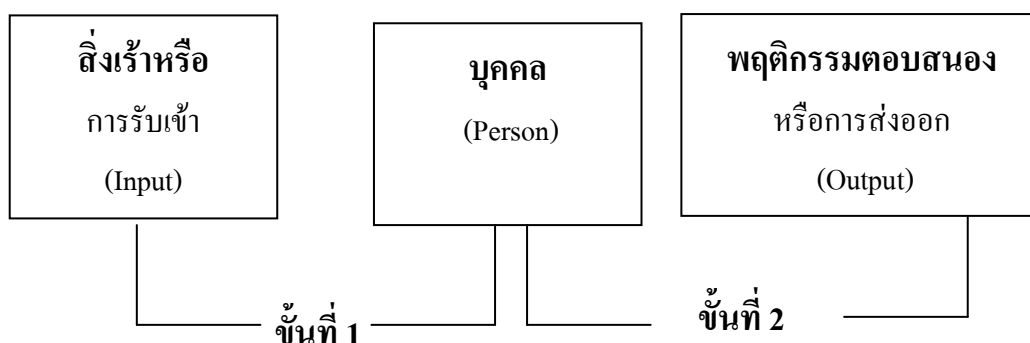
3.1 ขั้นการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (Acquisition) ทำให้สามารถแสดงพฤติกรรมได้ ขั้นการกระทำหรือการแสดง (Performance) ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ ทั้ง 2 ขั้นตอนสามารถแสดงด้วยภาพที่ 1-1 ดังนี้

3.2 ขั้นการกระทำหรือการแสดง ซึ่งอาจจะกระทำหรือไม่กระทำก็ได้ ทั้ง 2 ขั้นตอนสามารถแสดงด้วยภาพที่ 2-1 ดังนี้

ภาพที่ 2-1 ขั้นตอนของการได้รับมาซึ่งการเรียนรู้ (สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2533, หน้า 170)

ภาพที่ 2-1 เป็นการแสดงส่วนประกอบของการเรียนรู้ขั้นการรับมาซึ่งการเรียนรู้จากแผนผังจะเห็นว่า ส่วนประกอบทั้ง 3 อย่างของการรับมาซึ่งการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา (Cognitive process) กล่าวคือ ผู้เรียนแบบจะต้องมีความใส่ใจในการเอกสิ่งเร้า (Selective attention) ผู้เรียนแบบจะต้องรับรู้พฤติกรรมที่สำคัญของผู้ที่เป็นตัวแบบแล้วนำมาเข้ารหัส (Coding) หลังจากนั้นจะบันทึกสิ่งที่ตนสังเกตจากตัวแบบไว้ในความทรงจำระยะยาว จึงจะนำไปสู่ขั้นตอนที่ 2 ของการเรียนรู้ คือ ขั้นตอนการกระทำ ดังภาพที่ 2-2

ภาพที่ 2-2 ขั้นของการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ (ขั้นที่ 1 + ขั้นที่ 2) (สุรางค์ ไก่หวาย, 2533, หน้า 170)

ภาพที่ 2-2 แสดงขั้นการกระทำ หรือขั้นการแสดงออก บุคคลแสดงออกอย่างไรหรือไม่ นั้น ขึ้นอยู่กับผู้เรียน เช่น ความสามารถทางด้านร่างกาย ทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นรวมทั้งความคาดหวังที่จะได้รับการเสริมแรง ซึ่งเป็นการจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเลียนแบบได้

4. ประเภทของตัวแบบ

บันดูรา (Bandura, 1977, pp. 40-51) ได้แบ่งตัวแบบได้ 2 ชนิด คือ

4.1 ตัวแบบที่มีชีวิตจริง (Live model) หมายถึง ตัวแบบที่มีชีวิต ซึ่งผู้สังเกตสามารถ ปฏิสัมพันธ์หรือสังเกตโดยตรง ไม่ต้องผ่านสื่อหรือสัญลักษณ์อื่น

4.2 ตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic model) หมายถึง ตัวแบบที่บุคคลสังเกตผ่านสื่อหรือ สัญลักษณ์ เช่น ตัวแบบที่ปรากฏตามการบอกเล่าในหนังสือ แถบบันทึกภาพ หรือผ่านทาง สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ เป็นต้น

5. กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบ

บันดูรา (Bandura, 1977, pp. 22-29 อ้างถึงใน สุจิตรา ศรีประสิทธิ์, 2534, หน้า 11-12) ได้กล่าวว่า กระบวนการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อน กระบวนการเรียนรู้จากตัวแบบประกอบไปด้วยกระบวนการที่สำคัญ 4 ประการ คือ

5.1 กระบวนการใส่ใจ (Attention process)

บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้ได้เลย ถ้าขาดความใส่ใจ และขาดการรับรู้สิ่งที่ตัวแบบ แสดงออกมา สิ่งที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการใส่ใจนี้มีอยู่ 2 ประการ

5.1.1 ลักษณะของตัวแบบ ตัวแบบที่มีความเด่นชัด จดจำได้ง่าย มีความดึงดูดใจสูง มีความซับซ้อนของพฤติกรรมน้อยจะทำให้ผู้สังเกตใส่ใจได้มาก นอกจากนั้นพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกมามีประโยชน์ต่อผู้สังเกต จะโน้มน้าวจิตใจผู้สังเกตให้ใส่ใจได้มากขึ้น

5.1.2 ลักษณะของผู้สังเกตต้องประสาทรับรู้ การกระทำของตัวแบบที่ดี มีระดับความตื่นตัวในการใส่ใจพฤติกรรมของตัวแบบนั้น ขณะสังเกตจึงเกิดการรับรู้ถูกต้องแม่นยำ

5.2 กระบวนการจำ (Retention)

เป็นการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตเห็นทุกครั้ง แล้วนำมาวางรูปแบบให้เด่นชัดขึ้น การจำจะเป็นในรูปแบบของสัญลักษณ์ซึ่งเป็นมโนภาพหรือภาษา การจำในลักษณะนี้จะจำได้ง่ายและคงทนกว่า ส่วนการฝึกฝน โดยการทบทวนในใจหรือโดยการกระทำจริง จะส่งเสริมให้จำพฤติกรรมของตัวแบบได้ดียิ่งขึ้น

5.3 กระบวนการทำตามโดยการแสดงออกทางกาย (Motor reproduction process)

เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตดัดแปลงสัญลักษณ์จากการจำมาเป็นการกระทำที่เหมาะสม จะเน้นถึงความสามารถและความพร้อมทางร่างกายในการกระทำตามตัวแบบ อุปสรรคของการกระทำทางกายคือ การดัดแปลงสัญลักษณ์ให้มาเป็นการกระทำที่เหมาะสมนั้น ทำได้ยากในระยะแรก แต่เมื่อทราบถึงข้อบกพร่องระหว่างสัญลักษณ์กับการดัดแปลงให้เป็นพฤติกรรม จะช่วยให้การกระทำตามตัวแบบในโอกาสต่อไปถูกต้องมากยิ่งขึ้น

5.4 กระบวนการจูงใจ (Motivation process)

เป็นการจูงใจให้ผู้เลียนแบบแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบที่ตนสังเกต เนื่องจากความคาดหวังว่าการเลียนแบบและนำประโยชน์มาให้ เช่น การรับแรงเสริมหรือรางวัลจะนำประโยชน์บางสิ่งบางอย่างมาให้ รวมทั้งการคิดว่าแสดงพฤติกรรมเหมือนตัวแบบจะทำให้ตนหลีกเลี่ยงปัญหาได้

จากการศึกษากระบวนการในการเรียนรู้ด้วยการสังเกตหรือการเรียนรู้จากตัวแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการดังกล่าวมาแล้ว พฤติกรรมการเลียนแบบที่สมบูรณ์จะเกิดขึ้นได้ ก็ด้วยการวางรูปแบบองค์ประกอบของ การเรียนรู้จากตัวแบบได้อย่างเหมาะสมโดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจตัวแบบอย่างแท้จริง จนสามารถจดจำและสร้างสัญลักษณ์แทนพฤติกรรมของตัวแบบได้ ประกอบกับการจูงใจอย่างเหมาะสมและเพียงพอจะทำให้พฤติกรรมเลียนแบบจากการสังเกตตัวแบบเป็นไปด้วยดี ซึ่งการเลียนแบบจะเกิดจากแรงจูงใจจากผู้ใกล้ชิด ผู้เคยให้ความรัก ความอบอุ่นแก่ตน ซึ่งก็คือครอบครัว ญาติพี่น้อง หรืออาจเกิดจากการเลียนแบบคนแปลกหน้าในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ได้ใช้ชีวิตและอยู่อาศัย เช่น การเลียนแบบพฤติกรรมจากกลุ่มเพื่อน ดารา นักร้อง เน็ตไอดอล เป็นต้น จึงสามารถสรุปปัจจัยทางด้านครอบครัวและความสัมพันธ์ของ

ครอบครอบ ปัจจัยด้านสังคมสิ่งแวดล้อมมีผลให้บุคคลเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนอันเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคมโดยการเลียนแบบพฤติกรรม

6. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้โดยการเลียนแบบ

การเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบนั้นจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการด้วยกัน ดังที่อัจฉรา ธรรมาภรณ์ (2531, หน้า 92-94) ได้สรุปถึงองค์ประกอบเหล่านั้นไว้ดังต่อไปนี้

6.1 คุณสมบัติของตัวแบบ ตัวแบบที่มีลักษณะสถานภาพทางสังคมสูงเป็นคนเด่นมีเกียรติยศมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไปมีความสามารถความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านตัวแบบที่มีลักษณะเหล่านี้จะมีอิทธิพลมากสามารถดึงดูดความสนใจจากบุคคลอื่น ได้มากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้ามกันที่กล่าวมาแล้วนอกจากนี้ยังพบว่าผู้เรียนจะเลียนแบบพฤติกรรมจากตัวแบบที่มีลักษณะอบอุ่นใจดีมากกว่าตัวแบบที่มีลักษณะตรงกันข้าม

6.2 ความคล้ายคลึงกันระหว่างบุคคลที่ใช้เป็นตัวแบบและผู้สังเกตในด้านต่าง ๆ เช่น อายุเพศรวมทั้งระดับความสามารถการเลียนแบบจะน้อยลงตามระดับความแตกต่างกันระหว่างตัวแบบและผู้สังเกต

6.3 การใช้ตัวแบบอาจใช้ได้ทั้งตัวแบบชีวิตจริงหรือตัวแบบในภาพยนตร์ก็ได้ตัวแบบในภาพยนตร์อาจจะเป็นคนหรือเป็นตัวการ์ตูนตุ๊กตาหรือสัตว์แต่พบว่าตัวแบบที่เป็นคนจริง ๆ จริงจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ประเภทนี้มากกว่า

6.4 ชนิดของพฤติกรรมพฤติกรรมที่มีลักษณะซับซ้อนจะเลียนแบบได้ยากต้องใช้ในการสังเกตหลาย ๆ ครั้งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลายจะถูกเลียนแบบได้ง่ายและรวดเร็ว

6.5 ผู้เรียนจะเลียนแบบวิธีการตามมาตรฐานการให้รางวัลกับตนเองจากตัวแบบ

6.6 ถ้าผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับหรือผลกรรม (Consequence) ออกมาในทางที่น่าพึงพอใจเด็กย่อมอยากเลียนแบบเพื่อให้ได้ผลที่น่าพึงพอใจนั้นบ้างเช่นการที่ตัวแบบได้รับเป็นการลงโทษการไม่ได้รับการยอมรับความไม่สนใจของคนรอบข้างคำตำหนิ ฯลฯ พฤติกรรมที่ได้รางวัลจะถูกเลียนแบบมากกว่าพฤติกรรมที่แสดงออกไปแล้วได้รับการลงโทษ

6.7 ควรมีการสอนหรือให้คำแนะนำกับผู้เรียนก่อนที่จะให้ดูตัวแบบแสดงพฤติกรรมเพื่อการสร้างแรงจูงใจ ให้เกิดความสนใจที่จะเรียนรู้พฤติกรรมที่ถูกต้องของตัวแบบนอกจากนี้ยังพบว่า ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจ ที่จะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบหากมีตัวล่อ (Incentive) เช่น ถ้าเลียนแบบได้เหมือนมากก็จะได้รับรางวัลมาก

6.8 รางวัลและการลงโทษส่งผลต่อการปฏิบัติหรือการกระทำหลังจากผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการเลียนแบบพฤติกรรมตามตัวแบบ แล้วได้รับรางวัลหรือผลกรรมที่เขาพึงพอใจเขา ก็จะเพิ่มอัตราการแสดงพฤติกรรมนั้น

6.9 การจัดให้ตัวแบบได้รับผลกรรมที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยการได้รับรางวัลเมื่อแสดงพฤติกรรมกรรมแบบหนึ่งและได้รับการลงโทษเมื่อแสดงพฤติกรรมอีกแบบหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถจำแนกได้ว่า ควรจะเลียนแบบพฤติกรรมใดจากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นว่ามีอิทธิพลที่ทำให้ผู้สังเกตตัวแบบ เกิดการเลียนแบบได้นั้นตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อผู้เลียนแบบอยู่ในหลาย ๆ ลักษณะซึ่งบันดูรา (Bandura, 1977, pp. 41-45) ได้สรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต ดังนี้

6.9.1 การสร้างพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของตัวแบบซึ่งเป็นการกระทำที่ผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นมาก่อนผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปลักษณะและถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่

6.9.2 การสร้างกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่จะเกิดขึ้นในสภาพการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบในลักษณะต่าง ๆ เช่นการตัดสินใจรูปแบบทางภาษาเป็นต้นจากนั้นผู้สังเกตจะทดสอบการกระทำตามตัวแบบลักษณะต่าง ๆ ภายใต้สภาพการณ์ต่าง ๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวกผู้สังเกตจะรวบรวมลักษณะของตัวแบบในรูปต่าง ๆ แล้วนำมาสร้างเป็นกฎเกณฑ์หรือหลักการใหม่

6.9.3 การสอนความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์การมีตัวแบบจะช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพราะมนุษย์เมื่อเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งมนุษย์อาจใช้ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ประกอบการกระทำของตัวแบบมีความคิดเชิงสรรค์ไม่เพียงพอก็จะไม่มีอิทธิพลต่อการกระทำของผู้สังเกตแต่อย่างใด

6.9.4 การยับยั้งการกระทำหรือการลดพฤติกรรมที่จัดกระทำการที่ได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษผู้สังเกตมีแนวโน้มที่จะไม่กระทำตามตัวแบบนั้นในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและถูกห้ามปรามแล้วไม่มีผลกรรมใด ๆ ตามมากล่าวคือตัวแบบยังคงคนทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องนั้นเหมือนเดิมผู้สังเกตก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำให้เหมือนตัวแบบได้เช่นกัน

6.9.5 การส่งเสริมการกระทำการมีตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมการกระทำทั้งที่เป็นทางบวกและทางลบถ้าผู้สังเกตได้เห็นพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัลผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้นในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบที่แสดงความก้าวร้าวและได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ผู้สังเกตเห็นมีแนวโน้มที่จะกระทำมากขึ้นเช่นกัน

6.9.6 ด้านอารมณ์การมีตัวแบบนี้ นอกจากจะช่วยส่งผลต่อการกระทำตามตัวแบบแล้วยังมีผลต่ออารมณ์ผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นอีกและกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้ายตามไปด้วย

6.9.7 การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามตัวแบบการกระทำใดที่คนได้รับผลประโยชน์มีคุณค่าและคนส่วนใหญ่มีความชื่นชอบอยู่เสมอการกระทำของตัวแบบนี้ก็จะทำให้ผู้สังเกตกระทำได้อย่างรวดเร็วและมีความง่ายในการกระทำตามนอกจากนี้เมื่อเราสามารถกระทำตามตัวแบบได้เร็วจะทำให้เกิดการแผ่ขยายจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งได้โดยเร็ว นักจิตวิทยาเชื่อว่าเด็กอาจทำตามตัวแบบ โดยไม่รู้สึกรู้ว่าถูกชักจูง โดยเฉพาะเด็กเล็กเพราะเด็กขาดความชำนาญและวิจารณญาณจึงอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมได้ง่ายบิดามารดาซึ่งอยู่ใกล้ชิดเด็กรวมทั้งครูอาจารย์จะมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพท่าทางและนิสัยใจคอเด็ก ๆ จะรับความรู้สึกจะรับเอาความเชื่อถือของพ่อแม่และครูอาจารย์ไว้นั้นกระทั่งไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ภายหลังหรือเปลี่ยนแปลงได้ยาก (สงวน สุทธิเลิศอรุณ, 2527, หน้า 82)

โดยสรุปแล้วบุคคลจะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับสาเหตุ

3 ประการ คือ

1. ถ้าตัวแบบมีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความใกล้ชิดผูกพันกับเด็กมากเด็กก็จะเลียนแบบลักษณะหรือพฤติกรรมของตัวแบบมาก
2. ถ้าเด็กสนใจในตัวแบบมากจะเลียนแบบตัวแบบได้มาก
3. ถ้าผลของพฤติกรรมที่ตัวแบบได้รับออกมาในทางที่น่าพึงพอใจเด็กย่อมอยากเลียนแบบเพื่อให้ได้ผลที่น่าพึงพอใจนั้นบ้าง

จากศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเลียนแบบ พบว่าสิ่งเร้าทั้งจากบุคคลใกล้ชิดสภาพสังคมสิ่งแวดล้อม สื่อช่องทางต่าง ๆ ล้วนแล้วแต่เป็นตัวแบบที่ทำให้บุคคลเกิดการซึมซับและยึดถือเพื่อเป็นตัวแบบของตน ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมของบุคคล ในที่นี้รวมถึงส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนด้วย ยิ่งตัวแบบมีความน่าสนใจหรือมีอิทธิพลต่อจิตใจ ก็จะส่งผลให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเหล่านี้ได้ไวขึ้นตามไปด้วย จึงสรุปได้ว่าตัวแปรด้านครอบครัวและความสัมพันธ์ในครอบครัว ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนอันเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บทความที่เกี่ยวข้อง

คมกริช ทักษิณี (2540) ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย เพื่อศึกษาพฤติกรรมก่อน ระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ตและเพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมระหว่างและหลังการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมก่อนการใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 9.92 เดือน ใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนและเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ตจากเพื่อน เหตุผลของการใช้มากที่สุดคือความบันเทิงและมีประโยชน์ต่อการเรียน นักเรียนชาย นักเรียนสายวิทย์ ฯ นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เรียนรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตจากการอ่านหนังสือและค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วน พฤติกรรมระหว่างการใช้อินเทอร์เน็ต ใช้ในวันธรรมดาช่วงกลางวัน โยใช้ตามลำพัง นักเรียนส่วนใหญ่ใช้ www. เข้าเว็บไซต์ด้านความบันเทิง ใช้ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ใช้ e-mail เพื่อสื่อสารติดต่อกับเพื่อน นักเรียนชายใช้อินเทอร์เน็ต ใช้ e-mail และเข้าเว็บไซต์ภาษาอังกฤษมากกว่านักเรียนหญิง ส่วนนักเรียนหญิงใช้ร่วมกับเพื่อนและเข้าเว็บไซต์ภาษาไทยมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนสายศิลป์ ฯ เข้าเว็บไซต์ความบันเทิง ใช้บริการสนทนาออนไลน์เพื่อติดต่อกับเพื่อนมากกว่านักเรียนสายวิทย์ ฯ นักเรียนต่างจังหวัดใช้อินเทอร์เน็ตในวันธรรมดาช่วงเวลากลางวัน ใช้เว็บไซต์เกี่ยวกับความรู้และการศึกษา และเว็บไซต์ภาษาไทยมากกว่านักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ส่วนใหญ่ใช้ส่วนกับเพื่อน ส่วนพฤติกรรมหลังการใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนได้รับความเพลิดเพลินและได้ความรู้ รวมทั้งมีเพื่อนใหม่มากขึ้น จากการใช้อินเทอร์เน็ต นักเรียนนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษา และนำข้อมูลข่าวสารที่ได้รับไปสนทนาแลกเปลี่ยนกับบุคคลอื่นและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นักเรียนสายศิลป์ ฯ ได้รับความเพลิดเพลินจากการใช้มากกว่านักเรียนสายวิทย์ ฯ ส่วนนักเรียนต่างจังหวัดนำความรู้ที่ได้จากอินเทอร์เน็ตไปใช้ประโยชน์การศึกษามากกว่า โดยปัจจัยด้านการสนับสนุนส่งเสริมของโรงเรียน ลักษณะของผู้เรียนและวิธีการการเรียนรู้เกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับปริมาณ วันและช่วงเวลาที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์กับการได้รับประโยชน์จากอินเทอร์เน็ต

นาริรัตน์ สุวรรณวาริ (2543) ศึกษาพฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับอุดมศึกษา พบว่านักศึกษามีพฤติกรรมจริยธรรมด้านการเอื้อประโยชน์ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมจริยธรรมด้านการละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้ ด้านการใช้ระบบในทางไม่ชอบด้วยกฎหมายและศีลธรรม ด้านการเล่นการพนันและด้านภาพลามกอนาจารในระบบเครือข่ายอยู่ในระดับน้อย ไม่มีพฤติกรรมจริยธรรมด้านการรบกวนความปลอดภัยของเครือข่ายและด้าน

การก่ออาชญากรรม นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิงและ การติดต่อสื่อสารตัวแปรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจริยธรรมกับการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ต นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมจริยธรรมในการใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแตกต่างกันทำ ให้พฤติกรรมจริยธรรมในการใช้ระบบเครือข่ายและความคิดเห็นที่มีต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พฤติกรรมจริยธรรมที่พบคือการลักลอบดูข้อมูลส่วนตัว การนำ รหัสผ่านของผู้อื่นไปใช้ การใช้คำไม่สุภาพในห้องสนทนา การเล่นเกมพนันและภาพอนาจาร

มาลากรณ วิชัย (2553) เสนอบทความเรื่องสื่อกับผลกระทบต่อการบริโภคของเด็กและ เยาวชนโดยมีใจความว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ ในทุกมิติ การศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนา ศักยภาพในตัวของเด็กและเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป ซึ่ง การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ มีความสามารถ มีทักษะในการใช้ชีวิต มีความสามารถในการปรับตัวเป็นคนดีของสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นั้น จำเป็นต้องพัฒนาการตั้งแต่แรกเกิดและในทุกช่วงอายุ การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนเริ่มจาก ครอบครัวและสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่บ่มเพาะความรู้ แนวคิด ทักษะคิด ค่านิยม ตลอดจนอุปนิสัยของเด็กและเยาวชน นอกจากนั้น เด็กยังได้เรียนรู้เรื่องราว เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ ต่าง ๆ จากชุมชนและสังคม

แต่ปัจจุบันด้วยสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง กระบวนการเรียนรู้ ของเด็กเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต สื่อกลายเป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งใหม่ที่สามารถกระตุ้นการรับรู้ และดึงดูดความสนใจจากเด็กและเยาวชนได้อย่างมาก โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำ ให้เกิดสื่อใหม่ ๆ มากมาย โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตที่มีข้อมูลจำนวนมาก เรื่องราวที่เด็กสนใจใคร่ รู้ เปิดกว้างให้เด็กเข้าไปค้นหาอย่างอิสระ ในขณะที่สื่อดั้งเดิม ทั้งโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ฯลฯ ซึ่งเป็นสื่อที่เข้าถึงได้ง่าย ก็พัฒนารูปแบบการนำเสนอ ให้น่าสนใจโดยมีเป้าหมาย การนำเสนอในเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น ดังนั้นเนื้อหาการนำเสนอส่วนใหญ่จะมุ่งเน้นการนำเสนอ ความบันเทิงในรูปแบบ ต่าง ๆ ทั้งละคร เพลง เกม โซเชียล บันเทิงของดารา นักร้อง แฟชั่น โฆษณา ขายสินค้าและบริการ ซึ่งสร้างรายได้มหาศาลให้แก่ธุรกิจสื่อและเจ้าของสินค้า

การเสพข้อมูลข่าวสารจากสื่อโดยขาดการคิด วิเคราะห์ และความรู้เท่าทันสื่อทำให้เด็ก และเยาวชน ซึมซับแบบแผนการใช้ชีวิต พฤติกรรม ค่านิยม วัฒนธรรมต่างชาติ กระแสการบริโภค นิยม ส่งผลต่อทัศนคติ ความคิด และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านสื่อที่ ไม่ได้เกิดจากประสบการณ์จริง หรือไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความจริงในสังคม ซึ่งเราไม่สามารถ ป้องกันสื่อที่สร้างผลกระทบด้านลบกับชีวิตของเด็กและเยาวชนได้ ขณะเดียวกันสื่อก็สร้าง

ผลกระทบด้านบวกเช่นกัน สื่อถือเป็นเครื่องมือในการเปิดโลกทัศน์ การเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม สังคม , รายการข่าว,ความรู้ประวัติศาสตร์ และภาพยนตร์ดี ๆ ที่ได้รับรางวัลรวมทั้งส่งเสริมให้เด็ก เรียนรู้ด้านดนตรีศิลปะ สื่อยังช่วยในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันยุคทันสมัย ส่งผลให้มีส่วนร่วม ทางสังคมเพิ่มมากขึ้น และให้การรับรู้ถึงสิ่งต่าง ๆ ในโลกใบนี้ได้

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่กำลังได้รับผลกระทบทางด้านลบจากสื่อ 3 ประเด็นหลัก คือ

1. การบริโภคนิยม

- 1.1 เสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพ เนื่องจากการบริโภคอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางอาหาร เช่น Fast food ส่งผลต่อการเกิดภาวะอ้วนได้
- 1.2 เพาะบ่มนิสัยบริโภคนิยมจากการนำเสนอสินค้าต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ
- 1.3 มีค่านิยมฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย และใช้เงินอย่างมากไปกับสินค้าต่าง ๆ
- 1.4 สร้างความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับรูปร่าง น้ำหนัก หรือการลดความอ้วนเนื่องจากมีสื่อ โฆษณาความ “พอมเพริชว” มากมาย

2. พฤติกรรมทางเพศ

- 2.1 มักจะเกิดจากการเลียนแบบสื่อ โดยเฉพาะทีวีเป็นตัวแทนที่สำคัญของการ แสดงออกทางเพศของเด็ก เช่น เพศสัมพันธ์วัยเรียน ล่วงละเมิด หลงในมายาคติทางเพศ เสพติดเซ็กซ์ การแต่งตัว การวางตัวกับเพศตรงข้าม กริยาท่าท่างที่ไม่เหมาะสม ค่านิยมต่าง ๆ ที่มากับ ละคร เป็นต้น แล้วเด็กก็นำไปปฏิบัติเป็นแบบอย่าง
- 2.2 ถูกขู่ขู่ทางเพศจนขาดการยับยั้งชั่งใจกับเพศตรงข้าม เสี่ยงต่อการถูกล่อลวงใน ห้องแชทและอีเมลล์

3. ความรุนแรง

- 3.1 แนวโน้มด้านบุคลิกและนิสัยเสื่อมถอย เช่น มนุษย์สัมพันธ์ต่ำ โลกส่วนตัวที่สูง ครอบครัวยุคมองข้าม คนแปลกหน้าได้รับไว้วางใจ พฤติกรรมยับยั้งชั่งใจต่อเรื่องที่ไม่ดีต่าง ๆ ลดลง
- 3.2 พฤติกรรมเลียนแบบต่าง ๆ เช่น การต่อสู้จากเกมส์
- 3.3 มีความขาดเชื่อต่อสื่อหลังจากหมกมุ่นกับสื่อเป็นเวลานาน
- 3.4 เสี่ยงต่อการเข้าไปเล่นพนันออนไลน์
- 3.5 เคยชินกับความรุนแรงผ่านเกมส์ออนไลน์ และเว็บไซต์วีปริด
- 3.6 เสี่ยงที่จะขโมยบัตรเครดิตหรือขโมยเงินผู้ปกครองมาใช้เพื่อซื้อสินค้าออนไลน์ หรือสินค้าที่โฆษณาตามสื่อต่าง ๆ

พศิน อินทรวงค์ (2559) นำเสนอบทความเรื่อง กิเลส 16 ชนิด ที่แฝงมากับการเล่น โซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social network)

1. อภิขณาวิสมโลภะ เห็นใครโพสต์ภาพบ้านหลังใหญ่ ๆ รถหรู ๆ อาหารดี ๆ ภาพการพักผ่อนในโรงแรมสวย ๆ ภาพชีวิตหรูหรา ก็เกิดความรู้สึกอยากได้เหมือนกับเขา เกิดความไม่พอใจชีวิตของตนเอง เกิดความโลภ เกิดความทุกข์ หดหู่ใจว่าทำไมหนอ ชีวิตคนอื่นถึงดีกว่าชีวิตของตนเอง นานวันเข้าก็พัฒนาไปสู่ความโลภ อยากได้ในสิ่งที่ไม่ใช่ของตน รู้สึกอยากจะโพสต์ อยากจะอวดเหมือนกับเขาบ้าง
2. พยาบาท เปิดเฟสส่องดู เห็นคนที่ตนเกลียดมีความสุข ก็คิดหมั่นไส้ยูนิที่ แต่เมื่อเปิดดูแล้ว เห็นคนที่ตนเกลียดมีความสุขหรือมีปัญหาที่รู้สึกยินดีพอใจ
3. โภชะ ใครโพสต์สิ่งใดไม่ถูกใจ ไม่ตรงกับกับความคิดของตน ก็นึกโกรธ จับโยงความคิดผู้อื่นมาปะทะกับความคิดของตนเอง จนกลายเป็นความทุกข์ใจ
4. อุปนาหะ เมื่อโกรธ เมื่อคิดเห็นต่างกัน ก็ผูกใจเกลียดคน ๆ นั้น โดยไร้เหตุผล
5. มัถชะ เห็นใครทำความดีก็นึกหมั่นไส้เขา เห็นคำสอนปราชญ์ คำสอนพระ คำสอนศาสดา คำสอนผู้รู้ใด ๆ ที่ไม่เข้ากับความคิดของตน ก็นึกดูแคลน พยายามใช้ความคิดของตนหักล้างทั้งที่รู้ว่าสิ่งที่เขานำเสนอนั้นเป็นสิ่งที่มิประโยชน์
6. ปลาสะ ไม่เคยชื่นชมใคร เห็นใครโพสต์อะไรก็ไม่พอใจไปหมด ฟาดวงฟาดงาไปหมด เห็นอะไรก็ขวางหูขวางตาไปหมด
7. อิตสา จิตเกิดความอิจฉาจนทนไม่ได้ ต้องพิมพ์ ต้องแสดงออกด้วยการเสียดสีประชดประชัน โพสต์ เม้น วิจารณ์ด้วยความไม่สุภาพ ไม่ได้เป็นไปเพื่อประโยชน์ใด ๆ
8. มัจฉริยะ เมื่อโพสต์สิ่งใดไปแล้ว หรือแสดงสิ่งใดไปแล้ว วันหนึ่งมีผู้นำความคิด หรือบทความของตนไปดัดแปลง ไม่ให้เครดิต ก็นึกเสียดาย เกิดความทุกข์ นึกหวังความรู้ของตนขึ้นมา ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่า โลกโซเชียลเป็นโลกที่ควบคุมได้ยาก
9. มายา ยึดติดอยู่กับโลกมายา ฝังตัวอยู่หน้าคอม ไปไหนมาไหนเปิดดูโทรศัพท์ที่อยู่ตลอดเวลา ยึดติดกับยอดไลค์ ยอดเม้น ยอดแชร์ หลงอยู่ในมายาของโลกโซเชียล ไม่สามารถหยุดติดต่อกับโลกโซเชียลได้นาน ๆ พึงพาโลกโซเชียลสร้างความสุขแบบปลอม ๆ ให้กับตนเอง
10. สาถยชะ โพสต์สิ่งที่ไม่ใช่ตนเอง สร้างภาพว่าตนเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ทั้งที่ตนเองไม่ได้เป็นอย่างนั้นเลย นำสู่การยึดติดกับภาพลักษณ์ที่ตนสร้างขึ้น ต้องฉลาดอยู่ตลอดเวลา ต้องแสนดีอยู่ตลอดเวลา ต้องสวยต้องหล่ออยู่ตลอดเวลา ภาพลักษณ์ต้องดีอยู่ตลอดเวลา ที่สุดแล้ว สิ่งเหล่านี้ก็นำมาซึ่งความทุกข์ในชีวิตจริงของตนเอง

11. ถัมกะ เมื่อมีใครแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง รีบโต้เถียงในทันที จ้องแต่จะเถียง โดยไม่ได้นำความคิดเห็นนั้นนำมาตรึงตรองจนเกิดปัญญา โปสต์แสดงความคิดเห็นอย่างไรเหตุผล ไหลไปตามอารมณ์ของตนเป็นใหญ่ บ่นตลอดเวลา ระบายอารมณ์อยู่ตลอดเวลา

12. สารัมกะ คอยแต่จะเปรียบเทียบกับผู้อื่น แข่งดีแข่งเด่นกับเขา เขามีคนกดไลค์กี่คนแล้ว เรามีกี่คนแล้ว เขามีเพื่อนกี่คนแล้ว มีคนเม้นคนแชร์กี่คนแล้ว ทำไมของเขามีเยอะ ทำไมของเราจึงมีเท่านี้ ตั้งหน้าตั้งตาเอาชนะกันในเรื่อง ไร้สาระ ทั้งที่ไม่เคยรู้จักกันมาก่อนด้วยซ้ำ

13. มานะ เมื่อมีคนกดไลค์มาก ๆ มีคนชื่นชมมาก ๆ ก็หลงว่าตนเองเก่ง ตนเองดีกว่าเขา ทั้งที่ความเป็นจริงแล้ว ทุกคนย่อมมีทั้งด้านดีและด้านที่ไม่ดี มีสิ่งที่เชี่ยวชาญและสิ่งที่โง่เขลา มีสิ่งที่พิเศษ และสิ่งที่ธรรมดา เมื่อหลงตนมาเข้า อัตตาตนเองก็ขยายตัวใหญ่ขึ้น เกิดเป็นมานะที่รู้ว่า ข้าคือผู้ยิ่งใหญ่ ข้าคือคนสำคัญ

14. อติมานะ เมื่อคิดว่าตนดีกว่าใคร ก็เริ่มดูถูกผู้อื่นเริ่มพุด เริ่มเม้น เริ่มแสดงความ คิดเห็นประชดประชันว่าตนดีกว่าเขา

15. หลงยึดติดอยู่กับยอดไลค์ ขอมเม้น คำชื่นชมในโลกโซเชียล เปิดอ่านคำชมทั้งวัน ปลอ่ยให้ใจฟูไปกับคำชมทั้งวัน คอยแต่ว่าวันนี้มีใครมาชมบ้าง พัฒนาไปสู่ความมัวเมากับคำสรรเสริญเยินยอ

16. ปมมาทะ ใช้เวลาอยู่ในโลกโซเชียลนานเกินไป จนไม่ได้ทำอะไรเป็นชิ้นเป็นอันในชีวิตจริง ละเลยการงาน ครอบครัว สุขภาพ หมดเวลาอยู่กับหน้าจอคอมพิวเตอร์ หรือจอโทรศัพท์ ทำให้ชีวิตจริงตกต่ำลงเรื่อย ๆ

การใช้โซเชียลเน็ตเวิร์กนั้นมีประโยชน์ก็จริง แต่ถ้าเราหลงอยู่กับมันมากเกินไป สิ่งที่เป็นประโยชน์ก็อาจจะกลับมาสร้างความทุกข์ให้เราได้ภายหลัง ทุกวันนี้มีคนจำนวนมากที่ตกเป็นทาสของโลกโซเชียล ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งคนที่มีการศึกษา คนไร้การศึกษา ทั้งคนเก่งและคนไม่เก่ง ทั้งคนธรรมดาและคนดังต่าง ๆ トラบที่เราไม่ได้ใช้มันอย่างมีสติ มันย่อมกลืนกินชีวิตของเราสู่โลกเสมือนจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ คนทุกวันนี้ไม่มองหน้ากันแล้ว เพราะเรามองหน้าจอกันตลอดเวลา ในหนึ่งปีเราแทบนับครั้งได้ได้ว่ามองท้องฟ้ากี่ครั้ง แม้อยู่กับลูกนั่งมองจอ ลูกอยู่กับแม่นั่งมองจอ อ่านคำชมบนจอเสร็จ มานั่งเถียงกับคนในครอบครัวต่อ ทุกวันนี้โลกเป็นแบบนี้ ไม่อยากจะเชื่อว่ามันเป็นไปได้ แต่มันก็เป็นไปแล้ว

กิลีสทั้ง 16 ข้อนี้ นำมาจากหลักธรรมอุปกิเลส 16 ของพระพุทธเจ้า แสดงให้เห็นว่าหลักธรรมของพระพุทธเจ้า เป็นอกาลิก ไม่จำกัดกาล เป็นสัจจะ เป็นของจริงที่นำมาสอนใจตน และสอดส่องความเป็นไปของสังคมได้ทุกยุคทุกสมัย ในบทความนี้ แม้ไม่ได้ถอดมาเหมือนชะติเดียว แต่นำมาดัดแปลงเพื่อให้ความหมายเดิมยังอยู่และเสริมเนื้อหาให้เข้ากับสิ่งที่เห็น ๆ กันอยู่ใน

โลกโซเชียล เกือบทั้ง 16 ตัวนี้ เมื่อเกิดกับใครแล้ว พระพุทธเจ้าท่านเตือนไว้ว่า จะนำไปสู่ความขุ่นมัวในเบื้องต้น หากไม่พยายามสะสาง จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน หรือเกิดความชั่วช้าในรูปแบบอื่น ๆ

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์ (2554) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ พบว่า พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ในส่วนของพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้วยการศึกษาด้วยตนเอง มีวัตถุประสงค์ในการใช้งาน เพื่อความบันเทิง ใช้งานในด้านการสื่อสาร และใช้งานเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในประเภทเผยแพร่ตัวตน (Identity network) จำนวนมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์และมีความพึงพอใจในการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร พบว่า เพศ การมีคอมพิวเตอร์ส่วนตัว คะแนนเฉลี่ย และรายได้ผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และพฤติกรรมการรับข้อมูลข่าวสารไม่แตกต่างกัน ส่วนที่ตั้งสถาบันการศึกษาและระดับชั้นปีที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์และพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกัน

ภานุวัฒน์ กองราช (2554) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook พบว่า กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 19-21 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า มีอัตราการใช้บริการ 1-5 ครั้งต่อสัปดาห์ ในการใช้แต่ละครั้งใช้เวลา 1-3 ชั่วโมงต่อครั้ง และมีประสบการณ์ใช้บริการน้อยกว่า 1 ปี โดยที่ส่วนใหญ่เคยใช้บริการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีใน Facebook ซึ่งประกอบไปด้วย การโต้ตอบกระดานสนทนา การเข้าร่วมกลุ่มต่าง ๆ การเล่นเกม การตอบคำถาม (Quiz) การแบ่งปันรูปภาพ การแบ่งปันวิดีโอ การค้นหาเพื่อนเก่า การส่งข้อความ การร่วมแสดงความคิดเห็น การชอบ (Like) และการพิสูจน์สมมติฐานงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมความหลงใหลจนติดปกติ (System addiction) และการติดการใช้งาน (System stickiness) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การที่กลุ่มวัยรุ่นมีความเพลิดเพลินในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จนทำให้เกิดความรู้สึกชื่นชอบและสนุกสนาน รวมถึงเป็นการทำกระแสนิยม จึงทำให้อัตราในการใช้เพิ่มมากขึ้นจนเกิดเป็นการติดการใช้งาน และอาจทำให้เกิดความรู้สึกกังวลหรือหมกมุ่นว่าจะต้องเข้าไป

ใช้งานอีกจนกลายเป็นความหลงใหลจนผิดปกติ อย่างไรก็ตาม การรับรู้ถึงความเสี่ยงจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Perceived risk) ไม่มีความสัมพันธ์หรือทำให้พฤติกรรมความหลงใหลและการติดการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ในกลุ่มวัยรุ่นลดลงแต่อย่างใด เนื่องจากกลุ่มวัยรุ่นดังกล่าวจะระมัดระวังมากในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์และจะไม่ใช้งานถ้ารู้สึกว่าตนเองได้รับความเสี่ยง ดังนั้นจึงมีโอกาสน้อยมากที่ผู้ใช้งานที่รับรู้ถึงความเสี่ยงจะมีพฤติกรรมติดการใช้งานและความหลงใหลจนผิดปกติ

ชนตติ สยวานนท์ (2555) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ทั้งโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิง มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต โดยรวมเป็นรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีต่างกันมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะวิชาต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ พบว่าไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในด้านการติดต่อสื่อสารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตต่างกัน ในด้านการศึกษา และด้านความบันเทิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการติดต่อสื่อสารพบว่าไม่แตกต่างกัน นักศึกษามีปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ต โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

พรานภา เวียงคำ, บุญจันทร์ สีสันต์ และปริยาภรณ์ ดังคุณานันท์ (2556) ศึกษาเรื่อง ตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้านการสื่อสาร ด้านความบันเทิง และด้านการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน และตัวแปรด้านครอบครัว ด้านเพื่อน และด้านสื่อ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สูงสุดคือ ด้านสื่อ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.621 ด้านเพื่อน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ

0.572 และด้านครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.372

ทิพย์วรรณ รัตนธำรงพรรณ (2556) ศึกษาเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักเรียน-นักศึกษา วิทยาลัยจุฬาภรณ์ (ลาดขวาง) พบว่า นักเรียน นักศึกษามีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านวิชาการและด้านความบันเทิงอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความบันเทิง ด้านวิชาการ และ ด้านการสื่อสาร ในส่วนของผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นักเรียน-นักศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเรียนและด้านสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านสังคมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสังคม ด้านการเรียน และ ด้านสุขภาพ นักเรียน-นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความบันเทิง ด้านการสื่อสาร และภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียน-นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

เอมิกา เหมมินทร์ (2556) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 3 ปีขึ้นไปมากที่สุด ประชาชนใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ Facebook บ่อยที่สุด ช่องทางที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์บ่อยที่สุดคือ Smartphone ประชาชนส่วนใหญ่เปิดบริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดเวลาทั้งวัน ช่วงเวลาที่ประชาชนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุดคือ 18.00-6.00 น. ประชาชนมีการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ 1-3 ชั่วโมงต่อวันมากที่สุดประชาชนส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อพูดคุยกับเพื่อนมากที่สุดและคุณสมบัติของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ประชาชนชอบมากที่สุดคือ ทำให้ทราบข่าวสารรวดเร็ว โดยเว็บไซต์เป็นแหล่งหรือสื่อที่ทำให้ประชาชนสนใจใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทั้ง 6 ด้านคือ ด้านการสื่อสาร ด้านการแสดงออกถึงตัวตน ด้านเวลา ด้านผลกระทบต่อสังคม ด้านบันเทิง และ ด้านธุรกิจ พบว่า โดยรวมทั้ง 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ย 3.92 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ 4.52 รองลงมาคือ ด้านบันเทิง มีค่าเฉลี่ย 4.29 และด้านเวลา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.44 นอกจากนี้ยังพบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพการสมรส และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเพศที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อดิสรณ์ อันสงคราม (2556) ศึกษาเรื่อง ผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 19-24 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน/ ห้างร้านเอกชน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกเฟซบุ๊กมากที่สุด และเป็นสมาชิกโซเชียลมีเดียมากกว่า 1 เว็บไซต์ จะใช้บริการครั้งละมากกว่า 3 ชั่วโมง สถานที่ที่จะใช้เข้าโซเชียลมีเดียบ่อยที่สุดคือที่บ้าน/ หอพัก กิจกรรมที่ทำเป็นประจำ จำเมื่อเข้าโซเชียลมีเดีย คือ สนทนากับเพื่อน (Chat), การอัพเดทสถานะ/ ข้อมูลส่วนตัว/ รูปภาพ และแลกเปลี่ยน/ ค้นหาข้อมูล ตามลำดับ ด้านผลกระทบการใช้โซเชียลมีเดียทำการศึกษาผ่านระดับความสนใจต่อเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัว ผลการศึกษาพบว่า เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจในครอบครัวในระดับสูง ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิกในครอบครัว, ความใส่ใจต่อปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิกในครอบครัว ภาพลักษณ์ของตนเองในทุกด้าน เช่น เสื้อผ้า ของใช้ เป็นต้น, การออมเงิน การสร้างฐานะทางการเงิน การพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพ ข้อมูลเกี่ยวกับร้านอาหาร หรือสถานบันเทิงใหม่ ๆ ข่าวสารด้านบันเทิง เช่น ละคร ภาพยนตร์ คอนเสิร์ต, ข่าวเกี่ยวกับศิลปินดาราร และข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ สินค้าไฮเทค เรื่องที่ให้ความสนใจในระดับปานกลาง ได้แก่ ภาพลักษณ์ของเพื่อนร่วมงานในทุก ๆ ด้าน เช่น เสื้อผ้า ของใช้ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์, วางแผนเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะทำกับครอบครัว ในวันหยุด, ข่าวสารด้านเศรษฐกิจ การเงิน และการลงทุนต่าง ๆ, ปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือปัญหาสังคมต่าง ๆ , ข่าวสารนิทรรศการทางศิลปะ หรือข้อมูลด้านประวัติศาสตร์, ข้อมูลการท่องเที่ยวต่างประเทศ และข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลสำคัญของโลกหรือบุคคลที่มีชื่อเสียง และเรื่องที่ทำให้สนใจในระดับต่ำ ได้แก่ การศึกษาธรรมชาติ การปฏิบัติธรรมและการให้ความช่วยเหลือองค์กรการกุศลต่าง ๆ

บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 60.3 มีอายุระหว่าง 18-19 ปี ร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยสะสม ระหว่าง 2.51-3.00 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.1 ใช้เฟซบุ๊กทุกวัน โดยใช้มากกว่า 2 ชั่วโมงต่อครั้ง มักใช้เมื่อมีเวลาว่าง และนิยมใช้ผ่านอุปกรณ์มือถือร้อยละ 67.6 ในด้านรูปแบบการใช้พบว่า ใช้สนทนา (Chat) กับเพื่อน และใช้เขียนแสดงความยินดีกับเพื่อนในโอกาสต่าง ๆ อยู่ในระดับบ่อยมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51 และ 3.36 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 5) ส่วนการกด Like เอาใจเพื่อน การอัพโหลด (Up Load) ภาพต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การโพสต์ข้อความเล่าเรื่องต่าง ๆ การติดตามข่าวประจำวัน การติดต่อสื่อสารกับ

เพื่อนเก่าการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ (Comment) และการสร้างอัลบั้มรูปมีการใช้อยู่ในระดับบ่อย ด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุดได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน มีคะแนนเฉลี่ย 4.16 และผลกระทบที่เคยเกิดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่างจากการเล่นเฟสบุ๊กมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การทะเลาะหรือโต้เถียงหรือขัดแย้งกับแฟน/ คนรัก การทะเลาะหรือโต้เถียงหรือขัดแย้งกับเพื่อนและผลการเรียนลดลงหรือแย่ลง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.66 1.59 และ 1.46 ตามลำดับ (จากคะแนนเต็ม 3) ในด้านการเรียนพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.1 เคยได้รับผลกระทบทำให้ผลการเรียนลดลงในระดับเป็นบางครั้งจนถึงบ่อยครั้ง ร้อยละ 36.2 เคยส่งการบ้านไม่ทัน ร้อยละ 28.0 เคยโดนครู/ อาจารย์ว่ากล่าวเพราะเล่นเฟสบุ๊กในห้องเรียน นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 23.7 เคยได้รับอุบัติเหตุทางร่างกายเช่น การเดินชนกับคนอื่น ๆ หรือหกล้มเพราะมัวแต่เล่นเฟสบุ๊ก

ชลธิชา จุ้ยนาม (2558) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ที่บ้านตนเอง เรียนรู้จากเพื่อน มีประสบการณ์ใช้ 1-3 ปี ระยะเวลาแต่ละครั้งนาน 1-2 ชั่วโมง ความถี่ 3-4 ครั้ง/ สัปดาห์ ใช้ในช่วงเวลา 18.00 น.-00.00 น. โดยใช้ในการศึกษาหาความรู้และใช้พูดคุยกับเพื่อน ระดับปัจจัยจิตลักษณะในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย นักเรียนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านครอบครัว การเรียน สุขภาพ และสังคมแตกต่างกันจะมีผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และปัจจัยแวดล้อมมีอิทธิพลต่อผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แนวทางการแก้ไขผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ด้านการศึกษา โรงเรียนควรมีมาตรการควบคุมเว็บไซต์ที่ไม่เหมาะสม ด้านครอบครัว ผู้ปกครอง ควรมีการสร้างกฎการใช้สื่อออนไลน์ ด้านสุขภาพ ควรสร้างพฤติกรรมสุขภาพ ในการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ให้เหมาะสม และด้านสังคม รัฐบาลควรมีนโยบายในการป้องกันปัญหาที่เกิดจากการใช้สื่อออนไลน์

สินี กิตติชนมวรกุล (2558) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนในจังหวัดสงขลา พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง เปิดรับสื่อสังคมออนไลน์ผ่านสมาร์ทโฟน เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่นิยมใช้ คือ Facebook ช่วงเวลาที่เข้าใช้งานมากที่สุดคือช่วงเวลา 19.00-24.00 น. มีการเปิดใช้งานเฉลี่ย 4-5 ครั้งต่อวัน เฉลี่ยครั้งละ 1 ชั่วโมง โดยกลุ่มตัวอย่างมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นข้อมูล เพื่อกิจกรรมทางสังคม เพื่องานอดิเรก และเพื่ออัพเดทสถานะ ผลกระทบจากการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านกิจกรรม พบว่าส่งผลกระทบในเรื่อง 1) นอนดึกขึ้น 2) ใช้เวลาอยู่กับตัวเองมากขึ้น 3) แสบตา ปวดหัว เมื่อยมือ

ปวดไหล่ เวลาเล่นนาน ๆ โดยมีผลกระทบอยู่ในระดับสูง ผลจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความสนใจ พบว่า 1. สนใจเทคโนโลยีใหม่ ๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ 2. สนใจและเริ่มวางแผนอนาคตตนเอง 3. สนใจสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ๆ อยู่เสมอ 4. สนใจใช้สินค้าแบรนด์เนมมีชื่อเสียงจากต่างประเทศ 5. สนใจในการศัลยกรรม 6. ให้ความสำคัญกับเรื่องรูปร่างหน้าตา 7. สนใจด้านอาหาร การกินเพื่อสุขภาพ 8. สนใจมีเพื่อนกลุ่มใหม่ ๆ อยู่เสมอ โดยระดับผลกระทบอยู่ในระดับสูง ผลจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านความคิดเห็น พบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความเชื่อว่าผู้หญิงที่ดีควร รักรวดสงวนตัว โดยอยู่ในระดับสูงมาก

เสาวภาคย์ แหลมเพชร (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี พบว่า พฤติกรรม การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัด นนทบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประเภท Facebook มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาเป็น Line และ Instagram มีวัตถุประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีมากเป็น อันดับหนึ่ง คือ ใช้คุยกับเพื่อนเกี่ยวกับทั่ว ๆ ไป รองลงมาเป็นการใช้เพื่อคุยกับเพื่อนเกี่ยวกับ การเรียนและการบ้าน สำหรับการจัดการเวลาในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในแต่ละวัน พบว่า นักเรียนใช้เฉลี่ยวันละ 7.30 ชั่วโมง ผู้ที่ใช้น้อยที่สุดใช้วันละ 45 นาที ส่วนผู้ที่ใช้มากที่สุดใช้วันละ 24 ชั่วโมง ซึ่งหมายถึงนักเรียนเปิดอุปกรณ์เชื่อมต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ตลอดเวลาทั้งวัน นักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เฉลี่ย 7.29 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์น้อย ที่สุดคือ เพิ่งใช้มาเพียง 1 ปี ส่วนผู้ที่มีประสบการณ์มากที่สุดคือใช้มาเป็นเวลา 10 ปี เปรียบเทียบ ผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัด นนทบุรีจำแนกตามเพศและแผนการเรียน พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงได้รับผลกระทบ ทางด้านอารมณ์จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ นัยสำคัญ .05 ได้รับผลกระทบทางด้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 และได้รับผลกระทบทางด้านการเรียนจากการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .01 โดยนักเรียนชายได้รับ ผลกระทบทางด้านอารมณ์ สังคมและการเรียนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากกว่านักเรียน หญิง โดยนักเรียนที่มีแผนการเรียนแตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยนักเรียนแผน ศิลป์-คณิตได้รับผลกระทบทางด้านอารมณ์ จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมาเป็น นักเรียนแผนศิลป์ภาษา และนักเรียนแผนวิทย์-คณิต ตามลำดับ แต่นักเรียนที่มีแผนการเรียน แตกต่างกันได้รับผลกระทบทางด้านสังคม และผลกระทบทางด้านการเรียนไม่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น เพื่อให้ผลการวิจัยดำเนินไปตามกระบวนการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยมีขั้นตอนและรายละเอียดดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ
4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ วัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตบางบอนมีด้วยกัน 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนศึกษานารีวิทยา และ โรงเรียนนวมินทราชินติศวีทยา กรมวังกลาภิเยก มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 3,564 คน จำแนกดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 จำนวนประชากร โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ชื่อ โรงเรียน	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ
โรงเรียนศึกษานารีวิทยา				
- มัธยมศึกษาตอนต้น	722	923	1,645	46.16
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	454	785	1,239	34.76
โรงเรียนนวมินทราชินติศิวาลัย รัชมังกลา ภิเษก				
- มัธยมศึกษาตอนต้น	274	210	484	13.58
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	86	110	196	5.50
รวม	1,536	2,028	3,564	100.00

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นวัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มประชากรพิจารณาจากการเทียบตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) รายละเอียดดังตารางที่ 3-2 และ 3-3

ตารางที่ 3-2 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน

ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง
10	10	100	80	280	162	800	260	2,800	338
15	14	110	86	290	165	850	265	3,000	341
20	19	120	92	300	169	900	269	3,500	346
25	24	130	97	320	175	950	274	4,000	351
30	28	140	103	340	181	1,000	278	4,500	354
35	32	150	108	360	186	1,100	285	5,000	357
40	36	160	113	380	191	1,200	291	6,000	361
45	40	170	118	400	196	1,300	297	7,000	364
50	44	180	123	420	201	1,400	302	8,000	367
55	48	190	127	440	205	1,500	306	9,000	368
60	52	200	132	460	210	1,600	310	10,000	370
65	56	210	136	480	214	1,700	313	15,000	375
70	59	220	140	500	217	1,800	317	20,000	377
75	63	230	144	550	226	1,900	320	30,000	379
80	66	240	148	600	234	2,000	322	40,000	380
85	70	250	152	650	242	2,200	327	50,000	381
90	73	260	155	700	248	2,400	331	75,000	382
95	76	270	159	750	254	2,600	335	100,000	384

(Krejcie & Morgan, 1970).

ตารางที่ 3-3 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ชื่อโรงเรียน	ชาย	หญิง	รวม
โรงเรียนศึกษานารีวิทยา			
- มัธยมศึกษาตอนต้น	70	90	160
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	44	76	120
โรงเรียนนวมินทราชินูทิศวิถียาคม รัชมังกลาภิเษก			
- มัธยมศึกษาตอนต้น	27	20	47
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	8	11	19
รวม	149	197	346

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพบิดามารดา ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับใคร บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนในการดูแล การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากน้อยแค่ไหน ค่าขนม/เงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ต่อเดือน ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อวัน) สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ และ จุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบ (Check list)

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พฤติกรรมต่อต้านสังคม และพฤติกรรมมั่วสุม โดย ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ (Rating scale) 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ (Rating scale) 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม ลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบเลือกคำตอบ (Rating scale) 5 คำตอบ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ดำเนินการสร้างและพัฒนาแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ส่วน

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์และตรวจสอบ เพื่อหาค่าความเที่ยงเชิงเนื้อหา และภาษาที่ใช้โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC และนำมาแก้ไขปรับปรุง

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับวัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 36 ชุด โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

ของครอนบาค (Cronbach's alpha)

6. ปรับแก้แบบสอบถาม

7. จากนั้นนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจริง จากวัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 346 ชุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ การทดสอบความตรง (Validity) และการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การทดสอบความตรง

การทดสอบความตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวัดว่าข้อคำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนั้นมีเนื้อหาสาระครบถ้วนในเรื่องที่ต้องการจะวัดหรือไม่ ซึ่งการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทดสอบความเที่ยงตรงโดยใช้แนวทางการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ซึ่งการทดสอบความตรงของมาตรวัดตามแนวทางดังกล่าว จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจจากผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 5 ท่าน เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาความคิดที่แบ่งเป็น 2 ขั้ว (สุวิมล ติรกันันท์, 2549, หน้า 138) เมื่อได้ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านแล้ว ก็นำผลที่ได้มาคำนวณหาค่าความสอดคล้องระหว่างประเด็นที่ต้องการวัดกับข้อคำถามในแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยดัชนีที่ใช้แสดงค่าความสอดคล้องดังกล่าวเรียกว่า ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) โดยค่า IOC จะมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 ดังนั้น ข้อคำถามที่ดีควรมีค่า IOC ที่มีค่าใกล้ 1 และข้อคำถามใดที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ควรทำการแก้ไขปรับปรุง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 261)

การทดสอบความเชื่อถือได้

การทดสอบความเชื่อถือได้ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบมาตรวัดด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือ หรือค่าความสอดคล้องภายในแบบ ครอนบาคแอลฟา (Cronbach's Alpha)

หากค่าอัลฟามีค่าต่ำกว่า .50 ถือว่ามีความเชื่อถือได้น้อย หากค่าอัลฟาที่ได้อยู่ในช่วงระหว่าง .50-.65 ถือว่ามีความเชื่อถือได้ในระดับปานกลาง และหากมีค่าอัลฟาตั้งแต่ .70 ขึ้นไป ถือว่ามีความเชื่อถือได้ระดับสูง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 261) โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 36 คน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมา

วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ ในการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยได้ตัดข้อคำถามในแบบสอบถามบางข้อออกตามคำแนะนำของโปรแกรมสำเร็จรูป

ตารางที่ 3-4 ค่า Cronbach Alpha ของมาตรวัดต่าง ๆ

มาตรวัด	จำนวนข้อคำถาม	ค่า α
ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว	13	.85
ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	13	.92
พฤติกรรมเบี่ยงเบน		
- พฤติกรรมต่อต้านสังคม	12	.92
- พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	12	.89
- พฤติกรรมมั่วสุม	12	.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร คือ โรงเรียนศึกษานารีวิทยาและโรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม ราชมั่งคณาภิเษก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประสานงานกับโรงเรียนศึกษานารีวิทยาและโรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม ราชมั่งคณาภิเษก เพื่อเข้าเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากทางสถานศึกษาอย่างเป็นทางการและอนุญาตให้เข้าเก็บข้อมูลได้

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปยังโรงเรียนศึกษานารีวิทยาและโรงเรียนนวลนรดิศวิทยาคม ราชมั่งคณาภิเษก เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างที่กำหนดตอบแบบสอบถาม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นจะทำการตรวจสอบแบบสอบถามทุกชุด เพื่อให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ถูกต้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เป็นการอธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ กลุ่มตัวอย่าง โดยวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพบิดามารดา ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับใคร บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มากน้อยแค่ไหน ค่าขนม/เงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือน ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นส่วนใหญ่ ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อวัน) สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ และจุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยการเอามาแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การแปลผลของความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981, p. 82) มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

การศึกษากรอบสาระของแต่ละด้าน ได้แก่ พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว และด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม แล้วประมวลสร้างเป็นข้อคำถาม โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert) ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541) เป็นระดับการประเมิน ดังนี้

5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. สถิติสอบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่ม (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 249)

$$F = \frac{MS_h}{MS_w}$$

โดยที่	df_1	=	p-1
	df_2	=	n - p
เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงของ F
	MS_h	แทน	ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	df_1	แทน	องศาอิสระของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	df_2	แทน	องศาอิสระของความแปรปรวนภายในกลุ่ม
	p	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน	จำนวนข้อมูลตัวอย่างทั้งหมด

4. สถิติที่ใช้ในการทดสอบคือ สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) เพื่อใช้ทดสอบค่าความสัมพันธ์กันสำหรับค่าความสัมพันธ์กันสำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองกลุ่ม โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย เพียร์สัน (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2545)

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	เป็น	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	$\sum X$	เป็น	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1 (X)
	$\sum Y$	เป็น	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2 (Y)
	$\sum XY$	เป็น	ผลรวมของผลคูณระหว่างข้อมูลตัวแปรที่ 1 และ 2
	$\sum X^2$	เป็น	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 1
	$\sum Y^2$	เป็น	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปรตัวที่ 2
	N	เป็น	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง

1. ค่า r เป็น ลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม คือ ถ้า X เพิ่มขึ้น Y จะลด แต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
 2. ค่า r เป็น บวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ X เพิ่มขึ้น Y จะเพิ่ม แต่ถ้า X ลด Y จะลด
 3. ค่า r เข้าใกล้ 1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และมีความสัมพันธ์กันมาก
 4. ค่า r เข้าใกล้ -1 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงข้าม และมีความสัมพันธ์กันมาก
 5. ค่า r เท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์
- เกณฑ์ในการพิจารณาความสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ดังนี้

ตารางที่ 3-5 ระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R)	ระดับความสัมพันธ์
$r > .8$	สูง
$.6 < r < .8$	ค่อนข้างสูง
$.4 < r < .6$	ปานกลาง
$.2 < r < .4$	ค่อนข้างต่ำ
$r < .2$	ต่ำ

ที่มา: พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2543)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 346 ฉบับ ได้รับคืนและเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ตารางประกอบคำบรรยายแบ่งเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของวัยรุ่นชายหญิงที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 346 คน จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพบิดามารดา ผู้ที่พักอาศัยด้วยในปัจจุบัน การดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือน ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อวัน) สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ และจุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ วิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4-1

ตารางที่ 4-1 จำนวนและร้อยละข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 346)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	148	42.8
หญิง	198	57.2
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	73	21.1
มัธยมศึกษาปีที่ 2	69	19.9
มัธยมศึกษาปีที่ 3	66	19.1
มัธยมศึกษาปีที่ 4	54	15.6
มัธยมศึกษาปีที่ 5	41	11.8
มัธยมศึกษาปีที่ 6	43	12.4
สถานภาพบิดามารดา		
อยู่ด้วยกัน	244	70.5
หย่าร้าง	38	11
แยกกันอยู่	40	11.6
เสียชีวิต (คนเดียว)	23	6.6
เสียชีวิต (ทั้งคู่)	1	0.3
ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ		
บิดามารดา (ครอบครัวเดียว)	205	59.2
บิดามารดาและญาติพี่น้อง (ครอบครัวขยาย)	92	26.6
ญาติหรือคนรู้จัก	18	5.2
อื่น ๆ	31	9
การมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง		
มาก (ดูแลสอดส่องให้คำแนะนำเป็นประจำ)	70	20.2

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 346)	ร้อยละ
ปานกลาง (ดูแลสอดคล้องให้คำแนะนำเป็นบางครั้ง)	243	70.2
น้อย (ไม่มี)	33	9.5
เงินที่ได้จากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือน		
ต่ำกว่า 1,000 บาท	41	11.8
1,000-2,000 บาท	120	34.7
2,000-3,000 บาท	123	35.5
มากกว่า 3,000 บาท	62	17.9
ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเกมซื้อขายสังคมนออนไลน์		
6:00-12:00 น.	26	7.5
12:00-16:00 น.	34	9.8
16:00-20:00 น.	138	39.9
20:00-24:00 น.	134	38.7
หลัง 24:00 น. เป็นต้นไป	14	4
ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเกมซื้อขายสังคมนออนไลน์		
ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง	71	20.5
5-10 ชั่วโมง	177	51.2
11-15 ชั่วโมง	62	17.9
มากกว่า 15 ชั่วโมง	36	10.4
สถานที่ที่ใช้เล่นเกมซื้อขายสังคมนออนไลน์		
บ้านตัวเอง	322	93.1
บ้านเพื่อน	3	0.9
โรงเรียน	9	2.6
ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่	8	2.3
อื่น ๆ	4	1.2

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 346)	ร้อยละ
จุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์		
อัปเดตเรื่องราวส่วนตัว	71	20.5
บอกความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์รับรู้	12	3.5
แสดงความคิดเห็นเรื่องที่เป็นประเด็นในสังคมปัจจุบัน	13	3.8
ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ	88	25.4
ติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่น	86	24.9
ใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ	42	12.1
ติดตามความเคลื่อนไหวดารานักร้องหรือเน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ	22	6.4
ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์	12	3.5

จากตารางที่ 4-1 ปัจจัยส่วนบุคคลของวัยรุ่นชายหญิงที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวน 346 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 เพศชาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 โดยส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 สถานภาพบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ด้วยกัน จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ครอบครัวเดี่ยว) จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 การมีส่วนในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ ปานกลาง (ดูแลสอดส่อง ให้คำแนะนำ ตักเตือน ห้ามปรามเป็นบางครั้ง) จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 โดยได้รับเงินจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือนอยู่ที่ 2,000-3,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16:00-20:00 น. จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 โดยใช้ระยะเวลาในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ 5-10 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 โดยสถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ บ้านตัวเอง จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 93.1 ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อ ติดตามข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

การวิเคราะห์ด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ได้แก่ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พฤติกรรมมั่วสุม และพฤติกรรมต่อต้านสังคม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางที่ 7-10

ตารางที่ 4-2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

พฤติกรรมเบี่ยงเบน	\bar{X}	SD	ระดับ
เบี่ยงเบนทางเพศ	1.46	0.65	น้อย
มั่วสุม	1.47	0.68	น้อย
ต่อต้านสังคม	1.36	0.71	น้อย
รวม	1.43	0.68	น้อย

จากตารางที่ 4-2 พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.43, SD = 0.65$) พฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ พฤติกรรมต่อต้านสังคม ($\bar{X} = 1.47, SD = 0.68$) รองลงมาคือ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ($\bar{X} = 1.46, SD = 0.65$) และลำดับสุดท้ายคือ พฤติกรรมต่อต้านสังคม ($\bar{X} = 1.36, SD = 0.71$) โดยพิจารณาเป็นรายด้านได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4-3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากการใช้
เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอของตัวเองออก แนวเซ็กซี่ลง Social network	1.42	0.91	น้อย	6
2. ใช้ Social Network เป็นช่องทาง หาคู่ให้	1.99	1.10	น้อย	1
3. แชร์รูปภาพหรือวิดีโอแนวเซ็กซี่หรือ ลามกอนาจารลง Social network	1.29	0.81	น้อย	8
4. สนทนาหรือแลกเปลี่ยนเรื่องเพศอย่าง เปิดเผยใน Social network	1.28	0.75	น้อย	9
5. สนใจและติดตามสื่อออนไลน์ที่นำเสนอ เกี่ยวกับเรื่องเพศ	1.48	0.87	น้อย	4
6. มองเห็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอัน ควรเป็นเรื่องปกติของยุคสมัยนี้	1.83	1.07	น้อย	2
7. แอบถ่ายรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจาร ของคนอื่น โพสต์ลง Social network	1.18	0.70	น้อย	12
8. ส่งต่อรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารให้ กลุ่มเพื่อนหรือคนสนิท	1.41	0.90	น้อย	7
9. ดูหนังโป๊หรือการ์ตูนโป๊ออนไลน์	1.60	1.02	น้อย	3
10. บอกเล่าประสบการณ์ทางเพศของ ตัวเองใน Social network	1.25	0.76	น้อย	11
11. เข้าใช้บริการเว็บไซต์ลามกอนาจาร	1.45	0.98	น้อย	5
12. Download รูปภาพหรือวิดีโอลามก อนาจารเก็บไว้	1.27	0.83	น้อย	10
รวม	1.46	0.65	น้อย	

จากตารางที่ 4-3 พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.46, SD = 0.65$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ ใช้ Social Network เป็นช่องทางหาคู่นอน ($\bar{X} = 1.99, SD = 1.1$) รองลงมาคือ มองเห็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นเรื่องปกติของยุคสมัยนี้ ($\bar{X} = 1.83, SD = 1.07$) และดูหนังโป๊หรือการ์ตูนโป๊ออนไลน์ ($\bar{X} = 1.6, SD = 1.02$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แอบถ่ายรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารของคนอื่น โพสต์ลง Social Network ($\bar{X} = 1.18, SD = 0.7$)

ตารางที่ 4-4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมมั่วสุมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

พฤติกรรมมั่วสุม	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. ใช้ Social Network ในการเล่นพนันออนไลน์	1.37	0.86	น้อย	6
2. โพสต์รูปภาพขณะรวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงใน Social network	1.63	1.05	น้อย	2
3. ใช้ Social network นัดหมายเพื่อนหรือคนรู้จัก ยกพวกไปทะเลาะวิวาทกับคู่อริ	1.38	0.88	น้อย	4
4. รวมกลุ่มกับเพื่อนโดดเรียน	1.59	1.00	น้อย	3
5. แอบสูบบุหรี่ในโรงเรียนกับกลุ่มเพื่อน	1.27	0.85	น้อย	8
6. รวมกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1.64	1.09	น้อย	1
7. ยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ	1.30	0.94	น้อย	7
8. โพสต์วิดีโอขณะรวมกลุ่มกันเล่นพนันลงใน Social network	1.17	0.67	น้อย	10
9. โพสต์วิดีโอขณะรวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงใน Social network	1.38	0.94	น้อย	5
10. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ ลง Social network	1.17	0.74	น้อย	11
11. รวมกลุ่มกันก่อความวุ่นวาย สร้างสถานการณ์ให้คนอื่นเดือดร้อน	1.24	0.80	น้อย	9
รวม	1.47	0.68	น้อย	

จากตารางที่ 4-4 พบว่า พฤติกรรมมีว่สมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.47, SD = 0.68$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ รวมกลุ่มค้มเครื่องค้มแอลกอฮอล์ ($\bar{X} = 1.64, SD = 1.09$) รองลงมาคือ โพสต์รูปภาพขณะรวมกลุ่มกันค้มเครื่องค้มแอลกอฮอล์ลงใน Social Network ($\bar{X} = 1.63, SD = 1.05$) และรวมกลุ่มกับเพื่อน โคคเรียน ($\bar{X} = 1.59, SD = 1$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอยกพวกกรุมทำร้ายร่างกายคู่อริ ลง Social Network ($\bar{X} = 1.17, SD = 0.74$)

ตารางที่ 4-5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมต่อต้านสังคมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

พฤติกรรมต่อต้านสังคม	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. แสดงความคิดเห็นบน Social network ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย	1.92	1.04	น้อย	1
2. แสดงความคิดเห็นลง Social network วิพากษ์วิจารณ์ให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง	1.29	0.82	น้อย	9
3. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอทำร้ายร่างกายตัวเองลง Social network	1.18	0.69	น้อย	12
4. โพสต์ข้อความท้าทายคู่อริลงใน Social network	1.31	0.81	น้อย	8
5. วิจารณ์กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้ลง Social network	1.68	1.08	น้อย	4
6. โพสต์ข้อความปลุกระดมต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนลง Social network	1.41	0.90	น้อย	6
7. ใช้ Social network เพื่อสร้างกลุ่มแก๊งแสดงพฤติกรรมก่อกวน	1.29	0.82	น้อย	9
8. โพสต์ข้อความลง Social network ของตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย	1.84	1.13	น้อย	3

ตารางที่ 4-5 (ต่อ)

พฤติกรรมต่อต้านสังคม	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
9. ใช้ Social network เป็นพื้นที่ระบาย อารมณ์ไม่พอใจเพื่อเรียกร้องความ สนใจ	1.90	1.08	น้อย	2
10. ทำลายทรัพย์สินสาธารณะให้เกิด ความเสียหายด้วยความคึกคะนอง	1.23	0.78	น้อย	11
11. แชร์คลิปวีดิโอทะเลาะวิวาทและ การใช้ความรุนแรงลงใน Social network	1.40	0.92	น้อย	7
12. แสดงกิริยาหรือเขียนข้อความไม่ พอใจและต่อต้านเมื่อต้องทำตาม กฎระเบียบข้อบังคับ	1.50	0.98	น้อย	5
13. โพสต์ข้อความลบหลู่หรือต่อต้าน คำสอนของศาสนาอื่นลงใน Social network	1.17	0.69	น้อย	13
รวม	1.38	0.71	น้อย	

จากจากตารางที่ 4-5 พบว่า พฤติกรรมมีว่สุ่มจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ
วัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.38, SD = 0.71$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ
แสดงความคิดเห็นบน Social Network ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย ($\bar{X} = 1.92, SD = 1.04$) รองลงมาคือ
ใช้ Social Network เป็นพื้นที่ระบายอารมณ์ไม่พอใจเพื่อเรียกร้องความสนใจ ($\bar{X} = 1.9,$
 $SD = 1.08$) และ โพสต์ข้อความลงใน Social Network ของตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย ($\bar{X} = 1.84,$
 $SD = 1.13$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โพสต์ข้อความลบหลู่หรือต่อต้านคำสอนของศาสนา
อื่นลงใน Social Network ($\bar{X} = 1.17, SD = 0.69$)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว

ตารางที่ 4-6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. สามารถแสดงกิริยาหรือพูดจาไม่สุภาพต่อหน้าบิดามารดา/ ผู้ปกครองได้	1.79	0.98	น้อย	11
2. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่เคยอยู่ให้คำปรึกษาหารือหรือพูดจาด้วย	1.72	1.08	น้อย	12
3. สามารถเลือกคบเพื่อนได้ทั้งหญิงและชายโดยที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ห้าม	3.64	1.40	มาก	1
4. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยใส่ใจในตัวข้าพเจ้า	1.54	1.00	น้อย	13
5. ไปเที่ยวไหนบิดามารดา/ ผู้ปกครองก็ไม่ว่า	2.27	1.24	น้อย	6
6. เวลาที่มีปัญหาบิดามารดา/ ผู้ปกครองจะนั่งเฉย ข้าพเจ้าต้องแก้ปัญหาเอง	1.81	1.15	น้อย	10
7. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระการแต่งตัว	2.93	1.37	ปานกลาง	3
8. บิดามารดา/ ผู้ปกครองปล่อยให้ทำอะไรได้ตามความพอใจของข้าพเจ้า	2.50	1.20	น้อย	4
9. หลังเลิกเรียนเมื่อกลับถึงบ้านบิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่เคยสนใจถามไถ่	1.81	1.12	น้อย	9
10. ทุกครั้งที่ไม่ทำตามที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะไม่ถามถึงเหตุผลและไม่สนใจ	1.87	1.17	น้อย	7

ตารางที่ 4-6 (ต่อ)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
11. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลา พูดคุยเพื่อสอบถามทุกข์สุขของข้าพเจ้า	1.82	1.19	น้อย	8
12. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระใน เรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ	3.32	1.42	ปานกลาง	2
13. เมื่อทำผิดจะถูกบิดามารดา/ ผู้ปกครองลงโทษหรือดุอย่างรุนแรง	2.41	1.22	น้อย	5
รวม	2.26	0.72	น้อย	

จากจากตารางที่ 4-6 พบว่า พฤติกรรมมีว่สุ่มจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.26, SD = 0.72$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ สามารถเลือกคบเพื่อนได้ทั้งหญิงและชายโดยที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ห้าม ($\bar{X} = 3.64, SD = 1.4$) รองลงมา คือ บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ ($\bar{X} = 3.32, SD = 1.42$) และบิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระการแต่งตัว ($\bar{X} = 2.93, SD = 1.37$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยใส่ใจในตัวข้าพเจ้า ($\bar{X} = 1.54, SD = 1$)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 4-7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
1. ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางช่องทาง Social network เป็นหลัก	3.66	1.24	มาก	1
2. อิทธิพลจากสื่อสารมวลชนบน Social network มีผลต่อการแสดงออกของข้าพเจ้า	2.34	1.09	น้อย	3
3. มักจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารสื่อสารมวลชนบน Social network เท่านั้น	2.51	1.67	ปานกลาง	2
4. เลือกที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่นำเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเปิดเผย	1.64	0.99	น้อย	7
5. ติดตามคารานักร้องหรือเน็ตไอดอลที่ชอบโชว์รูปภาพหรือวิดีโอที่ล่อแหลม	1.73	1.06	น้อย	6
6. เลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	1.33	0.82	น้อย	13
7. ข้าพเจ้าเลือกจะทำตามแบบเพื่อนแม้สิ่งนั้นจะไม่ใช่เรื่องที่ชอบหรืออยากทำ	1.54	0.91	น้อย	9
8. ฝืนทำพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่ไม่ชอบเพียงเพื่อให้เพื่อนยอมรับและเอาเข้ากลุ่ม	1.47	0.93	น้อย	11
9. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และของมีนเมา	1.84	1.17	น้อย	5

ตารางที่ 4-7 (ต่อ)

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD	ระดับ	ลำดับที่
10. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนไปทำ เรื่องเดือดร้อนวุ่นวายต่อสังคมเสมอ	1.37	0.86	น้อย	12
11. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนเล่น การพนันและยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุข	1.60	1.06	น้อย	8
12. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social network ที่น่าเสนอเรื่องความเบี่ยงเบนทางเพศ	1.47	0.92	น้อย	10
13. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social network ที่นำเสนอข่าวอาชญากรรม การใช้ความรุนแรงในสังคม	2.10	1.23	น้อย	4
รวม	1.89	0.67	น้อย	

จากตารางที่ 4-7 พบว่า พฤติกรรมมีว่สุ่มจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.89, SD = 0.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางช่องทาง Social Network เป็นหลัก ($\bar{X} = 3.66, SD = 1.24$) รองลงมาคือ มักจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารสื่อสารมวลชนบน Social Network เท่านั้น ($\bar{X} = 2.51, SD = 1.67$) และอิทธิพลจากสื่อสารมวลชนบน Social Network มีผลต่อการแสดงออกของข้าพเจ้า ($\bar{X} = 2.34, SD = 1.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ เลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ($\bar{X} = 1.33, SD = 0.82$)

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 วัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นแตกต่างกัน โดยสมมติฐานดังกล่าวผู้วิจัยจะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) รายละเอียดดังตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4-8 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของวัยรุ่น จำแนกตามการอยู่อาศัยในครอบครัวที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	1.684	.3	.561	1.312	.27
ภายในกลุ่ม	146.317	342	.428		
รวม	148.001	345			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-8 พบว่า วัยรุ่นใน โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
ที่มีการอยู่อาศัยในครอบครัวที่ต่างกันมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 วัยรุ่นที่ใช้สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันจะมี
พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นแตกต่างกัน โดยสมมติฐาน
ดังกล่าวผู้วิจัยจะใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว รายละเอียดดังตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของวัยรุ่น จำแนกตามสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
ระหว่างกลุ่ม	5.758	4	1.439	3.451	.009
ภายในกลุ่ม	142.243	341	.417		
รวม	148.001	345			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-9 พบว่า วิทยุรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่างกันมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานข้อที่ 3 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวิทยุรุ่น โดยสมมติฐานดังกล่าวผู้วิจัยจะใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) รายละเอียดดังตารางที่ 4-10

ตารางที่ 4-10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวิทยุรุ่น จำแนกตามปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

พฤติกรรมเบี่ยงเบน	ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว		
	R	Sig.	ระดับความสัมพันธ์
พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	0.456*	.000	ปานกลาง

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-10 พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวิทยุรุ่นกับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.456 ในระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 4 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวิทยุรุ่น โดยสมมติฐานดังกล่าวผู้วิจัยจะใช้สถิติการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson correlation) รายละเอียดดังตารางที่ 4-11

ตารางที่ 4-11 การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของวัยรุ่น จำแนกตามปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

พฤติกรรมเบี่ยงเบน	ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม		
	<i>R</i>	<i>Sig.</i>	ระดับความสัมพันธ์
พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	0.630*	.000	ค่อนข้างสูง

*แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-11 พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น กับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีค่า *Sig.* เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.630 ในระดับค่อนข้างสูง

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น 2. ศึกษาลักษณะของตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 จำนวน 3,564 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 1,536 คน และเพศหญิง จำนวน 2,028 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้จากการคำนวณโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจิจและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 346 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามดังกล่าว แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ส่วนที่ 2 แสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัวและ ส่วนที่ 4 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการทำหนังสือถึงผู้อำนวยการของโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย โรงเรียนศึกษานารีวิทยาและโรงเรียนนวมินทราชินติศิวทยา กรมวังคณาภิเชก เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 57.2 เพศชาย จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 42.8 โดยส่วนใหญ่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 21.1 สถานภาพบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่าง อยู่ด้วยกัน จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 ซึ่งปัจจุบันส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ครอบครัวเดี่ยว) จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 59.2 การมีส่วนในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบิดามารดาหรือผู้ปกครองส่วนใหญ่คือ ปานกลาง (ดูแลสอดส่องให้คำแนะนำ ตักเตือน ห้ามปรามเป็นบางครั้ง) จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 โดยได้รับเงินจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือนอยู่ที่ 2,000-3,000 บาท จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 35.5 ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16.00-20.00 น. จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9 โดยใช้ระยะเวลาในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ 5-10 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 51.2 ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อติดตามข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ซึ่งมี 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พฤติกรรมมั่วสุม และพฤติกรรมต่อต้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

2.1 ด้านพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ ใช้ Social network เป็นช่องทางหาคู่ให้ รองลงมาคือ มองเห็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นเรื่องปกติของยุคสมัยนี้ และดูหนังโป๊หรือการ์ตูนโป๊ออนไลน์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ แอบถ่ายรูปภาพหรือวิดีโอตามกอนาจารย์ของคนอื่น โพสต์ลงเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.2 ด้านพฤติกรรมมั่วสุม พบว่า พฤติกรรมมั่วสุมจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ รวมกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาคือ โพสต์รูปภาพขณะรวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์ และรวมกลุ่มกับเพื่อน โดดเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ ลงเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.3 ด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม พบว่า พฤติกรรมที่พบบ่อยจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามลำดับแรกคือ แสดงความคิดเห็นบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย รองลงมาคือ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นพื้นที่ระบายอารมณ์ไม่พอใจเพื่อเรียกร้องความสนใจ และโพสต์ข้อความลงเครือข่ายสังคมออนไลน์ของตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ โพสต์ข้อความลบหลู่หรือต่อต้านคำสอนของศาสนาอื่นลงในเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ ได้แก่ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวขาดความอบอุ่นในครอบครัว และขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรม ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การคบเพื่อน อิทธิพลด้านสื่อสารมวลชนของเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการเลียนแบบคาราน์กร็องและเน็ตไอดอล (Net idol) ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถสรุปประเด็นที่นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์และอภิปรายผลเพื่อที่จะเป็นข้อมูลนำไปสู่การเสนอแนะในการวิจัยต่อไป มีประเด็นสำคัญที่ควรอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชายหญิงที่เป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์คือ บ้านตัวเอง ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 16.00-20.00 น. ส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อ ติดตามข่าวสารข้อมูลใหม่ ๆ และติดต่อสื่อสารปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นตามลำดับสอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของชลธิชา จุ้ยนาม (2558) เรื่องพฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายออนไลน์ที่บ้านตัวเอง ช่วงเวลาที่เข้าใช้งานมากที่สุด 18.00-00.00 น. ที่กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการศึกษาหาความรู้และใช้พูดคุยกับเพื่อนเช่นเดียวกัน และพบว่ากลุ่มตัวอย่างจะใช้ระยะเวลาในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ 5-10 ชั่วโมงต่อวัน สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของเสาวภาคย์

แหลมพีเชอร์ (2559) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี พบว่าใช้ระยะเวลาในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ 7.30 ชั่วโมงต่อวัน ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ผลการศึกษาวิจัยที่ออกมามีข้อมูลที่สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาที่ว่าวัยรุ่นในกลุ่มที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษายังคงใช้เวลาส่วนใหญ่กับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี 2557 ที่พบว่า ผลจากการสำรวจสะท้อนให้เห็นว่าวัยรุ่นใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตมากกว่ากิจกรรมอื่น ซึ่งแน่นอนว่าหากวัยรุ่นไม่ได้มีการใช้ไปในทางที่สร้างสรรค์หรือเกิดประโยชน์ รวมทั้งไม่ได้รับการให้คำแนะนำที่ถูกต้องและเหมาะสมจากทางพ่อแม่หรือครอบครัว ก็มีแนวโน้มว่า ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้และการศึกษาต่อในอนาคตอย่างแน่นอน

2. ผลการวิจัยจากสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่มีการอยู่อาศัยในครอบครัวที่ต่างกันไม่มีผลต่อมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งหมายความว่า ไม่ว่าจะกลุ่มตัวอย่างจะอาศัยอยู่ในครอบครัวที่เป็นครอบครัวเดี่ยว ครอบครัวขยาย อาศัยอยู่กับญาติพี่น้องหรือรูปแบบการอยู่อาศัยอื่นใดก็ไม่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งทำให้ปฏิเสธสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าวัยรุ่นที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีลักษณะแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นแตกต่างกัน ซึ่งผลที่ได้ขัดแย้งกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเซียร์ส (Sears, 1952) ที่อธิบายว่า ครอบครัวเป็นบ่อเกิดการเรียนรู้ที่สำคัญ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ทำให้บุคคลได้รับการเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ ทำให้มีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลซึ่งอาจรับได้จากการถูกรู้อบรม หรืออาจได้จากการเลียนแบบ การอยู่อาศัยกับครอบครัวที่ต่างกันก็ย่อมส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคลที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งก็ขัดแย้งกับผลงานวิจัยของชลธิชา จุ้ยนาม (2558) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย เช่นกันซึ่งผลงานวิจัยดังกล่าวพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านแตกต่างกันจะมีผลกระทบจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์แตกต่างกัน จากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยเห็นว่าการอยู่อาศัยจากครอบครัวที่แตกต่างกันอาจไม่ใช่เหตุผลหลักในการส่งผลกระทบต่อแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่น เท่ากับการมีส่วนร่วมในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์จากบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพราะหากพ่อแม่ผู้ปกครองไม่ใส่ใจในการสอดส่องดูแลให้คำแนะนำอย่างเหมาะสมและสม่ำเสมอแก่บุตรหลาน ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้

2. ผลการวิจัยจากสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ที่สถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกันจะส่งผลให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แตกต่างกัน จากข้อมูลการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 93.1 ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่บ้านตัวเอง สอดคล้องกับรายงานผลการวิจัยของ ชลธิชา จุ้ยนาม (2558) เรื่องพฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้เครือข่ายออนไลน์ที่บ้านตัวเอง โดยกลุ่มตัวอย่างจะใช้เวลาช่วงเลิกเรียนจนถึงก่อนเข้านอนในทุกวัน ซึ่งบ้านตัวเองเป็นสถานที่ที่เอื้อต่อการทำพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ง่าย เพราะมีความเป็นส่วนตัวและสะดวกสบายในการแสดงออกพฤติกรรม ดังนั้นหากในช่วงเวลาเหล่านั้นพ่อแม่ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ดูแลและไม่ได้มีการมอบหมายหน้าที่อื่นให้รับผิดชอบนอกจากการเรียน ทำให้วัยรุ่นต้องอาศัยเทคโนโลยีต่าง ๆ จนเกิดปัญหา แต่หากพ่อแม่ผู้ปกครองสามารถใช้เวลาที่บุตรหลานกลับมาบ้าน มีเวลาพูดคุยและทำกิจกรรมร่วมกัน มีการวางกฎระเบียบข้อตกลงในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ร่วมกันอย่างชัดเจน ก็จะเป็นการลดช่องว่างของปัญหาและลดการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

3. ผลการวิจัยจากสมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวมีความสัมพันธ์พฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉริสา ชุมมานนท์ (2548) ที่ได้กล่าวว่า บทบาทของบุคคลใกล้ชิดส่งผลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่น ได้แก่ บทบาทของครอบครัวหรือญาติ ส่งผลต่อพฤติกรรมการเล่นเกมออนไลน์ของวัยรุ่น และประสพสุข ปราชญากุล (2545) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า การที่ได้รับการดูแลและให้ความรู้จากผู้ปกครองที่แตกต่างกันส่งผลต่อความแตกต่างกันของพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็สอดคล้องกับทฤษฎีของที่ว่าด้วยรูปแบบของความสัมพันธ์ในครอบครัวของ วันทนีย์ วาสีกะสิน และคณะ (2541) ที่กล่าวว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูลูกมีหลายรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งแต่ละรูปแบบจะมีผลโดยตรงกับบุคลิกภาพการแสดงออกพฤติกรรม และมีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูก ทำให้เกิดบรรยากาศในครอบครัวมีความแตกต่างกันไป (วันทนีย์ วาสีกะสิน และคณะ, 2541, หน้า 20) สะท้อนให้เห็นว่า ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยหลักที่ส่งผลสัมพันธ์โดยตรงกับการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนของวัยรุ่นจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สภาพความสัมพันธ์ของครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของลูก ครอบครัวที่ดูแลเอาใจใส่ ให้ความรัก และเวลากับลูก เด็กในครอบครัวนั้นก็จะมีความสัมพันธ์กันเมื่อต้องเผชิญกับสิ่งเร้าในสังคม ขณะเดียวกันเด็กที่มา

จากครอบครัวที่ปล่อยปะละเลย เข้มงวดเกินไป ไม่ให้ความรักและการเอาใจใส่ เด็กก็จะไปแสวงหา
 สิ่งทีตนเองขาดจากสังคมภายนอก เช่น เพื่อนฝูง ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากบรรทัด
 ฐานทางสังคมในที่สุด

4. ผลการวิจัยจากสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมี
 ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในระดับค่อนข้างสูง ซึ่ง
 สภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้
 เครือข่ายสังคมออนไลน์ อันได้แก่การคบเพื่อน อิทธิพลด้านสื่อสารมวลชนของเครือข่ายสังคม
 ออนไลน์ และการเลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอล (Net idol) ซึ่งสอดคล้องกับพรานภา
 เวียงคำ บุญจันทร์ สีสันต์ และปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) ที่ศึกษาเรื่องตัวแปรที่ส่งผลต่อ
 พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนใน
 เครื่องูลนิชณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่าตัวแปร
 ด้านสื่อ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนมากที่สุด
 หากนักเรียนเลือกรับสื่อที่ไม่เหมาะสมรองลงมาคือด้านเพื่อน เพื่อนเป็นอีกหนึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพล
 ต่อพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนเพราะนักเรียนวัยนี้มีความต้องการ
 การยอมรับจากกลุ่มเพื่อน มีความรักและเชื่อใจเพื่อนเป็นอย่างมาก สถานศึกษาควรให้ความรู้
 เกี่ยวกับการเลือกคบเพื่อน พ่อแม่ ผู้ปกครองควรทำความรู้จักกับกลุ่มเพื่อนของลูก เพื่อช่วยให้
 คำแนะนำหากพบว่าลูกคบเพื่อนที่อาจจะชักนำกันไปทางที่ไม่ดี และยังเป็นการป้องกันปัญหาที่
 อาจเกิดขึ้นมาในอนาคต และประสบความสำเร็จ (2545) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้
 อินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาสังกัดมูลนิชณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย
 พบว่า บทบาทของเพื่อนก็มีความสำคัญอย่างมากต่อนักเรียนวัยรุ่น และรัชฎาภรณ์ รังสีประเสริฐ
 (2554) ที่ได้ศึกษาว่า ทักษะคิดและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเล่นเว็บประเภท Social network Hi5
 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ต พบว่า ปัจจัยด้านจิตวิทยา ทางด้านความต้องการทางสังคมในการเล่นเว็บ
 ประเภท Social Network Hi5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้เล่นต้องการ
 เป็นส่วนหนึ่งของหมู่เพื่อนฝูงอยู่ในระดับมาก เพราะสำหรับวัยรุ่นแล้วเพื่อนถือเป็นอีกหนึ่งตัวแปร
 ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการแสดงพฤติกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของนักเรียน โดยก่อให้เกิด
 การคล้อยตาม และการยอมรับเอาค่านิยม ความเชื่อ และความสนใจ หากคบเพื่อนที่ชักนำกัน
 ในการแสดงออกพฤติกรรมเบี่ยงเบนแล้วก็จะส่งผลให้เกิดจากเลียนแบบพฤติกรรมเหล่านั้นด้วยนั่นเอง
 รวมทั้งวัยรุ่นมักจะเกิดพฤติกรรมเลียนแบบต่อบุคคลที่ตนชื่นชอบ เช่นคารานักร้องหรือเน็ตไอดอล
 ผู้มีอิทธิพลทางสื่อเครือข่ายสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับทฤษฎีของฮาร์เวย์ (Harvey, 1971, p. 130)
 ที่ว่าการเลียนแบบพฤติกรรมคือการกระทำที่เอาอย่างจากคนอื่น เป็นกระบวนการที่ถูกเร้า

(และชี้แนะ) เกิดการรวบรวมรูปแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้สังเกตเห็นทุกครั้ง แล้วนำมาวางรูปแบบของการแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นกับตนเองดังนั้นก็สรุปได้ว่าปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. การวิจัยอาจสามารถปรับเปลี่ยนไปทดลองกับวัยรุ่นในโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือมหาวิทยาลัยได้ โดยยึดหลักการสร้างรูปแบบเดียวกันกับการทำวิจัยครั้งนี้ แต่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในส่วนของการรวบรวมการ ระยะเวลาการทำ รวมถึงการเก็บข้อมูลการวิจัยให้เหมาะสม
2. ควรศึกษาพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ในแต่ละประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่จะมีผลต่อการเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น Facebook, Line, Instagram เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาครั้งต่อไป
3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ที่มีขอบเขตและเนื้อหาค่อนข้างกว้าง การวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้เกิดความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กรองทอง เกิดนาค. (2551). *พฤติกรรมการใช้บริการเว็บไซต์ชุมชนออนไลน์* www.hi5.com.
- รายงานโครงการเฉพาะบุคคลหลักสูตรวารสารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
สื่อสารมวลชน, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 11*. เข้าถึงได้จาก
<http://www.moph.go.th/moph>
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). *การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล* (พิมพ์ครั้งที่ 6).
กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมกริช ทักษิणा. (2540). *พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อโรงเรียนไทย*. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2538). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ. (2541). *เด็ก เยาวชน และครอบครัว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุน.
- จ่านงค์ อดิวัฒน์สิทธิ์. (2537). *สังคมวิทยาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย.
- จ่านง อดิวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2543). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิตรา วสุวานิช. (2528). *สุขภาพจิตและการปรับอารมณ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิราภรณ์ รักษาแก้ว. (2538). *ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ*. นนทบุรี: กรมวิชาการ.
- จูไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์. (2552). *เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online social network)*. เข้าถึงได้จาก
http://ngnforum.ntc.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=76&Itemid=48
- ชลธิชา จุ้ยนาม. (2558). *พฤติกรรมและผลจากการใช้เครือข่ายทางสังคมออนไลน์ของนักเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ชเนตตี สยนานนท์. (2555). *พฤติกรรมและปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ ฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิพย์วรรณ รัตนธำรงพรรณ. (2556). *การศึกษาพฤติกรรมและผลกระทบการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียน-นักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคจุฬาภรณ์ (ลาดขวาง)*. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ชนภัทร ยีชะเด. (2552). *เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social network) กับการใช้ประโยชน์เพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน*. เข้าถึงจาก <http://www.kroobannok.com/blog/2971>
- นารีรัตน์ สุวรรณวารี. (2543). *พฤติกรรมจริยธรรมในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักเรียนระดับอุดมศึกษา*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นิตยา กัทสิทธิ์พะพันธ์. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กในเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิมิตตรา แว และวิยะดา รัตนสุวรรณ. (2548). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการให้การปรึกษารอบครัวสำหรับพยาบาล*. ม.ป.ท.
- บุญอยู่ ขอพรประเสริฐ. (2557). *พฤติกรรมการใช้เฟสบุ๊ค (Facebook) ของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. คุชฉินิพนธ์ปรัชญาคุษฉินิบัณฑิต, สาขาวิชานิตศาศตรันวัตกรรม, คณะนิตศาศตร, มหาวิทยาลัยเกษตรศาศตร.
- ประทุม เป้นสุวรรณ. (2545). *การให้คำปรึกษากลุ่มค้ำเพศศิกษาวัยรุ่นในกลุ่มเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: พัฒนศิกษา.
- ประเทือง ภูมิภัทราคม. (2540). *การปรับพฤติกรรม: ทฤษฎีและการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ปรีชา คัมภีรปกรณ์. (2532). *การจัดระบบงานวิชาการ*. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ. (หน้า 13-37). สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- ปัญญารัตน์ ลาภวงศัวัฒนา. (2546). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอนามัยครอบครัว*. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาอนามัยครอบครัวในการศาศทรณสุข. (หน้า 25-42). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- ผจงจิตต์ อธิคมนันท์. (2535). *การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พรชัย ขันดี, ชัชชัย ปตະนีละบุตร และอัสวิน วัฒนวิบูลย์. (2543). *ทฤษฎีและงานวิจัยทางอาชญาวิทยา*. กรุงเทพฯ: บุคเน็ท.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. (2538). *จิตวิทยาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรานภา เวียงคำ, บุญจันทร์ สีสันต์ และปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2556). พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 30(92), 116-130.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พศิน อินทรวงศ์. (2559). *กิลด์ 16 ชนิดที่แฝงมากับการเล่นโซเชียลเน็ตเวิร์ค (Social network)*. เข้าถึงจาก <http://m.posttoday.com/social/think/440361>
- เพชรเมษา นกเล็ก. (2555). *ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ภาณุวัฒน์ กองรา. (2554). *การศึกษาพฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในประเทศไทย: กรณีศึกษา Facebook*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารเทคโนโลยี, วิทยาลัยนวัตกรรม, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- มาลาภรณ์ วิชัย. (2553). *สื่อกับผลกระทบต่อการใช้บริการของเด็กและเยาวชน*. เข้าถึงจาก <https://www.gotoknow.org/posts/400183>
- วันทนีย์ วาสิกะสิน. (2540). *สังคมสงเคราะห์คลินิก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินัดดา ปิยะศิลป์. (2545). *ตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ เอ็นเทอร์ไพรซ์.
- วิทยา นาควัชระ. (2527). การอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยรุ่น ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาพัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู*. (หน้า 31-42). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เรื่องจริงวัยรุ่นยุคใหม่ Gen Z คนเกิดหลัง 1995. (2559). เข้าถึงได้จาก <https://teen.mthai.com/variety/62288.html>
- ศรีภัทรา จาริวงษ์. (2539). *ปัจจัยบางประการที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของเยาวชนที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาอนามัยครอบครัว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สันสนีย์ สุวภิญโญภาส. (2549). *ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อของผู้บริโภคของสินค้าแฮนด์แบรนด์ตราเทสโก้ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ศุภาศิริ การิกาญจน์. (2541). *บทบาทของพ่อแม่ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่น*
 ในเขตกรุงเทพมหานคร. เข้าถึงได้จาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=43183>
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. (2527). *ทฤษฎีและปฏิบัติการทางจิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สนธยา พลศรี. (2545). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมอ ทองดี. (2538). *เอกสารการสอนชุดวิชามนุษยศาสตร์กับสังคม หน่วยที่ 2*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สร้อยตระกูล (ตีวนานนท์) อรรถมานะ. (2548). *พฤติกรรมองค์กร*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สาธิต วรรณแสง. (2525). *เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2559). *ETDA เผยพฤติกรรมผู้ใช้เน็ตปี 59 ซึ่ไทรนด์
 ใหม่มาแรง ชงรัฐ-เอกชน จับตา 3G/4G ยังต้องปรับปรุง*. เข้าถึงได้จาก
<https://www.etcha.or.th/content/thailand-internet-user-profile-2016-conference.html>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *สำรวจการมีและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในครัวเรือน
 พ.ศ. 2553-2557*. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nos/web/survey/surtec>
 5-1-3.html.
- สินี กิตติชนมวรกุล. (2558). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนในจังหวัด
 สงขลา*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สุจิตรา วสุวานิช. (2526). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: สหประชาพานิชย์.
- สุจิตรา ศรีประสิทธิ์. (2534). *ผลของตัวแบบต่างชนิดที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองในการฝึกสอน
 สุขศึกษาของนักศึกษาเจ้าพนักงานสาธารณสุขที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูต่างกัน*.
 วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุจิตรา ศรีประสิทธิ์. (2553). *เอกสารประกอบการสอนพฤติกรรมสุขภาพ*. ยะลา: วิทยาลัย
 การสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา.
- สุชา จันทร์เอม. (2527). *จิตวิทยาการแนะแนว*. กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2529). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: แพร์พิทยา.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เฟื่องฟ้าพรินติ้ง.
- สุโท เจริญสุข. (2520). *จิตวิทยาผิดปกติเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). *เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่ "เน้นพฤติกรรมมนุษย์"*.
 กรุงเทพฯ: ธรรมนิมิต.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2533). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เสาวภาคย์ แผลมเพ็ชร. (2559). *พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี.
- เสริน ปุณณะหิตานนท์. (2523). *การกระทำผิดในสังคม สังคมวิทยาอาชญากรรมและพฤติกรรมเบี่ยงเบน*. กรุงเทพฯ: เดอะบริสซิเซนเพรส.
- โสภา ชูพิกุลชัย. (2529). *ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- องค์ความรู้พัฒนาตนเอง. (2551). เข้าถึงได้จาก <http://www.novabizz.com/NovaAce/Bevior/>
- อดิสรณ์ อ้นสงคราม. (2556). *ผลกระทบจากการใช้สื่อโซเชียลมีเดียของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- อมร โตะทอง. (2555). *พฤติกรรมและผลกระทบจากการใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อมรวิรัช นาคทรพร. (2548). *เด็กไทยในมิติวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อรรถทวี เจริญวัฒนวิญญู. (2551). *Social network หรือว่าเว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ แบ่งเป็นกี่ประเภท?*. เข้าถึงได้จาก <http://www.pccompete.com/blog/social-network-types/>
- อรุณรัตน์ ศรีชูศิลป์. (2554). *พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อเล็กซา. (2553). *มาตรฐานของเว็บในประเทศไทยกัน*. เข้าถึงจาก <http://www.exitcorner.com/SME-IT-GURU/มาตรฐานของเว็บในประเทศไทยกัน.html>.
- อัจฉรา ธรรมภรณ์. (2531). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. ปัตตานี: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ. (2541). *จิตบำบัดและการให้คำปรึกษาครอบครัว*. กรุงเทพฯ: คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เอมิกา เหมมินทร์. (2556). พฤติกรรมการใช้และความคิดเห็นเกี่ยวกับผลที่ได้จากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social media) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยพัฒนศาสตร์นานาชาติ, สาขาวิชาสถิติประยุกต์, คณะสถิติประยุกต์, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Atwater, E. (1992). *Adolescence* (3rd ed.). New York: Simon and Schuster.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. New Jersey: Prentice Hall.
- Dusek, J. B. (1996). *Adolescent development and behavior*. New Jersey: Prentice Hall.
- Epstein, J. L., & Becker, H. J. (1982). *Parent involvement: A survey of teacher practices*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Erich, H. (1990). *Textbook of healthcare ethics*. New York: Clarendon Press.
- Harvey, H. (1971). *Dictionary of psychology*. Maryland: Penguin Book.
- Krantz, M. (1994). *Child development*. California: Wadsworth.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Cambridge: Harvard University Press.
- Mischel, W. (1974). *Self-control: Introduction to personality* (3rd ed.). New York: Holt Rinehart and Winston.
- Mumss, R. E. (1990). *Adolescent behavior and society*. New York: McGraw Hill.
- Richard, L. D. (2003). *Management*. New York: The Dryden Press.
- Sears, R. (1952). *Psychology for life adjustment*. Chicago: American Technical Society.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของวัยรุ่น

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้ต้องการสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

2. แบบสำรวจนี้แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

3. คำตอบของท่านมีค่ายิ่งต่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอให้ท่านตอบตามพฤติกรรมของท่านที่เป็นจริงมากที่สุด

4. คำตอบของท่านถือเป็นความลับและขอรับรองว่าจะไม่ผลใด ๆ ทั้งสิ้นต่อการเรียนหรือสถาบันการศึกษาของท่าน ข้อมูลที่ได้นี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณที่ท่านได้สละเวลาให้ข้อมูล อันจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

ส่วนที่1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจงโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. ระดับการศึกษา

☐ มัธยมศึกษาปีที่ 1	☐ มัธยมศึกษาปีที่ 2
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3	☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4
☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5	☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6
3. สถานภาพบิดามารดา

☐ อยู่ด้วยกัน	☐ เสียชีวิต (คนเดียว)
☐ หย่าร้าง	☐ เสียชีวิต (ทั้งคู่)
☐ แยกกันอยู่	
4. ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ

☐ บิดามารดา (ครอบครัวเดียว)
☐ บิดามารดาและญาติพี่น้อง (ครอบครัวขยาย)
☐ ญาติหรือคนรู้จัก
☐ อื่น ๆ ระบุ (.....)
5. บิดามารดาหรือผู้ปกครองมีส่วนในการดูแลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

☐ มาก (ดูแลสอดส่อง, ให้คำแนะนำ, ตักเตือน, ห้ามปรามเป็นประจำ)
☐ ปานกลาง (ดูแลสอดส่อง, ให้คำแนะนำ, ตักเตือน, ห้ามปรามเป็นบางครั้ง)
☐ ไม่มี
6. ค่าขนม/เงินที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองต่อเดือน

☐ ต่ำกว่า 1,000 บาท	☐ 2,001-3,000 บาท
☐ 1,000-2,000 บาท	☐ มากกว่า 3,000 บาท
7. ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่

☐ 6:00-12:00น.	☐ 20:00-24:00น.
☐ 12:00-16:00น.	☐ หลัง 24:00น. เป็นต้นไป
☐ 16:00-20:00น.	

8. ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อวัน)

☐ ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง	☐ 11-15 ชั่วโมง
☐ 5-10 ชั่วโมง	☐ มากกว่า 15 ชั่วโมง

9. สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่

☐ บ้านตัวเอง	☐ ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่
☐ บ้านเพื่อน	☐ อื่น ๆ ระบุ (.....)
☐ โรงเรียน	

10. จุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

- อัปเดตเรื่องราวส่วนตัว
- บอกความรู้สึกของตนเองให้เพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์รับรู้
- แสดงความคิดเห็นเรื่องที่เป็นประเด็นในสังคมปัจจุบัน
- ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ
- ติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ
- ใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ
- ติดตามความเคลื่อนไหวดารานักร้องหรือเน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ
- ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วพิจารณาว่าท่านมีความเห็นตรงกับข้อความในระดับใดแล้วทำ

เครื่องหมาย \surd ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

มากที่สุด	5 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นบ่อยที่สุด
มาก	4 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นสม่ำเสมอ
ปานกลาง	3 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นเป็นบางครั้ง
น้อย	2 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	1 หมายถึง	ไม่มีพฤติกรรมหรือการกระทำสิ่งนั้นเลย

ข้อคำถาม	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
1. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอของตัวเองออกแนวเซ็กซี่ลง Social network					
2. ใช้ Social network เป็นช่องทางหาคู่ให้					
3. แชร์รูปภาพหรือวิดีโอแนวเซ็กซี่หรือลามกอนาจารลง Social network					
4. สนทนาหรือแลกเปลี่ยนเรื่องเพศอย่างเปิดเผยใน Social network					
5. สนใจและติดตามสื่อออนไลน์ที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศ					
6. มองเห็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นเรื่องปกติของยุคสมัยนี้					
7. แอบถ่ายรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารของคนอื่นโพสต์ลง Social network					
8. ส่งต่อรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารให้เพื่อนหรือคนสนิท					
9. ดูหนังโป๊หรือการ์ตูนโป๊ออนไลน์					

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
10. บอกเล่าประสบการณ์ทางเพศของตัวเอง ใน Social network					
11. เข้าใช้บริการเว็บไซต์ลามกอนาจาร					
12. Download รูปภาพหรือวิดีโอลามก อนาจารเก็บไว้					
13. ใช้ Social network ในการเล่นพนัน ออนไลน์					
14. โปสต์รูปภาพขณะรวมกลุ่มกันดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงใน Social network					
15. ใช้ Social network นัดหมายเพื่อนหรือ คนรู้จัก ยกพวกไปทะเลาะวิวาทกับคู่อริ					
16. รวมกลุ่มกับเพื่อน โดดเรียน					
17. แอบสูบบุหรี่ในโรงเรียนกับกลุ่มเพื่อน					
18. รวมกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์					
19. ยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ					
20. โปสต์วิดีโอขณะรวมกลุ่มกันเล่นพนันลงใน Social network					
21. โปสต์วิดีโอขณะรวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ ลง Social network					
22. โปสต์รูปภาพหรือวิดีโอยกพวก รุมทำร้าย ร่างกายคู่อริลง Social network					
23. รวมกลุ่มกันก่อความวุ่นวาย สร้าง สถานการณ์ ให้คนอื่นเดือดร้อน					
24. แสดงความคิดเห็นบน Social network ด้วยถ้อยคำที่หยาบคาย					
25. แสดงความคิดเห็นลง Social Network วิพากษ์วิจารณ์ให้บุคคลอื่นเสียชื่อเสียง					

ข้อความ	ระดับพฤติกรรม				
	5	4	3	2	1
26. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอทำร้ายร่างกายตัวเองลง Social network					
27. โพสต์ข้อความที่แสดงออกถึงการทำร้ายผู้อื่น ลงใน Social network					
28. วิพากษ์วิจารณ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ลง Social network					
29. โพสต์ข้อความปลุกระดมต่อต้านโรงเรียนลง Social network					
30. ใช้ Social Network เพื่อสร้างกลุ่มแค้นแสดงพฤติกรรมคึกคะนอง					
31. โพสต์ข้อความลง Social network ของตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย					
32. ใช้ Social network เป็นพื้นที่ระบายอารมณ์ไม่พอใจเพื่อเรียกร้องความสนใจ					
33. ทำลายทรัพย์สินสาธารณะให้เกิดความเสียหายด้วยความคึกคะนอง					
34. แชร์คลิปวิดีโอทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงลง Social network					
35. แสดงกิริยาหรือเขียนข้อความไม่พอใจและต่อต้านเมื่อต้องทำตามกฎระเบียบข้อบังคับ					
36. โพสต์ข้อความลบหลู่หรือต่อต้านคำสอนของศาสนาอื่นลง Social network					

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วพิจารณาว่าท่านมีความเห็นตรงกับข้อความในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับเรียง

จากมากไปหาน้อย ดังนี้		
มากที่สุด 5 หมายถึง		มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นบ่อยที่สุด
มาก 4 หมายถึง		มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นสม่ำเสมอ
ปานกลาง 3 หมายถึง		มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นเป็นบางครั้ง
น้อย 2 หมายถึง		มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด 1 หมายถึง		ไม่มีพฤติกรรมหรือการกระทำสิ่งนั้นเลย

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. สามารถแสดงกิริยาหรือพูดจาไม่สุภาพต่อหน้าบิดามารดา/ ผู้ปกครองได้					
2. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่เคยอยู่ให้คำปรึกษาหารือหรือพูดจาด้วย					
3. สามารถเลือกคบเพื่อนได้ทั้งหญิงและชาย โดยที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ห้าม					
4. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยใส่ใจในตัวข้าพเจ้า					
5. ไปเที่ยวไหนบิดามารดา/ ผู้ปกครองก็ไม่ว่า					
6. เวลาที่มีปัญหาบิดามารดา/ ผู้ปกครองจะนั่งเฉย ข้าพเจ้าต้องแก้ปัญหาเอง					
7. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระการแต่งตัว					
8. บิดามารดา/ ผู้ปกครองปล่อยให้ทำอะไรได้ตามความพอใจของข้าพเจ้า					
9. หลังเลิกเรียนเมื่อกลับถึงบ้านบิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่เคยสนใจถามไถ่					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10. ทุกครั้งที่ไม่ทำตามที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะไม่ถามถึงเหตุผล และไม่สนใจ					
11. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาพูดคุย เพื่อสอบถามทุกข์สุขของข้าพเจ้า					
12. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระในเรื่อง การคบเพื่อนต่างเพศ					
13. เมื่อทำผิดจะถูกบิดามารดา/ ผู้ปกครอง ลงโทษหรือดุตัวอย่างรุนแรง					

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง กรุณาอ่านข้อความอย่างละเอียด แล้วพิจารณาว่าท่านมีความเห็นตรงกับข้อความในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับเรียง

จากมากไปหาน้อย ดังนี้

มากที่สุด	5 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นบ่อยที่สุด
มาก	4 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นสม่ำเสมอ
ปานกลาง	3 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นเป็นบางครั้ง
น้อย	2 หมายถึง	มีพฤติกรรมหรือกระทำสิ่งนั้นนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	1 หมายถึง	ไม่มีพฤติกรรมหรือการกระทำสิ่งนั้นเลย

ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
1. ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางช่องทาง Social network เป็นหลัก					
2. อิทธิพลจากสื่อสารมวลชนบน Social network มีผลต่อการแสดงออกของข้าพเจ้า					
3. มักจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารสื่อสารมวลชนบน Social network เท่านั้น					
4. เลือกที่จะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเปิดเผย					
5. ติดตามคารานักร้องหรือนักร้องเน็ตไอดอลที่ชอบโชว์รูปภาพหรือวิดีโอที่ล่อแหลม					
6. เลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ					
8. ข้าพเจ้าเลือกจะทำตามแบบเพื่อนแม้สิ่งนั้นจะไม่ใช่เรื่องที่ชอบหรืออยากทำ					
9. ฟันทำพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่ไม่ชอบเพียงเพื่อให้เพื่อนยอมรับและเอาเข้ากลุ่ม					

ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
10. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และของมีนเมา					
11. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนทำเรื่องเดือดร้อนต่อสังคมเสมอ					
12. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนเล่นการพนันและยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุข					
13. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social network ที่นำเสนอเรื่องความเบี่ยงเบนทางเพศ					
14. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social network ที่นำเสนอข่าวอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงในสังคม					

ขอบคุณค่ะ

ภาคผนวก ข
แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

**แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด
แบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของวัยรุ่น**

คำชี้แจง:

แบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวัดแบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่นในด้านความเที่ยงตรงทางเนื้อหา โดยแบบประเมินฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 การประเมินแบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
- 3) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว
- 4) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

นางสาวหุติรัตน์ กล้าหาญ
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ

คำชี้แจง: ขอให้ผู้เชี่ยวชาญเติมข้อมูลส่วนตัวของท่านลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. ชื่อและนามสกุล
2. ตำแหน่ง/ หน่วยงาน

ตอนที่ 2 การประเมินแบบสำรวจปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น ดังนี้

- 1) ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น
- 3) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว
- 4) ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

นิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมเบี่ยงเบน หมายถึงพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากพฤติกรรมของบุคคลส่วนใหญ่ หรือความประพฤติที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานของกลุ่ม โดยกลุ่มคนในสังคมเห็นว่าพฤติกรรมเหล่านั้น เป็นพฤติกรรมที่ผิดหรือแตกต่างจากคนทั่วไป เช่น พฤติกรรมการต่อต้านสังคม พฤติกรรมการเบี่ยงเบนทางเพศ และพฤติกรรมมั่วสุมซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) พฤติกรรมต่อต้านสังคมหมายถึงพฤติกรรมที่มักจะแสดงความขัดแย้งกับบรรทัดฐานทางสังคม ไม่ชอบทำตามกฎเกณฑ์ แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อเรียกร้องความสนใจ การรวมกลุ่มแสดงพฤติกรรมก่อกวน สร้างความเดือดร้อนต่อตนเองและสังคม เช่น การแสดงความคิดเห็นในเครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยถ้อยคำที่หยาบคายหรือการเขียนข้อความเพื่อปลุกกระแสความสนใจที่ส่งผลกระทบต่อสังคม เป็นต้น

(2) พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศหมายถึง พฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างไปจากบรรทัดฐานทั่วไปของคนสังคมโดยที่พฤติกรรมดังกล่าวถูกมองจากคนส่วนใหญ่ในสังคมว่าเป็นพฤติกรรมผิดปกติ เช่น การแอบถ่ายภาพไปผู้อื่นชอบ โชว์อวัยวะเพศหรือการร่วมเพศ หรือเกิดค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

(3) พฤติกรรมมั่วสุมหมายถึง พฤติกรรมการชุมนุมหรือการรวมกลุ่มกันเพื่อกระทำหรือแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่ดี เช่น การเล่นพนันออนไลน์ ,การใช้ยาเสพติด และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

เครือข่ายสังคมออนไลน์หมายถึง สังคมออนไลน์ที่มีการเชื่อมโยงกันเพื่อสร้างเครือข่ายในการตอบสนองความต้องการทางสังคม มีเป้าหมายและความต้องการบางอย่างร่วมกัน เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมให้บริการผ่านหน้าเว็บและเชื่อมโยงความสนใจของผู้อื่นในรูปแบบบริการเครือข่ายสังคม เช่น Facebook, Instagram , Twitter, My Space , Multiply เป็นต้น

วัยรุ่น หมายถึงบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 13-19 ปี ที่ศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา

เขตบางบอน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัย หมายถึงลักษณะของครอบครัวที่อยู่อาศัยของวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว อาศัยอยู่กับครอบครัวขยาย และอาศัยอยู่กับคนรู้จัก

อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยวหมายถึงกลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่ลูกแยกออกจากครอบครัวใหญ่ที่มีญาติพี่น้อง

อาศัยอยู่ในครอบครัวขยาย หมายถึงกลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และญาติพี่น้องอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่

อาศัยอยู่กับญาติหรือคนรู้จัก หมายถึง กลุ่มวัยรุ่นที่พักอาศัยอยู่กับบุคคลที่เป็นวงศ์ญาติหรืออาศัยอยู่กับบุคคลที่ไม่ใช่ญาติพี่น้องหรือคนในครอบครัว

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว หมายถึงลักษณะทางด้านครอบครัวของกลุ่มวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวขาดความอบอุ่นในครอบครัว และขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรม

ขาดการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัว หมายถึงการปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้งของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง มีผลทำให้เด็กเกิดความหว้าหว่ ขาดความรักความอบอุ่น เด็กอาจเรียกร้องความสนใจโดยการแสดงออกในทางที่ผิดด้วยการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น ความก้าวร้าวรุนแรง นอกจากนี้ยังมีผลต่อการปรับตัวของเด็กในการคบหาสมาคมกับเพื่อนและการติดต่อสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ อันนำไปสู่การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนกลายเป็นเด็กประพฤตินกเระ

ขาดความอบอุ่นในครอบครัว หมายถึงสภาพความความแตกแยกของครอบครัว ไม่ปรองดอง หรือมีการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ทะเลาะเบาะแว้งหรือทุบตีเป็นประจำ ส่งผลต่อสภาพจิตใจรวมทั้งมีผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็ก

ขาดความสม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรมหมายถึง พ่อแม่หรือขาดการดูแลเอาใจใส่และกวดขันพฤติกรรม ปล่อยปละละเลย หรือมีการสอนหรือชี้แนะแนวทางในการใช้ชีวิตที่เหมาะสมและถูกต้องดีตามตามวัยให้กับลูกหลาน

ปัจจัยด้านสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึงสถานที่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของกลุ่มวัยรุ่นคาดว่าจะมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ บ้านตนเอง บ้านเพื่อน โรงเรียน และร้านบริการอินเทอร์เน็ต

บ้านตนเอง หมายถึงที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัยรุ่นเอง ที่อาศัยอยู่กับครอบครัวหรือคนรู้จัก บ้านเพื่อน หมายถึงที่อยู่อาศัยของผู้ที่กลุ่มวัยรุ่น ชอบพอรักใคร่กัน คบหาสนิทสนมคุ้นเคยกัน

โรงเรียน หมายถึงสถานศึกษาที่กลุ่มวัยรุ่นศึกษาเล่าเรียนอยู่ภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์

ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ หมายถึงร้านที่เปิดให้บริการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อบริการอินเทอร์เน็ต โดยคิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมง ที่กลุ่มวัยรุ่นไปใช้บริการ

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หมายถึงสภาพแวดล้อมทางสังคมของกลุ่มวัยรุ่นที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ การคบเพื่อน อิทธิพลด้านสื่อสารมวลชนของเครือข่ายสังคมออนไลน์ และการเลียนแบบคาราน์กร็องและเน็ตไอดอล (Net Idol)

การคบเพื่อน หมายถึง กลุ่มคนที่คบหาสมาคมซึ่งอาจจะมีขนาดที่ใหญ่หรือเล็กแล้วแต่นขนาดของการรวมกลุ่ม ซึ่งกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการแสดงออกและการใช้ชีวิตในสังคมของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากครอบครัวแล้ว วัยรุ่นจะคลุกคลีและใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนมากที่สุด ฉะนั้นการรวมกลุ่มเป็นแก๊ง เป็นพวก ย่อมทำให้วัยรุ่นในกลุ่มเดียวกันมีค่านิยมที่เหมือนกัน มีทัศนคติที่คล้ายกัน และมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าวัยรุ่นรวมกลุ่มอยู่ในกลุ่มเพื่อนไม่ดีก็จะทำให้เด็กคนนั้นมีพฤติกรรมที่ไม่ดีตามไปด้วย

อิทธิพลของสื่อสารมวลชนบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การนำเสนอข้อมูลข่าวสาร รูปภาพ คลิปวิดีโอ ต่าง ๆ ที่สื่อสารออกลงบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีความรุนแรง ไร้อรรถาบรรณในการนำเสนอที่ไม่เหมาะสม เพื่อเป็นการเรียกระดมความนิยม อันมีผลกระทบต่อทัศนคติ ค่านิยม การแสดงออก ตลอดจนเป็นผลให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนของกลุ่มวัยรุ่นผู้เสพย์สื่อเหล่านี้บนเครือข่ายสังคมออนไลน์

การเลียนแบบคาราน์กร็องและเน็ตไอดอล (Net Idol) หมายถึง การทำตามแบบอย่างของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นขวัญใจและเป็นที่ยอมรับในหมู่พลเมืองชาวอินเทอร์เน็ต โดยวัดจากจำนวนคนติดตาม (Follower) จำนวนคนกดชอบหรือยอดไลค์ (Like) จำนวนคนดู ยอดวิว (View) หรือการแชร์ (Share) ที่มากผิดปกติภายในระยะเวลาอันสั้น จนกลายเป็นที่พูดถึงในโลกโซเชียล ซึ่งมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของวัยรุ่นทั้งในทางที่ดีและทางที่ไม่ดีต่าง ๆ

เกณฑ์การประเมิน: ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแต่ละโจทย์ปัญหาต่อไปนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ ทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในช่องการประเมิน โดยกำหนดคะแนนและความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

หากผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับข้อคำถาม ผู้เชี่ยวชาญสามารถบันทึกได้ที่ช่อง “ข้อเสนอแนะ” ซึ่งอยู่ถัดจากช่องการประเมินไปทางขวามือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแต่ละ โจทย์ปัญหาต่อไปนี้อาจสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ โดยเติมตัวเลขลงในช่องการประเมิน [] โดยกำหนดคะแนนและความหมายดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญแน่ใจว่าข้อคำถาม ไม่สอดคล้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น

1. เพศ []
 - ชาย หญิง
2. ระดับการศึกษา []
 - มัธยมศึกษาปีที่ 1 มัธยมศึกษาปีที่ 4
 - มัธยมศึกษาปีที่ 2 มัธยมศึกษาปีที่ 5
 - มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6
3. ผลการเรียนเทอมล่าสุด (เกรดเฉลี่ย) []
 - 0.00-1.00 2.01-3.00
 - 1.01-2.00 3.01-4.00
4. สถานภาพผู้ปกครอง []
 - อยู่ด้วยกัน เสียชีวิต (คนเดียว)
 - หย่าร้าง เสียชีวิต (ทั้งคู่)
 - แยกกันอยู่
5. ปัจจุบันพักอาศัยอยู่กับ []
 - บิดามารดา (ครอบครัวเดี่ยว)
 - บิดามารดาและญาติพี่น้อง (ครอบครัวขยาย)
 - ญาติหรือคนรู้จัก
 - อื่น ๆ ระบุ (.....

6. ผู้ปกครองมีส่วนในการดูแลในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ []
- มาก (ดูแลสอดส่อง, ให้คำแนะนำ, ตักเตือน, ห้ามปรามเป็นประจำทุกครั้งที่)
- ปานกลาง (ดูแลสอดส่อง, ให้คำแนะนำ, ตักเตือน, ห้ามปรามเป็นบางครั้ง)
- ไม่มี
7. รายได้ของนักเรียนจากผู้ปกครอง (ต่อเดือน) []
- ต่ำกว่า 1,000 บาท 2,001-3,000 บาท
- 1,000-2,000 บาท มากกว่า 3,000 บาท
8. ช่วงเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ []
- 6:00-12:00น. 20:00-24:00น.
- 12:00-16:00น. หลัง 24:00น. เป็นต้นไป
- 16:00-20:00น.
9. ระยะเวลาที่ใช้ในการเล่นเครือข่ายสังคมออนไลน์ (ต่อวัน) []
- ต่ำกว่า 5 ชั่วโมง 11-15 ชั่วโมง
- 5-10 ชั่วโมง มากกว่า 15 ชั่วโมง
10. สถานที่ที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นส่วนใหญ่ []
- บ้านตัวเอง ร้านอินเทอร์เน็ตคาเฟ่
- บ้านเพื่อน อื่น ๆ ระบุ (.....)
- โรงเรียน
11. จุดประสงค์ในการใช้เครือข่ายสังคม []
- อัปเดตเรื่องราวส่วนตัว
- ติดตามข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ
- ติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ
- ใช้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ
- ติดตามความเคลื่อนไหวดารานักร้องหรือเน็ตไอดอลที่ชื่นชอบ
- ซื้อสินค้าหรือบริการออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของวัยรุ่น คำชี้แจงขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแต่ละโจทย์ปัญหาต่อไปนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินโดยกำหนดคะแนนและความหมายดังนี้

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ								
1. โพสต์รูปภาพหรือวิดีโอของตัวเองออกแนวเซ็กซี่ลง Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
2. ใช้ Social Network เป็นช่องทางหาคู่ให้	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
3. แชร์รูปภาพหรือวิดีโอแนวเซ็กซี่หรือลามกอนาจารลง Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
4. สนทนาหรือแลกเปลี่ยนเรื่องเพศอย่างเปิดเผยใน Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
5. สนใจและติดตามสื่อออนไลน์ที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศ	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
6. มองเห็นการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเป็นเรื่องปกติของยุคสมัยนี้	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
7. แอบถ่ายรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารของคนอื่นโพสต์ลง Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
8. ส่งต่อรูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารให้กลุ่มเพื่อนหรือคนสนิท	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
9..ดูหนังไปหรือการ์ตูนไปออนไลน์	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
10. บอกเล่าประสบการณ์ทางเพศของตัวเองใน Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
11. เข้าใช้บริการเว็บไซต์ลามกอนาจาร	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
12. Download รูปภาพหรือวิดีโอลามกอนาจารเก็บไว้	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
พฤติกรรมมั่วสุม								
13. ใช้ Social Network ในการเล่นพนันออนไลน์	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
14. โพสต์รูปภาพขณะรวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลงใน Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
15. ใช้ Social Network นัดหมายเพื่อนหรือคนรู้จัก ยกพวกไปทะเลาะวิวาทกับคู่อริ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
16. รวมกลุ่มกับเพื่อนโดดเรียน	1	0	1	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
17. แอบสูบบุหรี่ในโรงเรียนกับกลุ่มเพื่อน	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
18. รวมกลุ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
19. ยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
20. โพสต์วิดีโอขณะ รวมกลุ่มกันเล่นพนันลงใน Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
21. โพสต์วิดีโอขณะ รวมกลุ่มกันดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์ลง Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
22. โปสต์รูปภาพหรือวิดีโอ ยกพวก รุมทำร้ายร่างกายคู่อริ ลง Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
23. รวมกลุ่มกันก่อความ วุ่นวาย สร้างสถานการณ์ ให้คนอื่นเดือดร้อน	1	1	0	1	1	4	0.8	สอดคล้อง
พฤติกรรมต่อต้านสังคม								
24. แสดงความคิดเห็นบน Social Network ด้วยถ้อยคำ ที่หยาบคาย	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
25. แสดงความคิดเห็นลง Social Network วิพากษ์วิจารณ์ให้บุคคลอื่น เสียชื่อเสียง	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง
26. โปสต์รูปภาพหรือวิดีโอ ทำร้ายร่างกายตัวเองลง Social Network	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง
27. โพสต์ข้อความท้าทาย คู่อริลงใน Social Network	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
28. วิจารณ์กฎระเบียบที่โรงเรียนกำหนดไว้ลง Social Network	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
29. โพสต์ข้อความปลุกระดมต่อต้านกฎระเบียบโรงเรียนลง Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
30. ใช้ Social Network เพื่อสร้างกลุ่มแค้นแสดงพฤติกรรมก่อกวน	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
31. โพสต์ข้อความลง Social Network ของตนเองด้วยถ้อยคำหยาบคาย	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
32. ใช้ Social Network เป็นพื้นที่ระบายอารมณ์ไม่พอใจเพื่อเรียกร้องความสนใจ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
33. ทำลายทรัพย์สินสาธารณะให้เกิดความเสียหายด้วยความก่อกวน	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง
34. แชรส์คลิปวิดีโอทะเลาะวิวาทและการใช้ความรุนแรงลงใน Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
35. แสดงกิริยาหรือเขียนข้อความไม่พอใจและต่อต้านเมื่อต้องทำตามกฎระเบียบข้อบังคับ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
36. โพสต์ข้อความลบหลู่หรือต่อต้านคำสอนของศาสนาอื่นลงใน Social Network	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของครอบครัว

คำชี้แจง ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแต่ละโจทย์ปัญหาต่อไปนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิง

พฤติกรรมหรือไม่ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินโดยกำหนดคะแนนและความหมายดังนี้

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. สามารถแสดงกิริยาหรือ พูดจาไม่สุภาพต่อหน้าบิดา มารดา/ ผู้ปกครองได้	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
2. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ เคยอยู่ให้คำปรึกษาหารือหรือ พูดจาด้วย	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
3. สามารถเลือกคบเพื่อนได้ ทั้งหญิงและชาย โดยที่บิดา มารดา/ ผู้ปกครองไม่ห้าม	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
4. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ ค่อยใส่ใจในตัวข้าพเจ้า	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
5. ไปเที่ยวไหนบิดามารดา/ ผู้ปกครองก็ไม่ว่า	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
6. เวลาที่มีปัญหาบิดามารดา/ ผู้ปกครองจะนั่งเฉย ข้าพเจ้า ต้องแก้ปัญหาเอง	1	1	1	1	0	4	0.8	สอดคล้อง
7. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้ อิสระการแต่งตัว	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
8. บิดามารดา/ ผู้ปกครอง ปล่อยให้ทำอะไรได้ตาม ความพอใจของข้าพเจ้า	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
9. หลังเลิกเรียนเมื่อกลับถึง บ้านบิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ เคยสนใจถามไถ่	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
10. ทุกครั้งที่ไม่ทำตามที่บิดามารดา/ ผู้ปกครองต้องการ ท่านจะไม่ถามถึงเหตุผลและไม่สนใจ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
11. บิดามารดา/ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาพูดคุยเพื่อสอบถามทุกข์สุขของข้าพเจ้า	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
12. บิดามารดา/ ผู้ปกครองให้อิสระในเรื่องการคบเพื่อนต่างเพศ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
13. เมื่อทำผิดจะถูกบิดามารดา/ ผู้ปกครองลงโทษหรือดุคำอย่างรุนแรง	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ส่วนที่ 4 ข้อคำถามปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

คำชี้แจง ขอให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าแต่ละโจทย์ปัญหาต่อไปนี้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการประเมินโดยกำหนดคะแนนและความหมายดังนี้

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. ติดตามข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านทางช่องทาง Social Network เป็นหลัก	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
2. อิทธิพลจากสื่อสารมวลชนบน Social Network มีผลต่อการแสดงออกของข้าพเจ้า	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
3. มักจะเลือกรับข้อมูลข่าวสารสื่อสารมวลชนบน Social Network เท่านั้น	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
4. เลือกที่จะเสพย์ข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเปิดเผย	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
5. ติดตามคารานักร้องหรือนักร้องเน็ตไอดอลที่ชอบโชว์รูปภาพหรือวิดีโอที่ล่อแหลม	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
6. เลียนแบบคารานักร้องและเน็ตไอดอลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
8. ข้าพเจ้าเลือกจะทำตามแบบเพื่อนแม้สิ่งนั้นจะไม่ใช่ว่าเรื่องที่ชอบหรืออยากทำ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่า IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
9. ฝืนทำพฤติกรรมหลาย ๆ อย่างที่ไม่ชอบเพียงเพื่อให้เพื่อนยอมรับและเอาเข้ากลุ่ม	1	1	1	0	1	4	0.8	สอดคล้อง
10. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และของมีนเมา	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
11. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนไปทำเรื่องเดือดร้อน วุ่นวายต่อสังคมเสมอ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
12. เพื่อนของข้าพเจ้ามักจะชวนเล่นการพนันและยุ่งเกี่ยวกับสิ่งอบายมุข	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
13. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social Network ที่นำเสนอเรื่องความเป็ยเบนทางเพศ	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง
14. ติดตามสื่อสารมวลชนบน Social Network ที่นำเสนอข่าวอาชญากรรมการใช้ความรุนแรงในสังคม	1	1	1	1	1	5	1	สอดคล้อง